

**ROMÂNIA
JUDEȚUL HUNEDOARA
PRIMĂRIA COMUNEI BUNILA
CONSILIUL LOCAL**

*Sat. Bunila, nr. 7, județul Hunedoara telefon/fax:0254.735.401
e-mail: primaria_bunila@yahoo.com*

HOTĂRÂREA Nr. 5/17.03.2021

**privind aprobarea Strategiei de dezvoltare locală a Unității Administrativ
Teritoriale Comuna Bunila pentru perioada 2021-2027**

Consiliul local al comunei Bunila, județul Hunedoara, întrunit în ședință extraordinară din data de 17.03.2021

Analizând Proiectul de hotărâre nr. 5/20.01.2021 și Referatul de aprobare nr.6/16/20.01.2021 întocmit de către Primarul comunei Bunila, din care reiese necesitatea și oportunitatea adoptării unei hotărâri privind aprobarea Strategiei de dezvoltare locală a Unității Administrativ Teritoriale Comuna Bunila pentru perioada 2021-2027;

Având în vedere Raportul nr.5/19/20.01.2021 al compartimentului de specialitate din cadrul aparatului propriu al Primarului comunei Bunila;

În baza :

Avizului Comisiei de specialitate I, a Consiliului local Bunila nr.5/22, înregistrat în ședința comisiei din 15.02.2021;

Avizul Comisiei de specialitate II, a Consiliului local Bunila nr.3/23, înregistrat în ședința comisiei din 15.02.2021;

Avizul Comisiei de specialitate III - a Consiliului local Bunila nr.1/24, înregistrat în ședința comisiei din 15.02.2021

Ținând cont că au fost respectate prevederile art.7 Legii nr. 52/2003 republicată privind transparența decizională în administrația publică;

Având în vedere Procesul verbal de predare – primire nr. 1141/02.11.2020 a documentației contractate;

Ținând cont de prevederile - art. 129, alin (2) – lit. b), completat de prevederile alin (4), lit. e) din OUG nr. 57 /2019 privind Codul Administrativ, cu modificările și completările ulterioare;

- art.11, alin. (4) din Legea nr. 554/2004 a contenciosului administrativ, republicată;

In temeiul dispozițiilor art.129 alin.(1), art. 139 alin. (3), lit.e), art. 196, alin (1), lit. a) și ale art.197 din OUG nr. 57 /2019 privind Codul Administrativ, cu modificările și completările ulterioare;

HOTĂRĂȘTE :

Art.1. Se aprobă Strategia de dezvoltare locală a Unității Administrativ Teritoriale - Comuna Bunila pentru perioada 2021-2027 conform Anexei care face parte din prezenta hotărâre.

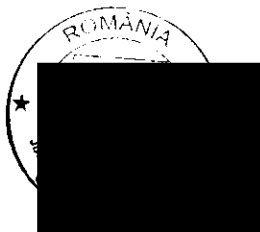
Art. 2. Cu ducerea la îndeplinire se împuternicește primarul comunei Bunila, prin aparatul de specialitate.

Art. 3. Prezenta hotărâre se comunică:

- Instituției Prefectului județului Hunedoara;
- Primarului comunei Bunila;
- Compartimentului Financiar - Contabil, Impozite și taxe locale;
- Compartimentului Achiziții publice;

Se aduce la cunoștință publică prin afișare la sediul și pe pagina de internet a primăriei.

Președinte de ședință
Consilier
Popa Cosmin

Contrasemnează
Secretar general
Malea Amalia-Maria

Această hotărârea a fost adoptată în ședința extraordinară din data de 17.03.2021 cu următoarele voturi :

Total consilieri locali	9
Prezenți	9
Pentru	9
Împotrivă	-
Abțineri	-

A high-contrast, black and white photograph of a dark, textured surface, possibly a book cover or a piece of fabric. The image is heavily degraded with numerous vertical streaks and horizontal scratches, suggesting significant damage or wear. The texture is grainy and uneven, with some lighter areas visible against the dark background.

Handwritten text at the top of the page: *Handwritten text, possibly a date or reference number, is visible at the top of the page.*

STRATEGIA DE DEZVOLTARE LOCALĂ 2021-2027

THE HOUSE OF COMMONS

AND THE HOUSE OF LORDS

A black and white photograph showing a person from the chest up, holding a rectangular sign. The sign has the text "COMUNA BUNILA" printed on it in two lines. The person is wearing a light-colored, possibly patterned shirt. The background is dark and indistinct. The image is grainy and appears to be a photocopy or a scan of a printed photograph.

Figure 6

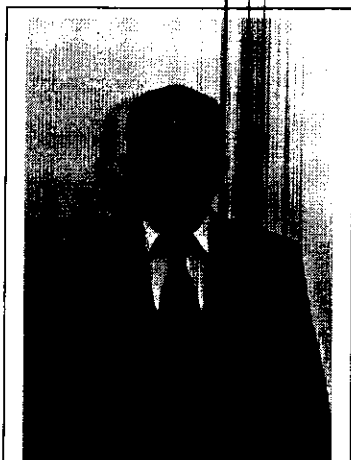
CUPRINS

CUVÂNT ÎNAINTE.....	3
I. PROCESUL PLANIFICĂRII STRATEGICE.....	5
1.1. CE ESTE PLANIFICAREA STRATEGICĂ.....	5
1.2. METODOLOGIE UTILIZATĂ	7
II. SCURTĂ PREZENTARE A JUDEȚULUI HUNEDOARA	10
2.1. ISTORIE	11
2.2. AȘEZARE.....	12
2.3. ECONOMIA	13
2.4. RELIEF	13
2.5. CLIMA.....	15
2.6. REȚEAUA HIDROGRAFICĂ	17
2.7. FLORA ȘI FAUNA.....	19
2.8. BOGĂȚII NATURALE.....	20
2.9. CULTURA.....	21
2.10. AGRICULTURA.....	21
2.11. ORGANIZARE ADMINISTRATIV-TERITORIALĂ.....	22
2.12. POPULAȚIA	23
2.13. OBIECTIVELE TURISTICE.....	23
III. PREZENTARE GENERALĂ A COMUNEI BUNILA	26
3.1 PRIMELE MĂRTURII DOCUMENTARE.....	26
3.2. LOCALIZARE ȘI SUPRAFAȚA	27
3.3. STRUCTURA ADMINISTRATIVĂ	28
3.4. RELIEFUL	28
3.5. HIDROGRAFIA	29
3.6. CLIMA.....	30
3.7. FACTORII DE RISC NATURAL.....	31
3.8. VEGETAȚIA ȘI FAUNA	33
3.9. SOLURILE.....	35
3.10. REPERE ISTORICE ȘI CULTURALE.....	36
3.11. ECHIPAREA TEHNICĂ A COMUNEI BUNILA	46
3.12. ASPECTE SOCIALE DIN COMUNITATE.....	49
3.13. STAREA DE SĂNĂTATE A POPULAȚIEI	50

IV. DEZVOLTAREA ECONOMICĂ.....	51
4.1. ACTIVITĂȚILE ECONOMICE – PRIVIRE DE ANSAMBLU	51
4.2. POSIBILITĂȚI ȘI ALTERNATIVE DE DEZVOLTARE ECONOMICĂ	55
4.3. POPULAȚIA ȘI RESURSELE UMANE	56
4.4. MEDIU.....	60
V. ANALIZA S.W.O.T.....	62
5.1. CAPACITATE ADMINISTRATIVĂ	64
5.2. INFRASTRUCTURA ȘI MEDIU ÎNCONJURĂTOR	70
5.3. AGRICULTURA, DEZVOLTARE RURALĂ ȘI TURISM	71
5.4. ECONOMIA ȘI MEDIUL DE AFACERI	74
5.5. SOCIAL ȘI RESURSE UMANE	76
5.6. EDUCAȚIE, CULTURĂ ȘI SPORT	78
VI. OBIECTIVELE STRATEGIEI LOCALE DE DEZVOLTARE DURABILĂ.....	79
6.1. OBIECTIVE GENERALE.....	85
6.2. OBIECTIVE SPECIFICE	85
6.3. OPERAȚIUNI/AȚIUNI PROPUSE:.....	88
VII. PLANUL LOCAL DE ACȚIUNE PENTRU DEZVOLTAREA DURABILĂ	92
7.1. ASPECTE GENERALE	92
7.2. PRINCIPII ȘI CONDIȚII.....	93
7.3. CONSOLIDAREA CAPACITĂȚII INSTITUȚIONALE A PRIMĂRIEI.....	94
7.4. PROIEȚIA FINANCIARĂ.....	97
VIII. VIZIUNEA COMUNITARĂ.....	99
IX. PORTOFOLIUL DE PROIECTE PENTRU PERIOADA 2021 – 2027.....	104
BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ.....	141

CUVÂNT ÎNAINTE

Stimați locuitori ai comunei Bunila,

Romulus STROIA,
Primarul Comunei Bunila

Am deosebită plăcere să vă prezint strategia de dezvoltare, realizată pentru comuna Bunila, și sper ca aceasta să ofere o imagine cât mai clară a obiectivelor pe care administrația locală și le-a fixat pentru următorii 6 ani.

Existența unei strategii de dezvoltare locală, ca instrument de management utilizat pentru a aborda problemele cu care se confruntă o comunitate și pentru a valorifica oportunitățile de orice fel, reprezintă o condiție esențială pentru asigurarea unei dezvoltări locale armonioase. Programarea dezvoltării locale a fost deosebit de complexă și a presupus consultări cu toți actorii din unitatea teritorial-administrativă a comunei. Planificarea strategică a fost un proces realizat în mai multe etape prin care Comuna Bunila și-a creat imaginea viitorului pornind de la condițiile prezente de potențial al resurselor și oportunităților.

Considerăm că fiecare generație își are propriile provocări, iar de-a lungul istoriei acestea s-au confruntat cu responsabilități diferite. Responsabilitatea generației actuale este de a crea o societate durabilă, care să asigure generațiilor viitoare posibilitatea de a se bucura de minimum de cerințe pentru o viață sănătoasă. Prin implementarea Strategiei de dezvoltare a comunei vom da cetățenilor posibilitatea de a-și aduce contribuția la creșterea gradului de bunăstare, de a lua atitudine și de a avea un cuvânt de spus - acționând împreună cu toate sectoarele comunității pentru a crea un viitor cât mai durabil. În calitate de coordonatori ai acestei acțiuni, vom reveni asupra acestei strategii în mod regulat pentru a-i aduce îmbunătățiri astfel încât ajustarea să corespundă schimbării continue. Acest document este un răspuns al comunității și oferă oportunitatea reală de a identifica și de a adopta practici ale dezvoltării durabile locale.

Obiectivul general al strategiei comunei Bunila îl reprezintă dezvoltarea echilibrată și armonioasă a localității prin crearea și prin susținerea unui mediu economico-social competitiv, stabil, sănătos și diversificat, care să asigure creșterea economică continuă și calitatea vieții cetățenilor comunei.

Existența unei strategii de dezvoltare locală, ca instrument de management utilizat pentru a aborda problemele cu care se confruntă o comunitate și pentru a valorifica oportunitățile de orice fel, reprezintă, astfel, o condiție esențială pentru asigurarea unei dezvoltări locale armonioase.

Realizarea acestei strategii de dezvoltare locală a presupus o muncă complexă, de echipă, fapt pentru care doresc să aduc mulțumiri întregii comunități, cetățenilor, instituțiilor, firmelor și în mod deosebit echipei care s-a ocupat cu elaborarea acestui document, pentru solidaritatea, puterea și energia alocată finalizării acestuia.

Fie că sunteți locuitor al comunei Bunila, turist sau investitor, sper să vă facă plăcere să parcurgeți aceste informații despre comuna noastră și sperăm să vă alăturați eforturilor noastre de a îmbunătăți locul în care trăim și muncim.

Romulus STROIA,

Primarul Comunei Bunila

I. PROCESUL PLANIFICĂRII STRATEGICE

1.1. CE ESTE PLANIFICAREA STRATEGICĂ

Strategia de dezvoltare locală a comunei Bunila reprezintă instrumentul de lucru al administrației publice locale și este agreat de comunitatea locală. Astfel se va orienta gândirea, decizia și acțiunea către obiective superioare sau către premisele obiectivelor. În acest fel, toți factorii interesați de progresul economico-social al comunei vor beneficia de acest ghid de prezentare a tuturor obiectivelor de dezvoltare, prin care se indică atât direcțiile de dezvoltare specifice, cât și acțiunile punctuale ce se vor constitui ca viitoare proiecte ale administrației publice locale.

Acest document prezintă acțiunile pe care administrația locală le va iniția pentru a crea condițiile necesare dezvoltării viitoare a comunei precum și proiectele și oportunitățile disponibile spre a fi accesate. Pentru stabilirea obiectivelor, s-a realizat un studiu al comunei Bunila, primul pas pentru elaborarea strategiei de dezvoltare locală fiind culegerea de informații despre comună, care să permită o diagnoză cât mai clară a spațiului pentru care s-a elaborat planul de dezvoltare locală.

Pentru realizarea profilului comunei Bunila, s-au urmărit elemente fizico-geografice (forme de relief, plasare, factori de risc natural, etc.), populație (mărimea populației, evoluția, etc.), locuințele (dotarea locuințelor cu apă, vechimea și siguranța locuințelor, etc.), echiparea localității în sistem centralizat (apă, iluminat public, acces la căile de transport publice sau private, sociale (învățământ, comunicații, etc.), mediu și geologie (apă, aer, sol, etc.). S-a urmărit de asemenea și identificarea atractivității din punct de vedere al turismului, a posibilităților de petrecere a timpului liber, s-au identificat evenimentele culturale anuale sau specifice zonei.

Tot în această etapă se urmărește și analiza și monitorizarea agenților de dezvoltare locală (instituții publice, organizații non-guvernamentale, întreprinzători privați, etc.).

După perioada de culegere a informațiilor, s-au demarat întâlnirile cu grupurile de lucru din comună. Cele patru grupuri de lucru au fost:

- Consilierii locali;

- Reprezentanții agenților economici;
- Angajații administrației publice locale;
- Actorii principali locali (medici, directorul școlii, preoți, etc).

Pentru a asigura eficiența eforturilor de elaborare a Strategiei, s-a optat pentru o metodologie precisă, care a inclus elemente importante de implicare directă a comunității locale, prin solicitarea de puncte de vedere, interviuri, plecând de la premisele că reprezentanții și liderii locali au interesul, bazele și cunoștințele necesare pentru a reprezenta diversele interese locale. Împreună cu aceștia s-au stabilit domeniile prioritare în dezvoltarea comunei.

În urma întâlnirilor cu grupurile de lucru și a procesului de chestionare a locuitorilor comunei credem că implicarea actorilor locali în dezvoltarea locală a Comunei Bunila este satisfăcătoare dar va crește în perioada următoare prin implicarea acestora în procesul de implementare a proiectelor de dezvoltare.

După întâlnirile cu grupurile de lucru și stabilirea domeniilor prioritare, s-a realizat analiza SWOT, stabilindu-se punctele tari, punctele slabe, oportunitățile și riscurile.

Managementul implementării strategiei va fi asigurat în primul rând de aparatul administrativ, care are rolul de demarator de proiecte. Oportunitatea atragerii fondurilor prin APL, IMM, ONG și parteneriate public-private, va avea ca rezultat atragerea surselor de finanțare pentru proiecte identificate ca prioritare în scopul realizării obiectivelor propuse de strategie.

După realizarea analizei SWOT, s-a întocmit o listă cu proiecte de dezvoltare locală propuse, dintre care se vor selecta proiectele care urmează a fi implementate. Realizarea acestora s-a făcut în urma unei discuții cu autoritățile publice locale, deoarece ele sunt cele care pot da un răspuns privitor la fondurile disponibile în bugetul local pentru finalizarea proiectelor. Selectarea proiectelor ce urmează a fi implementate din lista proiectelor propuse are în vedere mai multe aspecte: proiectul să conducă la o îmbunătățire reală a vieții comunității, urmările lui să fie suficient de consistente încât să afecteze o parte importantă a comunității, să existe sau să poată fi găsite resurse necesare pentru rezolvarea lui. Această etapă face și o analiză privitoare la viabilitatea proiectelor propuse, atât din punct de vedere al comunității dar și al economiei și al nevoilor populației.

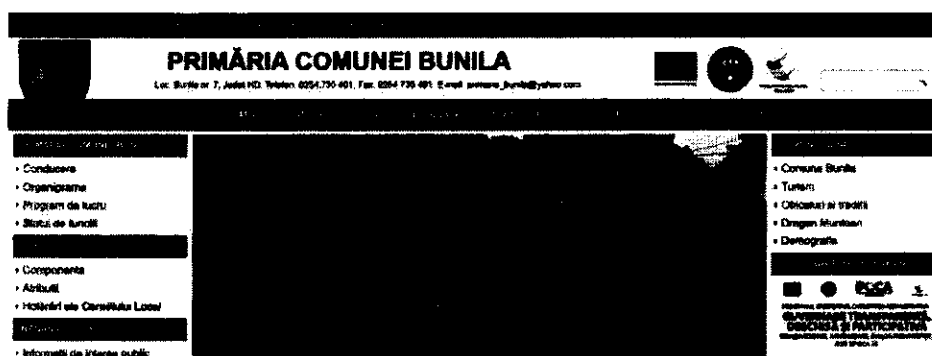
1.2. METODOLOGIE UTILIZATĂ

Dezvoltarea Comunei Bunila prin participarea publică, reprezintă sprijinul și implicarea localnicilor pentru demararea de proiecte, responsabilizarea factorilor implicați, reducerea costurilor, creșterea transparenței, obținerea de rezultate și, foarte important, eliminarea sentimentului și a stării de neputință și inutilitate față de problemele comunității.

Etapele procesului de elaborare a strategiei de dezvoltare locală sunt:

- Consultarea documentelor;
- Evaluarea potențialului economico-social;
- Aplicarea Chestionarului de opinie;
- Prelucrarea și interpretarea datelor;
- Elaborarea Analizei SWOT;
- Elaborarea viziunii, obiectivului general, obiectivelor strategice și măsurilor;
- Implementarea Strategiei de dezvoltare locală a Comunei Bunila: finanțarea proiectelor; prioritizarea proiectelor; monitorizarea și evaluarea procesului de implementare a strategiei; actualizarea, periodică sau nu, și dacă este cazul, a strategiei.

Consultarea documentelor este o metodă folosită pentru a observa parcursul istoric, situațional al comunității. Prezentarea situației actuale, s-a făcut pe baza datelor demografice conținute în documentele Recensământului Populației 2011, a diverselor situații centralizatoare ale comunei, datelor statistice socio-economice (categoriile în funcție de venit), datelor legate

de suprafața agricolă, infrastructură etc. O altă sursă de informații folosită pentru realizarea

acestei strategii a fost site-ul comunei Bunila, care poate fi accesat la adresa <https://primariacomuneibunila.ro/bunila/>.

Evaluarea potențialului socio-economic al Comunei Bunila, a presupus evaluarea infrastructurii, a mediului, a stării economice, sociale și de sănătate a locuitorilor, ținând cont de faptul că trebuie valorificate oportunitățile existente.

În vederea consultării opiniei comunității, s-a elaborat un chestionar cât mai simplu și clar, în vederea obținerii unei imagini referitoare la cele mai importante probleme cu care se confruntă populația din comuna Bunila. Astfel, chestionarul a fost aplicat pe populația comunei Bunila cu satele aparținătoare: Bunila (reședință), Alun (supranumit "satul de marmură"), Cernișoara Florese, Poienița Voinii și Vadu Dobrii. La aplicarea chestionarului au participat bărbați, femei, tineri și persoane vârstnice, în vederea cunoașterii opiniilor cetățenilor, referitor la cele mai importante aspecte care necesită rezolvare/ îmbunătățire, pentru creșterea condițiilor de viață. După aplicarea chestionarului s-a procedat la prelucrarea răspunsurilor, la așezarea în forma agreată de cerințele Strategiei și la nominalizarea pe baza interpretării datelor din răspunsuri a principalelor probleme care ar trebui rezolvate în comunitate.

După realizarea bazei de date, informațiile obținute au fost analizate cu ajutorul analizei SWOT (Strengths - puncte tari, Weaknesses - puncte slabe, Opportunities - oportunități, Threats -riscuri). Prin realizarea analizei SWOT, s-a urmărit stabilirea situației atât a mediului intern, cât și a celui extern.

Elaborarea strategiei a fost realizată în vederea implementării cu succes a cât mai multor proiecte cu finanțare nerambursabilă și nu numai, și a reducerii decalajului economic și social dintre comunele din regiunea Vest și Comuna Bunila pe de o parte și a decalajului dintre satele componente ale comunei pe de altă parte. Dezvoltarea Comunei Bunila, prin participarea publică reprezintă sprijinul și implicarea localnicilor pentru demararea de proiecte, responsabilizarea factorilor implicați, reducerea costurilor, creșterea transparenței, obținerea de rezultate și, foarte important, eliminarea sentimentului și a stării de neputință și inutilitate față de problemele comunității.

Conceptul de „Dezvoltare durabilă” se referă la „totalitatea formelor și metodelor de dezvoltare socio-economică care se axează în primul rând pe asigurarea unui echilibru între aspectele sociale, economice, ecologice și elementele capitalului natural.”

„Dezvoltarea durabilă – DD – conceptul de dezvoltare economico-socială recomandat tuturor țărilor de către ONU, prin care se caută armonizarea a trei componente fundamentale: Resursele umane, Creșterea economică, Echitatea între generații.

Pentru a putea participa la realizarea obiectivelor cuprinse în programul național și regional de dezvoltare, Primăria comunei Bunila își va desfășura activitatea în următoarele direcții:

- 1. Identificarea programelor naționale și externe de finanțare** și depunerea de proiecte în vederea atragerii de resurse financiare în zonă.
- 2. Înființarea unor zone economice pentru crearea unor întreprinderi** care să absoarbă forța de muncă existentă pe piață.
- 3. Atragerea altor localități în programe de dezvoltare zonale** cu beneficii pentru toți partenerii implicați.
- 4. Investiții în infrastructură** care să permită deschiderea zonei.
- 5. Valorificarea resurselor naturale, a potențialului turistic cultural-istoric, a celui de agrement și utilizarea forței de muncă disponibile.**

Strategia trasează orientările generale ale dezvoltării viitoare a comunei din punct de vedere economic, social, cultural, al învățământului, al turismului etc., asigurând valorificarea resurselor materiale, financiare, informaționale și umane de care dispune comuna. Procesul de elaborare a Strategiei a vizat implicarea tuturor actorilor interesați în acest demers: autorități locale, cetățeni, prestatori de servicii, servicii deconcentrate, mass-media ș.a. Viziunea ce s-a conturat ca rezultat al acestui proces participativ este aplicabilă pentru întreg teritoriul Comunei Bunila, cuprinzând principiile și valorile care stau la baza dezvoltării strategice a comunei.

Planificarea strategică are drept scop maximizarea eficienței utilizării resurselor locale și dezvoltarea unei viziuni asupra viitorului comunității.

II. SCURTĂ PREZENTARE A JUDEȚULUI HUNEDOARA

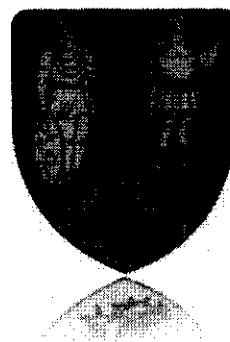
Județul Hunedoara este situat în sud-vestul Transilvaniei, unde Munții Apuseni se întâlnesc cu Carpații Meridionali. Acesta se învecinează cu județele: Arad, Alba, Vâlcea, Gorj, Caraș-Severin și Timiș.

Județul are o suprafață de 7.063 kmp și peste 30 de vârfuri muntoase.

Stema județului Hunedoara se compune dintr-un scut tripărtit în furcă răsturnată.

În primul cartier, pe roșu, este reprezentat un personaj stând în picioare, ținând în mâna dreaptă un scut oval, cu mâna stângă sprijinind sabia, toate de argint, costumația, scutul și arma fiind specifice luptătorilor daci.

În cel de-al doilea cartier, pe albastru, este reprezentat un personaj purtând costum specific împăraților romani, ținând în mâna stângă un document în formă de sul, totul de argint. Cele două personaje, Decebal și Traian, vorbesc despre istoria antică, relevând procesul de formare a poporului român.

În cel de-al treilea cartier, pe aur, se află un corb negru ținând în cioc un inel de argint, cu piatră roșie și stând pe o ramură verde de stejar. Corbul cu inel în cioc, blazonul familiei Corvin, amintește rolul important pe care l-a avut în istoria neamului nostru Iancu de Hunedoara.

Vestigii ale omului din paleolitic se găsesc în peșterile Cioclovina și Ohaba Ponor.

În Turdas, lângă Orăștie, se găsesc vestigii ale culturii neolitice.

În Munții Orăștie (Masivul Șureanu), la Gradiștea Muncelului, se găsește Sarmizegetusa Regia, capitala regilor daci Burebista și Decebal.

În depresiunea Hațeg se găsesc ruinele capitalei Daciei Romane, Ulpia Traiana Sarmizegetusa.

La poalele Munților Poiana Ruscă, în orașul Hunedoara, se găsește impozantul castel al familiei Corvin, cea mai bine păstrată clădire medievală din sud-estul Europei.

Tot aici se găsesc și cele mai vechi monumente creștine din Evul Mediu: bisericile din Densuș, Streisingeorgiu, Strei, Sîntămărie Orlea, Gurasada, Ribița și Criscior, adevărate capodopere ale culturii europene timpurii.

În Municipiul Deva, reședința de județ, se găsesc două puncte de interes turistic: Castelul Magna Curia, construit în secolul al XVI-lea, astăzi Muzeul Civilizației Daco-romane, și Liceul Sportiv care este cunoscut în întreaga lume datorită renumitelor gimnaste Nadia Comăneci, Lavinia Agache, Daniela Silivas și Lavinia Milosovici. De asemenea, în județ se mai găsește și Cetatea Deva.

Drumurile accesibile către zonele turistice și istorice ale județului, hotelurile, motelurile, cabanele montane, teleschiurile și telecabinele din Munții Parâng și Vâlcan (Straja) cât și ospitalitatea locuitorilor sunt numai câteva elemente de interes turistic.

Călătorind în județul Hunedoara, turiștii pot să ia parte la petrecerile populare, care au loc aici, pot să admire costumele, cântecele și dansurile populare și vor putea descoperii frumusețea peisajului și a sufletului românesc.

2.1. ISTORIE

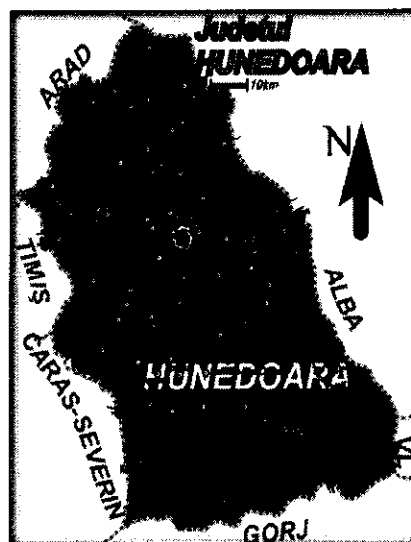
Potrivit mărturiilor arheologice, zona Hunedoarei are o istorie îndelungată, fiind locuită neîntrerupt încă din Paleoliticul Mijlociu (120 000-30 000 î. H.). Cele mai vechi mărturii arheologice atestă prezența omului în Ținutul Hunedoarei încă din Paleoliticul superior și Neolitic, în urmă cu zeci de mii de ani. Din Neolitic sunt numeroase urmele culturii "Starcevo-Criș", cultură străveche, una din cele mai vechi culturi neolitice din Europa. Cultura "Turdaș" este reprezentată de cele mai întinse urme de locuire (la Valea Nandrului, lângă Hunedoara, cca. 10 ha.). Această cultură a folosit probabil pentru prima dată scrierea, cu peste o mie de ani înaintea Sumerienilor. Au urmat apoi culturile "Petrești" (cu 4500-5000 de ani în urmă) și "Coțofeni" (perioadă în care s-a extras și prelucrat pentru prima dată cuprul și aurul), apoi "Epoca de bronz", "Epoca Fierului" și - în sfârșit - "Epoca Dacă". Toate aceste culturi au lăsat urme ca nicăieri în altă parte a lumii.

Denumirea de Hunedoara apare pentru prima dată în documentele din anii 1265 și 1276 în legătură cu arhidiaconatul de Hunedoara, o structură ecleziastică, subordonată Episcopiei Transilvaniei.

În secolul XIII, Hunedoara devine un comitat, iar în secolele ce urmează au loc multe lupte pentru evitarea cuceririi de către populațiile vecine (printre acestea se numără luptele antiotomane ale lui Iancu de Hunedoara, răscoala lui Horea, Cloșca și Crișan, revoluția de la 1848 și lupta pentru unirea cu România.

2.2. AȘEZARE

Județul Hunedoara este situat în partea central vestică a României și ocupă o parte a bazinelor hidrografice ale râurilor Mureș și Jiu. Județul este intersectat de paralela de 46° latitudine nordică și de meridianul de 23° longitudine estică (valori absolute publicate 46°16' latitudine nordică, localitatea Bulzești, 23°24' longitudine estică, localitatea Aurel Vlaicu, 45°19' longitudine estică, Munții Parâng). Punctele extreme ale județului Hunedoara, fără indicarea coordonatelor absolute sunt: zona de NV a satului Rusești (comuna Bulzești de Sus) la nord, hotarul vestic

al satului Pojoga (comuna Zam), la vest, izvoarele râului Lăpușnic, la sud, și ramificațiile unor afluenți de dreapta ai pârâului Jieț, la est. Către nord și NV, județul se învecinează cu județul Bihor, la vest cu județul Timiș, în SV cu județul Caraș-Severin, la sud și SE cu județul Gorj, respectiv Vâlcea, iar la est și SE cu județul Alba. Forma de relief predominantă este muntoasă, județul având peste 30 de vârfuri - printre acestea se numără și Retezat (2.484 m), Peleaga (2.509 m) și Papușa (2.502 m). Apele curgătoare au peste 500 km lungime (Mureș, Strei, Crișul Alb, Râul Mare) și pe întreaga suprafață a județului se găsesc peste 80 de lacuri glaciare. Bogățiile solului și subsolului constau în cărbune (huilă), minereuri neferoase (cupru și aur), ape minerale, păduri de fag și pin.

2.3. ECONOMIA

Bogatele resurse ale subsolului au determinat din cele mai vechi timpuri profilul economic al județului: extracția minereurilor de fier în munții Poiana Ruscă, a cărbunelui în Depresiunea Petroșani, a minereurilor auro-argintifere în Munții Metaliferi, iar în Hunedoara și Călan industria siderurgică. La sfârșitul secolului XIX au fost construite funiculare și căi ferate înguste, între anii 1882 - 1884 fiind puse în funcțiune primele trei furnale. În anul 1919 au luat ființă „Uzinele de fier Hunedoara” – proprietate de stat.

Poziția geografică, resursele solului și subsolului și forța de muncă disponibilă au determinat desfășurarea unei intense activități economice, bazată în special pe industria grea, industria extractivă a minereului de fier, prelucrarea minereurilor feroase și construcții, la care se adaugă industria energiei electrice, lemnului, materialelor de construcții, ușoară și alimentară.

În urma trecerii la economia de piață, datorită desființării CAER, piața de desfacere principală a mastodontilor creați de economia socialistă (Siderurgica S.A., I.C.S.H.), datorită slabei tehnologizări și a lipsei de fonduri, producția a scăzut, firmele fiind nevoite să-și restructureze personalul, rezultând astfel un număr foarte mare de șomeri cu un nivel de calificare înalt, mai ales din sectorul industriei siderurgice și cel minier.

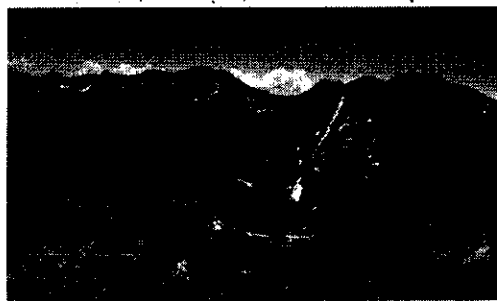
În partea sectorului privat se constată o creștere a activităților productive și comerț, în sectorul construcții metalice și materialelor de construcții, industria ușoară, industria alimentară, prelucrarea lemnului și a serviciilor către populație, însă datorită slabei puteri de cumpărare a populației, coroborată cu politica fiscală a statului, activitatea acestora pe plan local este la limita supraviețuirii.

2.4. RELIEF

Relieful județului Hunedoara cuprinde unități de relief distincte, între acestea regiunile muntoase ocupând o pondere majoritară. Depresiunile intramontane și colinare, zonele depresionare și defileurile, completează structura reliefului din cuprinsul județului.

Munții

Regiunile muntoase constituie relieful cel mai vechi și fragmentat, dar extrem de variat sub aspect geomorfologic. Carpaților Meridionali le aparțin masivele înalte și mijlocii din sudul și sud-estul județului, în timp ce Carpații Occidentali, cuprind masivele mici și mijlocii din vest și nord.

Din punct de vedere al treptelor de altitudine, etajul montan este compus din subetajele alpin (zone întinse din Munții Retezat Godeanu, Parâng și parțial Țarcu) și cel de pădure (zonele medii și joase din Munții Retezat, Godeanu, Țarcu, Parâng, așa-numitul Podiș dacic din Munții Șureanu, Poiana Ruscă, Metaliferi și Masivul Găina. Județul Hunedoara dispune și de un relief carstic diversificat (endocarst și exocarst), marea majoritate a acestor forme dezvoltându-se în roci calcaroase, excepție făcând așa-numitul pseudocarst (forme carstice dezvoltate în alte roci decât cele calcaroase: gresii, gipsuri, tufuri, sare etc.).

Depresiunile

Depresiunile intramontane din județul Hunedoara (Petroșani, Hațeg, Strei) reprezintă treapta de relief cea mai joasă, acestea având aspectul unor golfuri.

Depresiunea Petroșani, situată între Munții Retezat și Sebeș la nord, Munții Valcan și Parâng la sud, localitatea Tâmpa la est și Câmpul lui Neag la vest, are o formă triunghiulară și este străbătută de Jiul de Vest și traversată de Jiul de Est. Depresiunea, de origine tectonică, s-a format în paleogen iar umplutura este alcătuită din depozit de diverse vârste (paleogen, neogen, cuaternar). Sub aspect morfologic, marginea depresiunii este foarte fragmentată de văi adânci și înguste. Această depresiune reprezintă cea mai închisă depresiune din țară, ce comunică cu zonele învecinate doar prin intermediul defileului Jiului și prin pasul Bănița-Merișor.

Zona depresionară Hațeg-Mureș cuprinde depresiunile Hațegului, Strei-Cerna (Hunedoara) și culoarul Orăștiei.

Depresiunea Hațegului are ca limite Munții Șureanu, pasul Merișor, Munții Retezat și Țarcu și Munții Poiana Ruscă. Această unitate geo-morfologică, alcătuită dintr-un relief deluros (zona nordică) și dealuri (zona sudică), se prezintă ca și un golf depresionar.

Depresiunea Brad, ce se dezvoltă în bazinul Crișului Alb, este dominată de un relief colinar, spre sud această depresiune este legată de depresiunea Ormindea-Băița, dezvoltată pe formațiuni sedimentar-tortoniene și înconjurată de măguri calcaroase sau vulcanice și culmi.

Depresiunea Strei-Cerna (Hunedoara), este delimitată de Munții Poiana Ruscă și Șureanu, Valea Mureșului și sectorul ocupat de localitatea Subcetate. Această unitate reprezintă o depresiune colinară cu o serie de piemonturi de eroziune spre bordura montană și de acumulare spre interiorul depresiunii. Pe această structură s-au individualizat terase – propice habitatului uman și în același timp importante căi de comunicație – în marginile depresiunii și în zonele de contact cu structurile montane, apărând bazinete de eroziune, chei și defileuri. Luncile Mureșului, Streiului și Cernei inferioare oferă condiții excelente pentru practicarea agriculturii.

2.5. CLIMA

Clima județului Hunedoara este temperat - continentală, cu influențe submediteraneene la sud de Valea Mureșului și influențe oceanice în vest, cu o etajare evidentă pe verticală (de la șes spre climatul alpin). Din punct de vedere al unităților climatice, județul Hunedoara este caracterizat de un climat de munte (cu 8 luni reci și umede și 4 luni temperate în zonele înalte, și cu 5 luni reci și umede și 7 luni temperate la altitudini mijlocii), și de un climat continental moderat de deal, în restul teritoriului (cu 4 luni reci și umede și 8 luni temperate), cu excepția văii Mureșului și depresiunea Hațegului. Temperatura medie anuală variază între 6-8° C (Petroșani) și 9-6°C (Hunedoara).

În anul 2013, temperatura medie anuală a aerului a avut valori cuprinse între 5,1°C (stația Parâng) și 11,0°C (stația Deva), valori ușor mai ridicate față de anul 2012 la Deva (cu 0,1°C) și în depresiunea intramontană a Petroșaniului (0,1°C), dar mai scăzute cu 0,1°C în zona montană înaltă Parâng. În Lunca Mureșului media anuală a temperaturii (perioada 2001-2012) este de 10,43°C. Maxima absolută a fost înregistrată în 24 iulie 2007 la Deva, valoarea sa fiind

de +40,0°C, iar minima absolută a fost înregistrată la stația Petroșani în data de 25 ianuarie 1963, fiind de -29,9°C. Precipitațiile atmosferice sunt repartizate neuniform, fiind cuprinse între 530 mm în depresiuni și 1000 - 1300 mm în zonele montane înalte. În cursul anului 2013, valorile temperaturii aerului, înregistrate la stațiile meteorologice Deva, Petroșani și Parâng s-au încadrat în limitele normale pentru tipul de climat temperat-continental moderat în care ne situăm. Față de anul 2012 însă, se poate vorbi în general de o vară cu temperaturi maxime mai scăzute pentru 2013 atât în zonele montane (cu 1,4°C la stația Parâng) cât și în depresiunile intramontane (cu 1,7°C mai puțin la stația Petroșani) și la stația meteorologică Deva (cu 0,7°C). În iarna anului 2013 s-au înregistrat temperaturi minime anuale mai ridicate față de anul 2012 la cele 3 stații meteorologice din județul Hunedoara.

Zona	Media anuala	Ianuarie	Aprilie	Iulie	Octombrie
Zona centrala	2°C – 4°C	-4°C – -6°C	0°C – 14°C	12°C – 14°C	4°C – 6°C
Zona marginala	9°C – 10°C	-1°C – -3°C	8°C – 10°C	18°C – 20°C	10°C – 11°C
Zonele periferice depresiunare	9°C – 11°C	-1°C – -3°C	10°C – 11°C	20°C – 21°C	10°C – 11°C

Tabel privind variația sezonieră a condițiilor de temperatură pentru lunile ianuarie, aprilie, iulie și octombrie

Teritoriul județului Hunedoara se compune din unități montane (68%) cărora le sunt intercalate întinse spații depresionare (32%) cu caracter colinar în lungul râurilor Mureș, Strei, Jiul de Est, Jiul de Vest și Crișul Alb. Masivele situate la sud de Mureș aparțin Carpaților Meridionali, cu excepția Munților Poiana Ruscă care sunt incluși în Carpații Banatului. Altitudinile maxime se găsesc în Vârful Mândra 2.519 m (Munții Parâng) și Vârful Peleaga 2.509 m (Munții Retezat), iar cele minime în Lunca Mureșului, în zona localității Zam (170 m). Pe teritoriul județului zona deluroasă are o dezvoltare mai redusă, cuprinzând Dealurile Lăpușului și Dealurile Hunedoarei, care apar ca niște prispe ale Munților Poiana Ruscă.

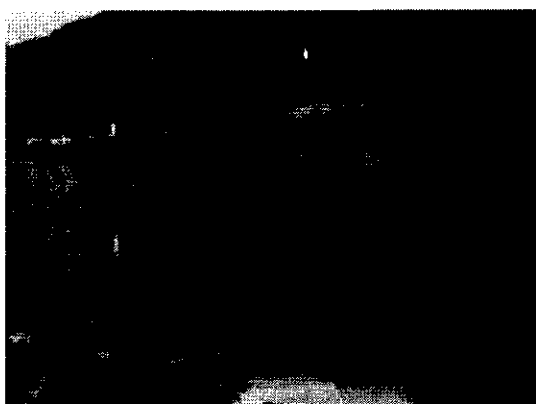
În ceea ce privește circulația generală a atmosferei, în regiunile centrale și nordice ale județului, circulația maselor de aer se face predominant din sector vestic, în timp ce aspectele de föhn sunt tipice versanților estici ai Munților Metaliferi. Circulația dinspre nord-vest și nord evidențiază ierni reci, răcoroase și veri instabile.

Mediile lunii iunie sunt influențate de aceleași diferențe specifice fiecărei forme de relief, în general aceste temperaturi cuprind valori între 6°C și -20°C . În centrul județului se înregistrează cele mai mari temperaturi medii, aceste valori scăzând treptat, în depresiunile mari (Hațeg, Brad, Petroșani), atingându-se medii de 16°C - 18°C . De remarcat faptul că munții situați la nord de Mureș (Zarand, Găina, Metaliferi), precum și Munții Poiana Ruscă ating medii de 14°C . Mediile lunii ianuarie au valori cuprinse între -1°C - 10°C , înregistrate în lungul Mureșului și al Crișului Alb, respectiv în Retezat și Parâng, contrastul termic de 9°C anual, fiind apropiat de cel anual. Amplitudinea termică medie este de circa $20\text{--}21^{\circ}\text{C}$ în zona centrală depresionară și de -7°C pentru regiunile montane înalte. Primele înghețuri se petrec în jurul datei de 20 septembrie iar cele mai târzii la sfârșitul lunii mai. În munții înalți (Godeanu, Țarcu, Parâng, Șureanu), zăpada cade în medie 80 de zile pe an și se menține circa 160 de zile, în timp ce pe culoarul Mureșului, se înregistrează circa 20-25 zile cu ninsoare.

Vântul predominant în județul Hunedoara suflă în timpul iernii pe direcția VNV iar în timpul verii pe direcția ESE, și prezintă o serie de diferențieri, datorate particularităților reliefului. Procentual, frecvența vânturilor vestice este de circa 14-15%, iar a celor din NV și nord este de 12-14%.

2.6. REȚEAUA HIDROGRAFICĂ

Județul Hunedoara este situat pe cursul mijlociu al râului Mureș, care adună apele din partea centrală a județului, apele din partea de nord fiind colectate de bazinul Crișului Alb, iar cele din partea de sud de bazinul Jiului. Rezultat al structurii și varietății reliefului, densitatea

rețelei hidrografice este cuprinsă între $0,5\text{ km/km}^2$ și $1,1\text{ km/km}^2$, valorile cele mai ridicate aparținând bazinelor superioare ale Streiului și Jiului de Vest. Rețeaua hidrografică a județului Hunedoara aparține, din punct de vedere al tipului de alimentare, tipului moderat din zăpada scursă superficial și alimentare subterană, cu valori oscilante specifice regiunii munților înalți

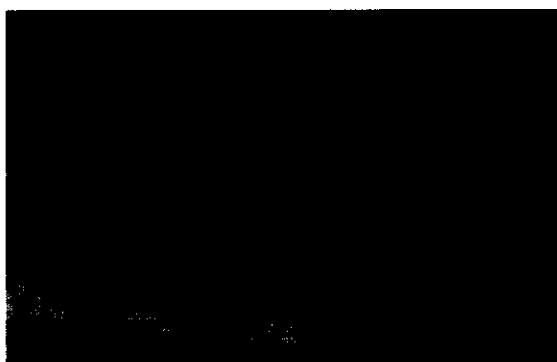
din sud, culoarului Orăștiei și depresiunii Hațegului, precum și restului zonelor care reprezintă cea mai mare parte a județului.

Mureșul, principala arteră hidrografică a județului, străbate pe o lungime de 105 km, un culoar larg între Munții Șureanu și Poiana Ruscă la sud și Munții Apuseni la nord. Bazinul râului (6591 km²) este asimetric, afluenții de dreapta fiind scurți (sub 35 km), iar cei dinspre sud sunt lungi (până la 92 km). Afluenții de stânga importanți sunt: Orăștie sau Apa Orașului (L=47 km), Strei (L=89 km), ce cuprinde câțiva afluenți importanți (Râul Bărbat, Râul Mare, Luncani, Rușor, Șerel, Galbena, Silvașu), Cerna (L=67 km) și Dobra (L=42 km). Printre afluenții dinspre nord, mai importanți sunt Geoagiul (L=34 km) și Călanul (L=20 km).

Jiul, rezultat al confluenței Jiului de Vest cu Jiul de Est, ocupă o suprafață a bazinului hidrografic de 1050 km². Primăvara se înregistrează volumul maxim scurs pentru bazinul Jiului hunedorean, debitul mediu multianual la ieșirea din județ fiind de 20 m³/s. Afluenții cei mai importanți sunt: Taia (L=20 km), Jieț (L=22 km) și Bănița (L=16 km), în timp ce debitul mediu multianual la ieșirea râului din județ este de circa 20 m³/s.

Crișul Alb străbate teritoriul județului Hunedoara pe o lungime de 66 km, panta de scurgere fiind diferită în funcție de unitatea morfologică pe care o parcurge (9-25% zona montană și 1-2% zona depresionară joasă). Cei mai importanți afluenți sunt: Valea Satului (L=15 km) și Ribița (L=18 km). Debitul mediu multianual al râului în sectorul marcat de limita județului este de circa 10 m³/s, fenomenele de îngheț având o durată medie de 40 zile și apar în circa 80% din ierni.

Lacurile. Lacurile naturale ale județului Hunedoara, sunt în marea lor majoritate de origine glaciară, și se concentrează în Munții Retezat, Godeanu, Țarcu și Parâng, cea mai mare densitate regăsindu-se în Munții Retezat (peste 80 de lacuri), demne de menționat fiind lacurile Bucura, Zănoaga, Custuri etc. Recordul de altitudine îl deține Tăul Mare sau al Custurii (2270 m altitudine) din Munții Retezat, iar lacul Bucura ocupă întinderea cea mai mare dintre lacurile alpine (peste 10,5 ha).

2.7. FLORA ȘI FAUNA

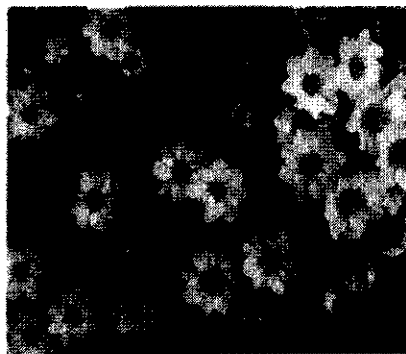
Județul Hunedoara este caracterizat printr-o mare varietate a vegetației, a cărei repartitie altitudinală este condiționată de relief și condiții topoclimatice specifice. Vegetația alpină, cu perioade de vegetație scurte, este mai extinsă în zonele înalte ale Munților Retezat Godeanu, Parâng, unde se dezvoltă pe soluri primare, în condițiile unui climat aspru. Elementul caracteristic al acestui etaj altitudinal îl constituie prezența pajiștilor cu rogoz de munte (*Carex curvula*), rugină (*Juncus trifidus*), părușcă (*Festuca supina*), ce alternează cu tufărișuri pitice de merișor (*Vaccinium vitis idaea*), afin (*Vaccinium myrtillus*), argințică (*Dryas octopetala*).

Județul Hunedoara este caracterizat printr-o mare varietate a vegetației, a cărei repartitie altitudinală este condiționată de relief și condiții topoclimatice specifice:

- Vegetația alpină, cu perioade de vegetație scurte, este mai extinsă în zonele înalte (rogoz de munte, rugină, părușcă, ce alternează cu tufărișuri pitice de merișor, afin, argințică);
- Vegetația subalpină, cu suprafețe extinse în Munții Retezat Godeanu, Țarcu, Parâng și Șureanu, conservă în parte trăsăturile vegetației alpine, o serie de plante ierboase: iarba stâncilor, păiușul pestriț, tăpoșica;
- În zona alpină și subalpină a Munților Retezat sunt localizate câteva specii endemice, în cuprinsul acestui etaj altitudinal existând specii declarate monumente ale naturii: floarea de colț, ghințura galbenă, papucul doamnei, orhideea, argințica și angelica;
- Pădurile de conifere, fag, cele amestecate de fag și gorun, reprezintă cele trei etaje ale vegetației forestiere. Primul dintre acestea, localizat între altitudinile de 1300-1800 m în Munții Retezat Godeanu, Țarcu, Parâng, Șureanu), se dezvoltă pe soluri montane acide, predominante fiind molidișurile (*Picea excelsa*), cu brad (*Abies alba*), cu pin, pin silvestru, zâmbbru (*Pinus cembra*), zadă (*Larix decidua*), alături de câteva foioase.

Flora și vegetația reprezintă un interes și o importanță deosebită din mai multe puncte de vedere. Din punct de vedere economic, amintim importanța furajeră, meliferă, medicinală, alimentară, decorativă, etc. Dintre speciile alimentare, culinare, amintim: frăguțe, mure, zmeură, soc, cireș pădureț, ciuperci comestibile. Dintre plantele medicinale, amintim: *Betula pendula*, *Crataegus monogyna*, *Betonica officinalis*, *Pinus mugo*. Unele plante sunt folosite pentru conținutul lor aromatic. Dintre acestea amintim: *Carum carvi*, *Funigirus communis*, *Mentha s.p.*, *Oxalis acetosella*.

Repartiția, densitatea și bogăția faunei județului Hunedoara sunt în legătură directă cu altitudinea reliefului, specificul florei și impactul factorului antropic asupra arealurilor de dezvoltare ale acesteia. Principalele specii faunistice ale României se regăsesc și pe teritoriul județului Hunedoara. În zona montană trăiesc capra neagră, vulturul pleșuv sur, vulturul pleșuv brun, acvila, cerbul carp atin, ursul carpatin, cocoșul de munte, râsul, lupul, vulpea, vidra, precum și o serie de endenisme. În zonele cu dealuri se pot regăsi cerbul lopătar, ursul, căpriorul, mistrețul, iepurele, dihorul, veverița, râsul, pisica sălbatică, ieruncă și o serie de păsări (ciocănitoarea pestriță, pițigoiul, scorțarul, gaița, cinteza, cioara de semănătură, stâncuța, coțofana, grangurul, privighetoarea, sitarul, potârnichea, corbul, etc.), alături de care apar specii precum rața sălbatică, fazanul. Fauna ihtiologică este reprezentată de salmonide (unele acclimatizate, ex. păstrăvul curcubeu), lipani, scobari, cleni, crapi, mreie, știuci, somni.

2.8. BOGĂȚII NATURALE

Bogățiile naturale ale județului sunt reprezentate de apele minerale și termale, atât din zonele calcaroase, cât și din zone apropiate în care se manifestă fenomene postvulcanice, în urma cărora apele de adâncime se mineralizează. Sudului Munților Metaliferi îi corespunde zona cuprinsă între Trestia și Băcăia-Bozeș, iar împrejurimile Devei dețin izvoare minerale la Vețel și Bretelin. Izvoarele cu apă termală cele mai importante sunt cele de la Bobâlna, Geoagiu, Călan, Vața de Jos.

Exploatarea lemnului nu este singura activitate care au desfășurat-o oamenii. Mineritul a fost până nu demult o activitate intens practică. Și în ziua de azi se pot vedea gurile de la minele ce exploatau minereuri complexe și zăcămintele de bauxită.

2.9. CULTURA

Este reprezentată de un număr însemnat de instituții (teatre, cinematografe, muzee, instituții de artă, cămine culturale, case de cultură etc), printre care, mai importante:

- ✓ Ansamblul Castelului Bella Fay din Simeria,
- ✓ Ansamblul Castelului Pogany din satul Pâclișa, comuna Totesti,
- ✓ Așezarea romană de la Germisara - Geoagiu Băi
- ✓ Bustul lui Crișan din satul Crișan, comuna Ribîța
- ✓ Casa natală "Aurel Vlaicu" din satul Aurel Vlaicu
- ✓ Cetatea Devei
- ✓ Magna Curia - Muzeul Civilizației Dacice și Romane din municipiul Deva
- ✓ Muzeul "Castelul Corvinilor" din municipiul Hunedoara
- ✓ Muzeul de etnografie

2.10. AGRICULTURA

În anul 2010 întreaga producție de cereale boabe se ridică la 87.739 tone din care 20.313 tone grâu și secară. Fânețele cultivate cu alte culturi furajere ocupau 9.349 ha.

Plantele alimentare ocupau 7.696 ha. Din această suprafață cartofii ocupau 3.707 ha, cu o producție de 286.821 mae. Varza ocupa 1.228 ha, cu o producție de 50.669 chintale, fiind principalul producător de varză din țară. Ceapa ocupa 463 ha, cu o producție de 19.799 chintale. Cartofii printre porumb dădeau o producție de 3.311.300 kg, fasolea printre porumb dădea o producție de 2.136.400 kg și dovleci printre porumb dădeau o producție de 17.575.500 kg. Plantele industriale ocupau 1.918 ha. Din suprafața totală a județului (769.500 ha), ogoarele nelucrate ocupau numai 27.292 ha. De asemenea agricultura județului Hunedoara producea 14.897.200 kg de prune, iar vița de vie era cultivată pe 381 ha. Suprafața ocupată de păduri și fânețe naturale în județ era clasată pe locul întâi din țară. După aproape 90 de ani, suprafața cultivată în județul Hunedoara este de 46.220 ha, față de 147.849 hectare în perioada interbelică. În anul 1935, în județul Hunedoara erau crescuți 15.147 de cai, 109.777 de bovine, 1.274 de bivoli, 250.152 oi, 20.996 de capre, 38.766 de porci. În anul 2010 efectivele de animale au scăzut simțitor la 40.660 bovine și bivoli, 65.233 de porci, 163.614 oi și 11.558 de capre.

Vegetația și culturile diverse sunt formate din fânețe, pășuni, păduri, livezile de pruni sau alți pomi fructiferi, vița de vie.

2.11. ORGANIZARE ADMINISTRATIV-TERITORIALĂ

Județul cuprinde 7 municipii, 7 orașe, 55 comune și 456 de sate. Prin potențialul turistic remarcabil al județului Hunedoara, obiectivele sunt grupate în 5 zone principale: Ținutul Pădurenilor, Țara Zăranoului, Valea Mureșului, Țara Hațegului, Valea Jiului.

- ✓ municipii: Deva (reședința județului), Brad, Hunedoara, Lupeni, Orăștie, Petroșani, Vulcan
- ✓ 7 orașe: Aninoasa, Călan, Geoagiu, Hațeg, Petrila, Simeria, Uricani;
- ✓ 55 de comune;
- ✓ 456 de sate.

2.12. POPULAȚIA

Din datele provizorii ale recensământului populației desfășurat în anul 2011, a rezultat:

Totalul populației, conform recensământului din 2011, este de aproximativ 396.253 locuitori, ceea ce reprezintă 2,08% din populația totală a țării. Județul Hunedoara se numără printre județele cu un grad ridicat de urbanizare, populația fiind împărțită astfel.

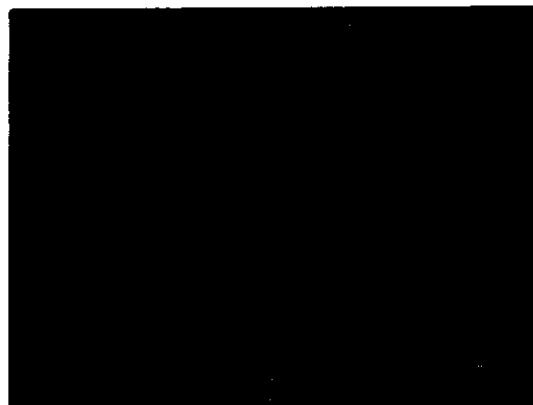
- Populație urbană: 291.687 locuitori
- Populație rurală: 102.362 locuitori
- Structura etnică a populației: români 93,3%, rromi 1,9%, germani 0,3%, ucrainieni 0,03%, maghiari 4,1%, alte naționalități 0,2% (italieni, ruteni, slovaci, alte etnii, etnie nedecларată).

2.13. OBIECTIVELE TURISTICE

- **peșteri:** Cioclovina (în Munții Sebeș, parte a Complexului carstic Cioclovina - Ponorici, una dintre cele mai mari rezervații speologice din România), Tecuri (în partea nordică a Munților Șureanu), Șura Mare (în apropiere de satul Ponor, străbătută de râul Ohaba, care formează un lac interior; este cea mai importantă peștera din Munții Sebeșului și adăpostește cea mai mare colonie de lilieci din România).
- **lacuri glaciare** (în Munții Retezat): Bucura, Zănoaga, Poarta, Ana, Lia.
- **Parcul dendrologic Simeria**, aflat la 12 km de Deva, a fost creat în urma cu peste 250 de ani și include specii de copaci aduși din China, Japonia, America de Nord (magnolii, bambus, eucalipt, etc.)
- **Alte rezervații naturale:** Pădurea Bejan (lângă Deva, reunește toate speciile de stejar din România), pădurea de stejari de la Chizid (lângă Hunedoara)

- **Vestigii istorice:** cetăți dacice - Costești, Blidaru, Piatra Roșie, Grădiștea Muncelului; Ulpia Traiana Sarmizegetusa, capitala Daciei Romane, situată la 17 km de Hațeg, a fost înființată în jurul anului 107 la ordinul împăratului Traian (numele complet al așezării - Colonia Ulpia Traiana Augusta Dacica Sarmizegetusa)

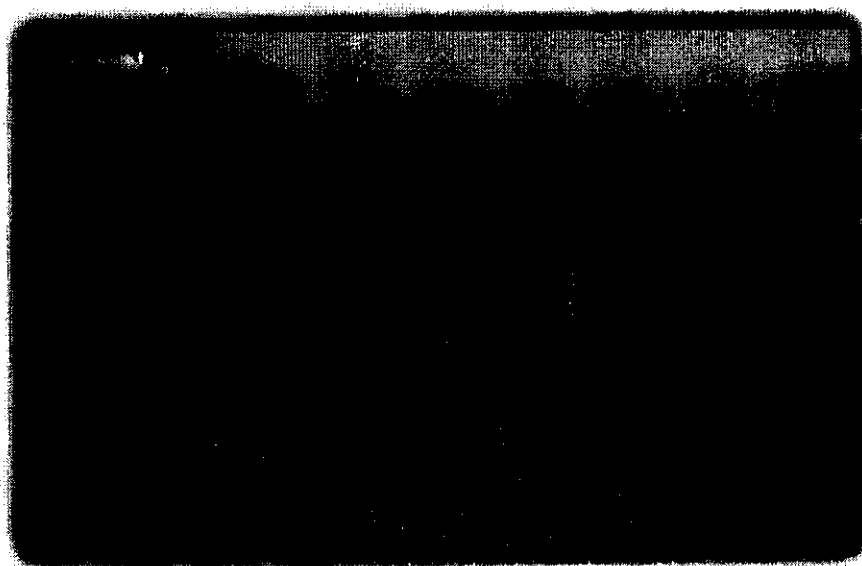

- **Castelul Corvineștilor de la Hunedoara**, ridicat în secolul al XIII-lea.

- **Alte castele:** Magna Curia (sec.al XVI-lea), castelul de la Sântămărie Orlea (sec. al XVI-lea, sec.al XVII-lea).

- **Cetatea Deva**, construită în secolul al XIII-lea pe un con vulcanic ce domina orașul Deva. Atestată în 1269, a fost una dintre cele mai puternice fortificații din Transilvania. A fost abandonată în 1849, când o explozie la depozitul de muniție a distrus zidurile cetății.

Edificii religioase: Biserica Densus (construită în secolul al XIII-lea cu piatra de la ruinele cetății Sarmizegetusa, are o pictura murală interioară foarte interesantă, ce datează de la 1443), Mănăstirea Prislop.

III. PREZENTARE GENERALĂ A COMUNEI BUNILA

3.1 PRIMELE MĂRTURII DOCUMENTARE

Istoria Ținutului Pădurenilor din care face parte și comuna Bunila începe cu mult timp în urmă, suprapunându-se peste o veche vatră dacică. La începutul secolului II e.n. partea de est a Munților Poiana Ruscă se afla în aria principalelor centre dacice și romane.

Foarte aproape, în depresiunea Hațegului, se afla capitala provinciei Dacia Ulpia Traiana Sarmizegetusa. Se spune că în această zonă s-au refugiat o parte din dacii retrași în munți.

Ținutul Pădurenilor este vast, el fiind format din 40 de sate și cătune, dintre acestea cea mai mare parte se regăsesc pe culmile netede ale dealurilor, la o altitudine cuprinsă între 600 – 1100 m, dar există și sate localizate pe văile râurilor Cerna, Vălarita, Runcu și Zlasti.

Vecinii din Țara Hațegului și zonele limitrofe au numit locuitorii acestui ținut “pădureni” datorită pădurilor care înconjoară ținutul, pentru a ajunge în aceste locuri este obligatorie traversarea unei păduri.

Toponimia masivului muntos este de origine latină și derivă din “Poiana Rustică”, cuvântul “rustică” provine de la desemnarea așezărilor izolate din afara centrului urban Sarmisegetuza.

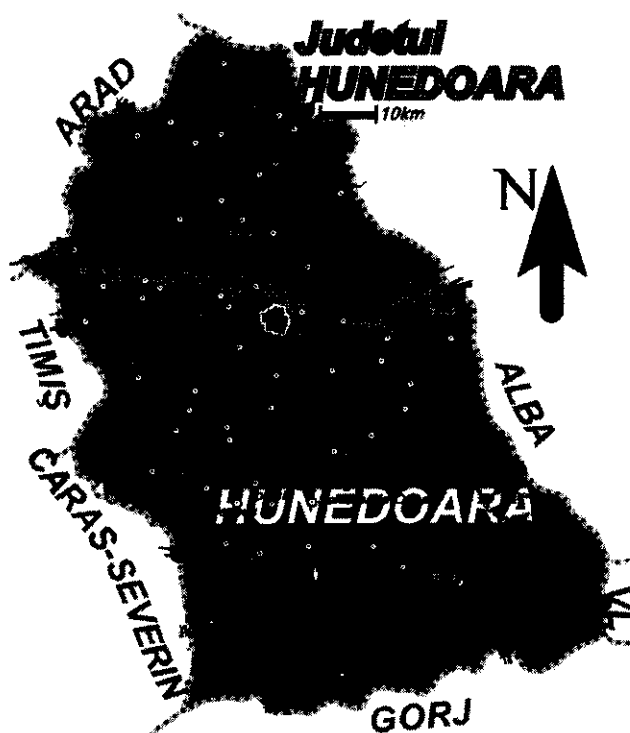
Perioada romană a avut anumite influențe asupra zonei, în lucrarea cercetătorului științific al Muzeul Satului, Rusalin Isfanoni „Pădurenii Hunedoarei” este lansată ipoteza că Ținutul Pădurenilor, la începutul mileniului al II-lea a făcut parte din Ținutul Hațegului care la rândul lui, în perioada 1224-1275, ar fi fost sub stăpânirea voievodatului Olteniei condus de Litovoi. După moartea lui Litovoi (1277), majoritatea satelor pădurenești au intrat în componența domeniului Hunedoarei.

Această izolare geografică a așezării pădurenilor le-a permis, probabil, secole de-a rândul, conservarea graiului actual și păstrarea unor entități particulare ale portului,

asemănătoare, spun unii cercetători cu cel dacic. Prima atestare scrisă a așezărilor din acest ținut datează din 1297, într-un document în care satele sunt menționate ca supuse ale pîrcălabului de Hunedoara. Ulterior, în secolele XIV și XV găsim mențiuni despre toate așezările cunoscute astăzi și despre altele care probabil, au dispărut cu timpul.

3.2. LOCALIZARE ȘI SUPRAFAȚA

Comuna Bunila este o situată în partea de vest a județului Hunedoara, la 50 km distanță de municipiul Deva și la 30 km distanță de Hunedoara. Comuna Bunila are în componență 5 sate: Bunila (reședință), Alun (Supranumit "satul de marmură"), Cernișoara Florese, Poienița Voinii și Vadu Dobrii.

Din punct de vedere geografic comuna Bunila se situează în Carpații Occidentali, munții Poiana Ruscă. Coordonatele geografice ale comunei sunt: 45°41'37"N, respectiv 22°40'17"E.

Comuna Bunila se învecinează cu:

- la Nord cu comuna Lelese și cu comuna Cerbăl,
- la Est cu comuna Ghelari,
- la Sud cu comunele Toplița și Lunca Cernii de Jos,
- la Vest cu comuna Rusca

Montană, județul Caraș Severin.

Suprafața totală a comunei Bunila este de 7.409 hectare, din care 4.336 hectare proprietate

privată și restul de 3.073 hectare proprietate publică.

3.3. STRUCTURA ADMINISTRATIVĂ

Comuna Bunila este o unitate administrativ-teritorială situată în partea de vest a județului Hunedoara. Distanța dintre comună și cele mai apropiate localități este: 50 km față de municipiul Deva și 30 km de municipiul Hunedoara.

Teritoriul administrativ al Comunei Bunila este format din următoarele sate:

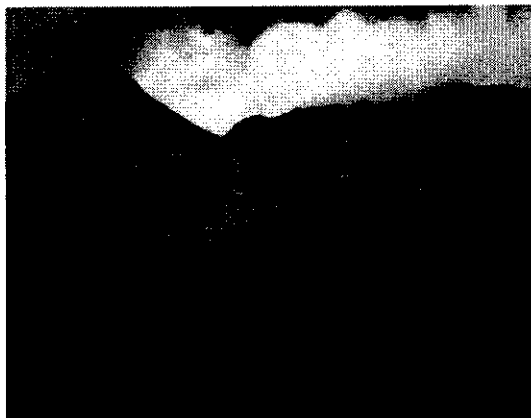
- **Bunila**- reședința de comună
- **Alun** (Supranumit "satul de marmură")
- **Cerțișoara Florese**
- **Poienița Voinii**
- **Vadu Dobrii**

Din punct de vedere al teritoriului pe care s-a dezvoltat comuna Bunila, acesta are o întindere de 7.409 hectare, cu localități de mici dimensiuni, specifice unei amplasări într-o zonă de culmi de dealuri cu versanți rotunjiți.

3.4. RELIEFUL

Județul Hunedoara are un relief depresionar, podiș central înconjurat de munți. În nordul județului - Munții Metaliferi, în vest Munții Poiana Ruscă, Munții Tarcului, în sud sunt Munții Retezat, Munții Godeanu, Munții Vâlcău, Munții Tulisa, Munții Parâng, iar în est Munții Șureanu.

Comuna Bunila este amplasată pe culmea Munților Poiana Ruscă, în partea de vest a țării, între zona muntoasă și depresiunile periferice conturându-se un relief de dealuri cu altitudini cuprinse între 200-300 m.

Munții Poiana Ruscă reprezintă o grupă montană extinsă aparținând Carpaților Occidentali făcând tranziția între grupa majoră nordică a acestora, Munții Apuseni, și grupa majoră sudică, Munții Banatului. Se întind pe o suprafață de cca 2.640 km², având altitudini medii în jur de 700 – 1000 m.

3.5. HIDROGRAFIA

Comuna este amplasată în bazinul hidrografic Mureș. Cursurile de apă ce străbat teritoriul administrativ al comunei Bunila, conform informațiilor furnizate de Administrația Națională „Apele Române”, Administrația Bazinală de Apă Mureș, Sistemul de Gospodărire a Apelor Hunedoara, sunt:

Curs de apă	Cod Cadastral	Lungime totală Atlas Cadastral	Lungime pe UAT Bunila
<i>Cerna</i>	IV-1.119	73 km	Sector comun Bunila/Toplița 0,6 km
<i>Bunila(Bilea)</i>	IV-1.119.5	13 km	Sector comun Bunila/ Lunca Cernii de Jos 13 km
<i>Vălărița</i>	IV-1.119.6	15 km	Sector comun Bunila/ Toplița 0.6 km Bunila 8.5 km
<i>Govășdia(Runc)</i>	IV-1.119.7	37 km	Sector comun Bunila/ Lelese 0.6 km
<i>Nădrab</i>	IV-1.119.7.2	18 km	Sector comun Bunila/ Ghelari 0.5 km, Bunila 7.8 km
<i>Sohodol</i>	IV-1.119.7.2.1.	9 km	Sector comun Bunila/ Lelese 3.1 km, Bunila 0.6 km

Râul Cerna este unul dintre afluenții principali ai Mureșului. Originea cuvântului "Cerna" provine din slavonă și înseamnă « apa neagră », deoarece atunci când plouă mult și repede, apa râului își schimbă culoarea, tulburându-se. Izvoarele Cernei se afla în Munții Poiana Ruscăi, iar cele două ramuri ale sale se unesc în satul Hajdău. Ramura de nord izvorește în apropierea satului Vadul Dobrii, iar cea de sud e alimentată de mai multe pârauri - Fântâna,

Bordu, Negoiu, Ciumița- care izvoresc de sub poalele vârfului Rusca, la o altitudine de aproximativ 1.200 metri”.

3.6. CLIMA

Din punct de vedere climatic, județul Hunedoara se încadrează în clima de ansamblu a României, adică beneficiază de o climă temperat-continentală în general, climă care prezintă însă numeroase particularități.

Climatul zonei este caracteristic dealurilor înalte și munților joși, predomină influențele oceanice, cu precipitații ridicate (800 - 1000 - 1200 mm) și vânturile de vest.

Media anuală a temperaturii variază între 2°C și 8°C în zona muntoasă și între 9°C și 11°C în regiunile depresionare periferice din est, vest și nord. Valoarea termică anuală fiind de 10°C – 20°C în partea centrală și de 22°C - 23°C în părțile marginale. Precipitații mai abundente se întâlnesc în zonele mai înalte, urmând să scadă odată cu coborârea în altitudine a reliefului.

Zona	Media anuala	Ianuarie	Aprilie	Iulie	Octombrie
Zona centrala	2°C – 4°C	-4°C – -6°C	0°C – 14°C	12°C – 14°C	4°C – 6°C
Zona marginala	9°C – 10°C	-1°C – -3°C	8°C – 10°C	18°C – 20°C	10°C – 11°C
Zonele periferice depresionare	9°C – 11°C	-1°C – -3°C	10°C – 11°C	20°C – 21°C	10°C – 11°C

Tabel privind variația sezonieră a condițiilor de temperatură pentru lunile ianuarie, aprilie, iulie și octombrie, specific Munților Poiana Rusca

Analizând datele prezentate în tabelul anterior referitoare la temperatură se observă o variație a acesteia între -1°C/ -6°C în lunile de iarnă și 14°C- 21°C în lunile de vară în funcție de zonă.

Perioadele de îngheț pentru zona centrală sunt cuprinse în perioada 1 octombrie - 1 mai, zona marginală, 1 octombrie - 21 aprilie, iar zona periferică 11 octombrie - 11 aprilie.

Temperatura medie anuală a comunei Bunila este de 6 - 8°C, cu un minim de -20 °C și un maxim de 40 °C . Luna cu temperatura medie cea mai scăzută este ianuarie (-4,0°C), iar

cea mai ridicată este iulie (+18,5°C). Durata medie a intervalului fără îngheț este de 182 de zile.

Cantitatea anuală de precipitații (ploi, ninsori) oscilează între 1000- 1200 mm anual.

Zona prezintă o umezeală relativ mare respectiv 78-80%.

Numărul anual de zile cu precipitații este 130 – 140 zile.

Numărul anual de zile cu ninsoare este de 25 – 30 zile.

Numărul anual de zile cu strat de zăpadă este de cca. 60 zile.

Luna cea mai ploioasă este iunie, urmată de luna mai.

Presiunea atmosferică este în medie/an de 742 mm Hg variind între maxima de 762 mm

Hg în luna decembrie și minima de 732 mm Hg în luna iulie.

3.7. FACTORII DE RISC NATURAL

Inundații

Inundația este fenomenul de acoperire a terenului cu un strat de apă în stagnare sau mișcare, care prin mărirea și durata sa provoacă victime umane și distrugeri materiale ce dereglează buna desfășurare a activităților social-economice din zona afectată.

Inundațiile pot fi prevăzute, cu excepția celor instantanee, care se manifestă similar spargerii unui baraj. Astfel, acest tip de dezastru este precedat, de obicei, de intervale mari de prevenire. În funcție de amploarea lor, inundațiile pot distruge imobile, poduri și recolte, pot ucide oameni, animale domestice și faună.

Alunecări de teren

Alunecările de teren ca procese geomorfologice, poartă același nume ca și formele rezultate. Condiția de bază pentru a se produce o alunecare este întâlnirea pe un același loc a trei elemente: o rocă plastică, apă și panta necesară alunecării. La noi în țară domină pe versanții destul de înclinați, pe cele mai extinse suprafețe din deal, podișuri și munte; în cadrul acestora află des argile și marne, în diferite poziții față de pantă, iar clima, temperat-continentală, este destul de capricioasă sub aspectul precipitațiilor, încât se crează deseori condiții potențiale de alunecare pe întinderi foarte mari. Aceste condiții au fost amplificate, în plus, de intervenția masivă a omului prin defrișări, arături, tăierea de drumuri în panta versanților etc. Există unele aliniamente sub dealuri unde râul de la bază se deplasează cu permanență spre o singură parte, subminând versantul și provocând alunecări. Pe raza comunei Bunila acest fenomen nu este înregistrat.

Zonele cu potențial și probabilitate la alunecări de teren se prezintă astfel:

- zone cu probabilitate de producere a alunecărilor de teren sau prăbușiri de roci practic 0 și redusă – marcate pe suprafețele plane sau cu pantă de până în 10 grade ce corespund creștelor și plaiurilor, cu relief cvasiorizontal, dar și arii situate la baza versantului sau zona de bermă, unde panta nu depășește 5 grade;

- zone cu probabilitate de producere a alunecărilor de teren sau prăbușiri de roci medie – situate pe versanți și pe zonele de racord între elementele cadrului natural, unde pantele nu depășesc 20 grade, împădurite, cu nivel hidrostatic situat la adâncimi mari și nemobilate;

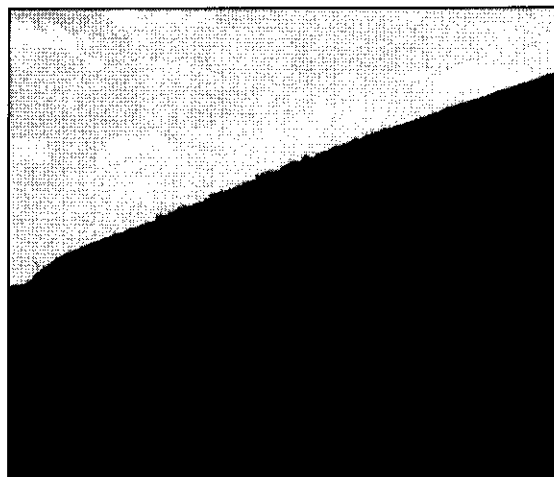
- zone cu probabilitate de producere a alunecărilor de teren sau prăbușiri de roci medie - mare – cu o răspândire redusă în cadrul comunei, situate pe zonele de versanți ale văilor. Aceste zone au pante cuprinse în general între 20 și 30 grade, sunt lipsite de vegetație arboricolă consistentă;

- zone cu probabilitate de producere a alunecărilor de teren sau prăbușiri de roci – reprezintă zonele cu alunecări sau prăbușiri de roci cu probabilitate de reactivare mare. Sunt în general zone despădurite cu panta de peste 30 grade.

Risc de eroziune

Prin eroziune se înțelege procesul de degradare fizică sau chimică a solurilor sau a rocilor, caracterizat prin desprinderea particulelor neconsolidate și transportul lor sub acțiunea apei din precipitații și a vântului.

Eroziunea este un proces natural al cărui principali factori sunt: ploile, în special cele în aversă, morfologia terenului, conținutul redus de materie organică din sol și gradul de acoperire cu vegetație. La scara întregului teritoriu studiat fenomenele de eroziune sunt dezvoltate pe suprafețe reduse și sunt reprezentate în special prin eroziune torențială.

Astfel, pe teritoriul comunei Bunila fenomenele de eroziune se manifestă în perioadele cu precipitații abundente, când organismele torențiale transportă rocile dezagregate. Aceste zone sunt concentrate cu precădere pe versanții văilor unde vegetația lipsește sau are o dezvoltare deficitară.

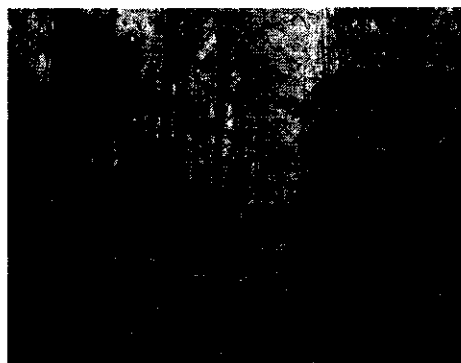
Pe teritoriul comunei Bunila acest fenomen nu este înregistrat.

3.8. VEGETAȚIA ȘI FAUNA

Vegetația este în stransă legătură cu condițiile de climă, relief și natură a solului.

Vegetația zonei Bunila este reprezentată în cea mai mare parte de păduri, iar pe anumite locuri de suprafețe întinse de pășuni și pajiști. Mărăcinii ocupă fâșii întinse la liziera pădurilor și la marginea terenului agricol.

Vegetația este determinată de variația condițiilor de climă, de altitudini și de constituția solului. Pe culmea muntelui, la altitudini în jur de 800-1000 m, se întâlnesc zone înguste de pajiști alpine presărate cu tufișuri de ienuperi. În jur, coborând până la 200-900 m, se dezvoltă păduri de fag (*fagus silnotea*), brad (*abies alba*) și molid (*picea abies*). De

asemenea se întâlnesc boschete de liliac sălbatic (*Syringa vulgaris*), mojdrean (*Fraxinus ornus*), alun (*Corylus avellana*), corn (*Cornus mas*), lemnul câinelui (*Lygustrum vulgare*), dârmoz (*Viburnum lantana*), lemnul râios (*Evonymus verrucosa*), păducel (*Crataegus monogyna*), lianele curpenului (*Clematis vitalba*). Dintre fructele pădurii amintim fragii, întâlniți cu precădere la marginea pădurii și în luminișuri, zmeura care se raspandeste în zonele de tăieturi a pădurilor, mura la marginea tăieturilor, în văi și tufișuri, pe zona de platou la marginea tăieturilor, coacăzele, merișoarele și afinele. De asemenea există diferite plante, unele dintre ele medicinale, folosite de localnici: podbal, nalba, lumânărica, sunătoarea, măselarnița, izma creastă, creasta cocoșului, cimbrisorul.

Covorul floral este bogat mai ales în pajiști montane, colinare, acestea adăpostesc o faună bogată distribuită în funcție de zonele de vegetație și de altitudine. Primăvara, în pădurile comunei Bunila se formează un „covor” de brândușe (*Colchicum autumnale*), ghiociei și toporași. Pe pajiști și fânețe apar plante ierboase comune pentru întreaga țară și anume: gramineele furajere, diferite specii de trifoi, precum și florile de primăvară.

Pădurile de fag, brad și molid sunt populate de cerbul carpatin, căprioara, mistreț, mai

rar râsul, foarte răspândit este lupul și vulpea care coboară până în zonele marginale ale munților, iepurele în zona de platou și în luncile râurilor periferice și veverița care adesea poate fi întâlnită pe potecile turistice din pădure. Dintre păsările caracteristice zonei amintim ciocănitoarea verzuie (*Picus canus*),

gaița (*Garrulus gladiator*), pupăza (*Upupa epops*) și corbul (*Corvus corax*).

Fauna este reprezentată și printr-un număr mare de insecte, în special de lepidoptere (fluturi), precum unele specii euro-siberiene (*Eudia pavonica*, *Inochis io*, *Aglais urticae*, *Nymphalis rivularis*, *Satyrus dryas* Scop) dar și euro-asiatice (*Papilio machaon*, *Nemeobius lucina*).

Reptilele sunt reprezentate de șopârle de munte, salamandre și șerpi. Fauna ichtiologică este reprezentată prin păstrăv (*Salmo trutta fario*) care ajungea până în zona municipiului

Hunedoara, retrăgându-se în prezent mult în amonte datorită poluării Cernei. Se mai întâlnesc, tot mai rar, cleanul (*Leuciscus cephalus*), știuca (*Exox lucius*), mreana (*Barbus barbus*).

Dintre animalele domestice cele mai răspândite sunt: bovinele, ovinele, porcinele și păsările.

3.9. SOLURILE

Ținutul Pădurenilor cuprinde partea de est a munților Poiana Ruscă. Relieful Munților Poiana Ruscă are o serie de caracteristici care îi individualizează în ansamblul Carpaților Românești.

Altitudinile, pe ansamblul relativ reduse, se mențin frecvent la 800 - 1000 m; la contactul cu zonele învecinate coboară la 200 -300 m, iar altitudinea maximă este de 1374 m (Vf.Padeșu).

Substratul geologic este format aproape în totalitate din șisturi cristaline, la care se adaugă suprafețe reduse de calcare puternic metamorfozate (marmură), roci vulcanice ("Măgura" Devei) și roci sedimentare pe margini. Pe ansamblu, Poiana Ruscă are aspectul unui horst bine delimitat de grabene marginale.

Munții Poiana Ruscă au culmi netede la altitudini interpretate ca platforme de eroziune.

La 1000 m există o platformă netedă cu sate foarte vechi și drumuri de culme, păstratoare a unei vechi civilizații rurale (ținutul Pădurenilor) unde este amplasată comuna Bunila.

Zona montană este intersectată de văi foarte adânci, cu desfășurare radiară, și cu tresec sinuase pe alocuri.

Câmpul cel mai important începe pe linia de la Hunedoara și se continuă pe linia Teliuc Ghelari-Vadu Dobrii-Poiana lui Filimon. Zăcămintele din acest câmp sunt alcătuite, în special, de siderită legată genetic de calcare cristaline și șisturi clorito-sericitoase ca minereu primar aflat în adâncime și din limonită, aflată mai la suprafață.

O altă bogăție naturală a pământului o constituie dolomita de calitate superioară, ce reprezintă o varietate de calcar în care carbonatul de calciu este amestecat în proporții variabile cu dolomita și conține un procent de mangan.

Dintre bogățiile subsolului mai amintim:

- minereu de fier la Vadu Dobrii
- marmură la Alun – Bunila
- minereuri complexe neferoase

3.10. REPERE ISTORICE ȘI CULTURALE

Apartenența comunei la Ținutul Pădurenilor constituie un avantaj pentru comuna Bunila, o zona etnofolclorică și geografică în care tradițiile și arta populară se păstrează nealterate.

Întreaga Microregiune dispune de o importantă zestre culturală, bogată și diversificată, confirmată de numeroase izvoare istorice.

Pe teritoriul comunei Bunila se regăsesc următoare obiective turistice:

Codrii seculari

Codrii seculari de pe valea Dobrișoarei și Prisloapei alcătuiesc o arie protejată de interes național ce corespunde categoriei a IV-a (conform clasificării U.I.C.N) – Rezervație Naturală de tip forestier.

Aria naturală protejată „Codrii Seculari” se găsesc în Munții Poiana Ruscăi, pe versantul nord-estic al acestora. Aspectul actual este de panou înalt, văii largi, adânci, cu versanți domoli și curs meandrat în amonte. Vegetația dominantă este cea de arborete natural de fag.

Calitatea și importanța acestui sit este constituit aproape în totalitate din arborete

de fag cu vârste de peste 100 ani conservate în starea lor naturală. Arboretele conține elemente în vârstă de până la 180-200 ani, cu dimensiuni excepționale (diametre peste 1,5 m și înălțimi peste 40 m). Habitatele de interes comunitar întâlnite aici sunt: Păduri de fag de tip Luzulo-Fagetum, Păduri de fag de tip Asperulo-Fagetum și Păduri dacice de fag (Symphyto-Fagion).

Situl cuprinde aria naturală protejată de interes național.

Muzeul Pădurenilor sau Casa muzeu "Drăgan Munteanu"

Este organizat în reședința regretatului rapsod Drăgan Munteanu din localitatea Poienița Voinii, Ținutul Pădurenilor. Clădirea este ea însăși impresionantă prin stilul său arhitectural. Din punct de vedere structural, portul popular al pădurenilor păstrează liniile stilistice impuse de costumele tradițional transilvănean, însă lasă să se întrevadă și

un stil unic. Se remarcă linia a două "oprege" negre, sobre ce înconjoară strâns trupul femeilor și cămășile voluminoase, colorate și bogat ornamentate.

Colecția muzeală cuprinde costume, podoabe și porturi tradiționale adunate de la oamenii din Ținutul Pădurenilor. Organizarea

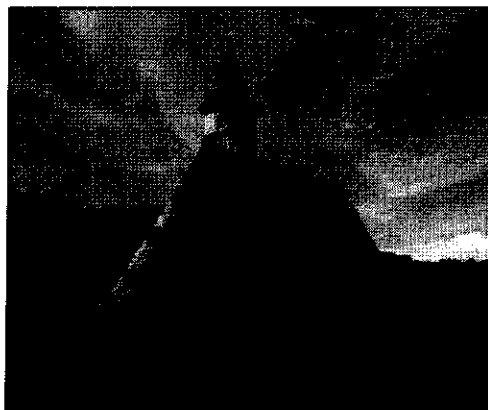

acestui muzeu a avut ca scop promovarea a tot ceea ce ține de cultura și tradiția acestei zone.

Drăgan Muntean a fost un cunoscut solist vocal de folclor muzical românesc din Ardeal. Caracteristice pentru repertoriul sau au fost cantecele spațiului natal, din Tinutul Padurenilor Hunedoarei. Artistul s-a bucurat de o deosebită popularitate într-o carieră care a durat 20 de ani.

Biserica din lemn "Adormirea Maicii Domnului"

Biserica satului Alun este închinată praznicului "Adormirii Maicii Domnului" și datează din secolul al XVII-lea. De la o predecesoare medievală se crede că ar fi fost preluate atât forma arhaică, unele bârne, cât și Liturghierul slavon (Dealu, 1508) al călugărului tipograf Macarie, cea dintâi tipăritură făcută pe pământ românesc. Diferit, tradiția locală vorbește de o strămutare a edificiului

dintr-un sat învecinat, rectificare fixată în aceeași perioadă. Lăsând la o parte aceste "inadvertențe", existența multiseculară a bisericii este confirmată, de menționarea lăcașului în tabelele conscripțiilor din 1733, 1750, 1761-1762, 1805 și 1828-1831, și pe harta iosefină a Transilvaniei (1769-1773).

Pronaosul și turnul-clopotniță scund sunt apariții tardive, acest șantier constructiv fiind marcat, probabil, prin achiziționarea clopotului mic, turnat în anul 1713. Alungirii navei i se datorează încorporarea în lăcașul edificiului a unei frumoase troițe, aflată odinioară la exterior. Din vechea deschidere de pe latura nordică nu a rămas decât cadrul ușii (decorat cu rozete) cu un profil sculptural tip "frânghie"; același decor îl prezintă și alte două deschideri, anume actuala ușă dinspre sud și cea dispărută, de pe latura nordică. Starea precară a picturii nu permite prea multe precizări de natură stilistică. Din punct de vedere cronologic, aceasta a fost realizată în sec. al XVIII-lea, considerându-se că este opera a doi meșteri zugravi diferiți. Cunoscut este doar autorul tâmplii (numele său se păstrează pe o icoană a "Maicii Domnului Hodighitria"), "Ion Zugrav din Ardeu, să le fie pomană sufletelor lor, 1731"; pe spatele ușilor împărătești s-a adăugat: "Să se știe că o făcut popa Gheorghe din Alun și popa Nicula, pomenește Doamne, văleat 17(?)". După ce pictura murală și-a pierdut prospețimea, întregul lăcaș a fost decorat cu xilografuri.

Deși consolidat în anii 1782 și 1967-1968, edificiul se găsește în prezent într-o avansată stare de degradare; în 2008, în speranța restaurării sau a înlocuirii vechii șite, altarul și naosul au fost acoperite, provizoriu, cu o folie din plastic.

Biserica din lemn "Pogorârea Sf. Duh"

În centrul comunal Bunila, biserica "Pogorârea Duhului Sfânt" a înlocuit, în anul 1903, în timpul păstoririi preotului Iosif Suci, un lăcaș vechi din piatră, grav avariat de un trăsnet în 1897; acea ctitorie obștească figurează în tabelele conscripțiilor din anii 1733, 1750, 1761-1762, 1805 și 1819-1831 (harta iosefină a Transilvaniei din 1769-1773 o omite). Este un edificiu de plan dreptunghiular, cu absida nedecroșată, poligonală cu trei laturi, prevăzut cu un turn-clopotniță robust, învelit în tablă zincată; același material s-a folosit și la acoperișul propriu-zis. Edificiul, renovat în 2006, este îmbrăcat la exterior cu șită. Accesul în sfântul lăcaș se realizează prin două uși, amplasate pe laturile de sud și de vest; ultima este precedată de un pridvor închis, din scânduri. Interiorul a rămas nepictat, fiind împodobit cu mai multe icoane pe lemn și sticlă.

Biserica din marmură din satul Alun

Tot în satul Alun mai există o biserică unicat în țară și a doua din Europa. Construită în totalitate din marmură extrasă din cariera satului, biserica a fost ridicată între anii 1937 și 1939 și a costat circa 500.000 de lei. Domină satul și este singura din România ale cărei ziduri au fost realizate din prețiosul material de construcții. A fost pictată între anii 1963 și 1966, iar acum este mult prea mare pentru cei câțiva bătrâni care mai trăiesc în Alun.

Casa tradițională

Gospodăriile țărănești erau împrejmuite cu gard de nuiele acoperit cu paie și aveau în alcătuirea ei, casa propriu-zisă, șura (care cuprindea și grajdul, cocina, eventual un șopron care adăpostea carul, sania și alte unelte specifice muncii la câmp), precum și un bordei care ținea loc de beci.

Casa era așezată în fundul curții, întotdeauna cu fața la drum, iar șura era în apropierea drumului.

Casele tradiționale din Pădurenii erau formate din două încăperi, camera de locuit și cămara, cu intrări separate dintr-un târnaț, plasat pe colț în fața cămării sau la fațada construcției. Locuințele atrag atenția prin proporțiile lor, acoperișul ajungând să fie de două sau de trei ori mai înalt decât pereții.

Oamenii locului, pădurenii

Populația Pădurenilor locuiește în sate mici, așezate pe culmi și creste de dealuri. Aici s-a dezvoltat, datorită condițiilor geografice speciale, una dintre cele mai originale culturi populare. Locuitorii Ținutului Pădurenilor își spun, simplu, „pădurenii“. Ei reprezintă o „insulă etnografică“ în care s-a păstrat cultura populară arhaică, extrem de originală și de diferențiată față de aceea a regiunilor învecinate.

Trăsăturile principale ale acestei culturi constau în: amplasarea așezărilor pe culme, culturi agricole pe dealuri terasate, oieritul, portul specific (în special al femeilor) și graiul. Satele pădurenilor nu depășesc limita zonei înalte de platou a Munților Poiana Ruscă.

Îndeletnicirile pădurenilor

În trecut, majoritatea locuitorilor din Bunila se angajau la cariera de marmura de la Alun.

Alte îndeletniciri specifice zonei erau: creșterea vitelor, cultivarea unor suprafețe restrânse pe

terase nivelate în jurul așezărilor, cioplitul în lemn, țesătorie și broderie, toate în limitele necesităților de trai propriu.

Datini, obiceiuri și port popular

Nedeile

Nedeile sunt sărbători specifice fiecărei localități. În așezările pădurene Nedeia se organizează aproape de ziua sfântului care protejează biserica din sat, datele fiind stabilite cu mulți ani în urmă. De regulă, atunci se pregătesc bucate alese și se primesc oaspeți (rude și prieteni) veniți de departe. După slujbă, tinerii tocnesc muzicanți din satele vecine. Spre seara, muzicanții se prezintă la căminul cultural, așteptați cu nerăbdare mai ales de tineri.

Măsuratul oilor

Măsuratul laptelui este un obicei vechi de sute de ani și se desfășoară înaintea începerii păstoritului și are menirea de a asigura din partea ciobanilor cantitatea de lapte corectă pe care trebuie să o primească. Obiceiul începe cu o seară înainte când se aduc pentru prima dată oile tuturor sătenilor, la comun. Sunt mulse de cei mai vrednici oameni din sat, pentru a se asigura că toate oile au ugerele goale. Această operațiune se numește „roscolul oilor”. A doua zi în ziua de măsurat, fiecare pădurean vine la stână la ora 12, își pregătește un loc de muls la „fruntar”. Se aduc oile din stână, se sfințesc de către preotul satului. Toate vasele în care se mulg oile, împodobite cu flori vesele, sunt verificate să nu aibă apă. După aceea, fiecare își mulge oile sale. Laptele rezultat este măsurat și trecut în socoteala ciobanului. Aceasta înseamnă că, de acum încolo, ciobanul trebuie să obțină de la respectivele oi aceeași cantitate de lapte pe care a obținut-o și stăpânul lor în acea zi. Pentru a ține mai bine evidenta acestor cantități de lapte, ciobanul își încrustează pe toiagul sau semne speciale. Înainte de plecarea turmei, sătenii se veselesc, cântând, mâncând și dansând.

Ieșitul în țarină

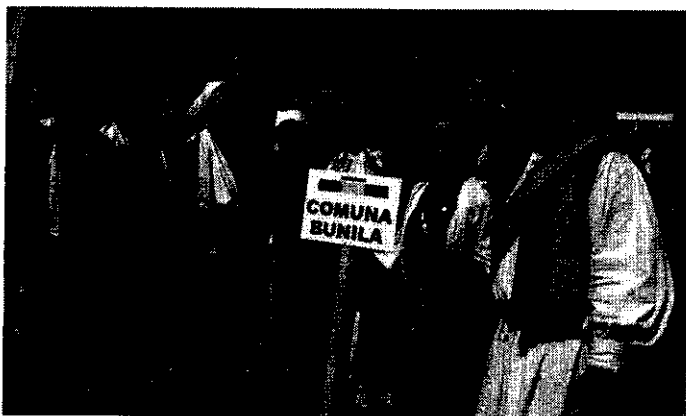
Acest obicei are loc înainte de începerea recoltării grâului, când întreaga comunitate a satului, avându-l în frunte pe preot, ies în «țarina» (terenurile agricole din jurul satului) pentru a sfinți și binecuvânta recoltele. Totul începe cu o slujbă la biserică, la care participă toată suflarea satului, fiind prezenți chiar și cei plecați prin alte părți. Se pleacă, apoi, spre țarină, sau holdă, ori lan, în fruntea alaiului fiind prapuri purtați de feciori. La fiecare răscruce se face câte o oprire, și se rostesc rugăciuni de/pentru belșug în case, pace, bunăstare și roade ale pământului. Când se ajunge la țarină tinerele nemăritate culeg fire de grâu abia înspicat, pe care le împletesc într-o frumoasă și mare cunună. Respectiva cunună se așează pe o cruce de la marginea țarinei și se mai oficiază o slujbă religioasă specifică pentru belșugul recoltei.

Pădurenii sunt recunoscuți și pentru plăcintele lor tradiționale. Rețeta pentru plăcintele pădurenești este una transmisă din generație în generație.

În fiecare an, iubitorii de folclor și tradiții populare sunt așteptați cu mare drag la sărbătoarea Pădurenilor din Poienița Voinii, Hunedoara. Sărbătoarea Pădurenilor adună pe Dealul Cornetului turiști dornici de cunoașterea obiceiurilor populare ale străbunilor. Sărbătoarea Pădurenilor este organizată în memoria interpretului de muzică populară Drăgan Muntean, deoarece Poienița Voinii este locul de baștină al artistului. În cadrul Festivalul Padurenilor „Drăgan Muntean”, are loc un spectacol folcloric unde evoluează interpreți consacrați de muzică populară.

Costumele populare sunt de mare originalitate; prin colorit și motive decorative se imprimă deosebiri costumelor, în funcție de vârsta celor care le îmbracă. În zilele de sărbătoare, femeile pădurence

poartă cojoace înflorate, un pieptar cu blană de oaie acoperit cu flori sau pene. Motivele florale sunt cusute cu mătase. Admirat pentru

măiestria cu care este realizat și mult studiat datorită complexității extraordinare, costumele populare pădurenești sunt descendente directe ale costumelor populare ale strămoșilor noștri, dacii.

Felul în care își împletesc femeile părul (buclele de pe frunte și tâmpile) și forma propriu zisă a costumului, se aseamănă foarte mult cu costumele femeilor dace de pe Columna lui Traian.

Portul popular femeiesc - este format din cămașa propriu-zisă, cârpă și cojoc.

Pe cămașă (pieptar, mâneci și poale) se cos diferite motive pe pânza de cânepă sau bumbac mai nou, operațiune (cusutul) ce durează aproximativ patru luni.

Partea de jos a cămășii este acoperită de câtrânță-realizată din lână țesută fin, mătase și borangic - iar partea din spate de opregul este realizat din țesătură fină de lână. Se leagă la brâu cu brăcire sau brâu în bâte –realizat printr-o tehnică de împletire străveche, sinonimă, după modul de realizare, cu brăiele descoperite în mormintele egiptene și tot la brâu se pun diverse podoabe.

Cojocul ce se poartă pe spate este una din piesele cel mai greu de realizat, o broderie - operă de artă și din acest motiv este foarte, foarte greu de găsit cineva care să realizeze așa ceva în zilele noastre.

Din păcate secretele realizării unui astfel de costum mai sunt cunoscute de foarte puține pădurence, majoritatea aflate la vârsta senectuții. Pe lângă cusutul propriu-zis care, așa cum spuneam, necesită ceva timp, un alt secret este coaserea costumului, adică coaserea poalelor de brâu, operațiune de unde vor rezulta pliurile poalelor.

Culorile cămășilor și modelele lor urmăresc viața omului de la tinerețe la bătrânețe.

Pentru costumele fetelor tinere, nemăritate sunt folosite culori vii și intense exprimând spiritul tinereții, predomină nuanțele vii de roșu, iar baticul are motive florale și viu colorate.

După căsătorie femeile vor îmbrăca costume în culori puțin mai pale, cu motive geometrice care inspiră echilibrul și unitatea care trebuie să fie reperele familiei. Baticul va fi întotdeauna alb imaculat.

La bătrânețe, culorile vor fi întotdeauna închise, cu nuanțe predominante de negru, iar motivele de pe piept și mâneci sunt simple.

Portul popular bărbătesc - mult mai simplu, este format din cămașa propriu-zisă, lungă până la genunchi, izmene și laibăr sau șubă. Și în acest costum sunt prezente, în număr mult mai mic, câteva cusături specifice zonei.

Pădurenii practică arta prelucrării lemnului (cruci de lemn de-a lungul satelor, furci de tors, bâte, teci de cuțite). De asemenea, turnatul cositorului după o tehnică proprie, arhaică este folosit și la aplicarea de catarama și ținte pe fâșii de piele. Așa se confecționează renumitele podoabe pentru femei, cingătoarea sau bolțul, o piesa tipică portului pădurenesc.

Localitatea	Anul primei atestări documentare
Bunila	1416
Alun	1482
Cernișoara-Florese	1438
Poienița Voinii	1380
Vadu Dobrii	1733

Sursa: *Județul Hunedoara, Monografie*, Volumul II, Editura Emia 2002

Personalități locale:

Drăgan Muntean (18 aprilie 1955, Poienița Voinii, Hunedoara – 20 aprilie 2002)

cunoscut solist vocal de folclor muzical românesc din Ardeal.

A urmat cursurile Școlii de Muzică din Deva, secția Clarinet, Școala Normală „Sabin Drăgoi” Deva. După absolvirea liceului, a fost învățător în satul Bretelin (Vețel) și la Deva; director al Ansamblului „Ciocârlia” al Ministerului de Interne (1992-2002). Din 1992 până în 20 aprilie 2002, a fost ofițer în Ministerul de Interne, cu gradul de locotenent-colonel, încadrul Serviciului de Management și Resurse Umane din IPJ Hunedoara.

A debutat pe scenă la concursul „Dialog pe aceeași scenă” între comunele Bunila și Cerbăl.

Despre activitatea sa a fost realizat filmul Drăgan Muntean și Ținutul Pădurenilor, de Marioara Murărescu. Caracteristic pentru repertoriul său au fost cântecele spațiului natal, din Ținutul Pădurenilor Hunedoarei.

Faur Aron, profesor universitar, doctor în medicină, născut la 16 septembrie 1910, în satul

Vadul Dobrii, comuna Bunila, județul Hunedoara. A urmat școala primară în satul natal și în comuna Ghelari, apoi Liceul „Decebal” din Deva și a absolvit Facultatea de Medicină din Cluj. În 1938, a obținut titlul de doctor în medicină și farmacie, medic specialist boli interne (1940), medic primar boli interne (1947).

Activitatea sa științifică a fost axată pe două probleme mari: bolile alergice, în care a elaborat 32 de lucrări publicate sau comunicate și oboseala și involuția (uzura) biologică precocă, în care a realizat cinci lucrări; în paralel, a elaborat nouă lucrări pe teme diferite. A publicat șase lucrări științifice, a elaborat 135 de studii, din care 120 publicate sau comunicate, 10 conferințe științifice, ținute în cadrul ședințelor filialelor și subfilialelor U.S.S.M. din diferite centre medicale din țară.

Distincții și medalii obținute: Evidențiat în munca medico-sanitară (1954; 1955); Ordinul

Steaua Republicii Socialiste România (1972).

Lucrări publicate:

- Manual de medicină internă, redacția acad. N. Gh. Lupu, București, 1957;
- Manual de medicină internă, redacția acad. I. Moga, București, 1963;
- Manual de medicină internă, redacția acad. Brauner, București, 1965; 1966;
- Endocarditele bacteriene, București, 1971.

3.11. ECHIPAREA TEHNICĂ A COMUNEI BUNILA

➤ *Rețea de alimentare cu apă*

În prezent comuna nu dispune de sistem centralizat de alimentare cu apă, locuitorii folosind surse de apă individuale (puțuri forate) sau izvoare captate.

Există posibilitatea asigurării apei potabile pentru locuitori sau zonele economice din pânza freatică.

Pentru nevoile populației, desfășurarea activității economice și dezvoltarea turismului, este necesar să fie realizată infrastructura de bază.

Debitul specific pentru consum gospodăresc este estimat la 80 l/loc/zi.

➤ *Sistemul de canalizare*

În comună nu există nici un fel de structuri de canalizare, locuințele folosesc closete de tip rural ori fose septice vidanjabile.

Evacuarea apelor meteorice se face prin șanțurile de pe marginea drumurilor. Restituirea apelor uzate, mai mult sau mai puțin încărcate cu impurități, constituie o gravă agresiune asupra mediului în general. În vederea asigurării calității corespunzătoare a apei din pânza freatică este necesar a se lua cele mai eficiente măsuri de construire de canalizări și stații de epurare.

Gospodăriile care au fose septice în prezent, sau la care alimentarea cu apă se face din puțuri bătrânești, sunt obligate în conformitate cu prevederile legale în vigoare, să nu polueze mediul înconjurător prin deversarea apelor uzate menajere.

➤ *Rețea de alimentare cu gaze naturale*

În comună nu există sistem de alimentare cu gaze naturale. Locuințele și dotările sunt încălzite în sistem local cu combustibili solizi. Prepararea hranei se face cu mașini de gătit - tip aragaz sau mașini de gătit cu combustibil solid.

➤ ***Rețea electrică***

Electrificarea locuințelor este realizată în cea mai mare proporție. Această comună este asigurată în prezent de o rețea de alimentare cu energie electrică 20/0,4 kV, respectiv de 220 V în toate satele pe care le are în administrare.

În interiorul localității, consumatorii de energie electrică sunt alimentați prin posturi de transformare aeriene pozate pe stalpi din beton. Toate posturile de transformare sunt de utilitate publică.

În dezvoltarea urbanistică a localității se va ține seama de zona de protecție față de rețelele de înaltă tensiune: din axul ultimului conductor exterior, înălțimea stâlpului + 50% din înălțimea stâlpului, de fiecare parte față de stâlp.

➤ ***Telefonie, internet și televiziune***

Telefonia fixă există în comună la primărie și în celelalte sate ale comunei acolo unde au fost solicitări. Telefonia mobilă și internetul este de asemenea disponibilă pe raza comunei cu diferite grade de acoperire prin intermediul antenei satelit.

Recepția programelor TV se face prin antene satelit sau televiziune prin cablu.

➤ ***Servicii de informare***

Informarea populației se face prin intermediul presei scrise, Tv, poșta, radio și televiziune națională.

Presa scrisă la nivelul județului Hunedoara

- cotidiene: "Cuvântul liber", "Hunedoreanul", "Gazeta Văii Jiului", "Matinal"
- săptămânale: "EuroObiectiv", "Replica", "Palia Expres", "Călăuza"

- lunar: "Ardealul literar și artistic", "Comerțul hunedorean"
- trimestrial: "Arhipelag", "Provincia Corvina"
- sporadic: "Opinii culturale"

Posturi locale de radio la nivelul județului Hunedoara

- DEVA: Radio "1", Radio "Deva", Radio "Analog", Radio „PRO FM”, Radio „XXI”
- HUNEDOARA: Radio "Color", Radio "PRO FM"
- PETROSANI: Radio "XXI", Radio "RCN", Radio "74"
- BRAD: Radio "XXI Cristal"
- HATEG: Radio "T5 abc"
- ORASTIE: Radio "Color"
- Posturi locale de televiziune: "TV Parang" Petrosani, "ALPHA TV", Petrosani, TV "Cristal" Petrosani
- Studiouri TV teritoriale: PRO TV Deva, Tele 7 Deva si Hunedoara
- Canale de televiziune prin cablu: Brad, Deva, Hunedoara, Petroșani, Simeria și în câteva comune.
- Corespondenți ai presei centrale: "Adevărul", "Curentul", "Evenimentul Zilei", "România liberă", "Jurnalul Național", "Independent", "Cronica Română", "Ziua", "Ziua de Ardeal" și "Transilvania Jurnal", "Jelen" (cotidiane regionale), Agențiile de presa "Rompres" și "Mediafax", Radio Romania Actualități, Radio BBC, TVR - Jurnal, Antena 1, Pro TV, Prima TV, Tele 7 abc, Realitatea TV, Bucuresti 1 TV.

➤ **Transportul în comun**

Singurul drum practicabil de acces în comună este Drumul Județean 687.

Pe teritoriul comunei Bunila există o rețea de 20 km de drum județean. Drumurile comunale au o lungime totală de 12,5 km, iar drumurile vicinale au o lungime de 56 km. Categoria de drum național nu se regăsește pe teritoriul comunei.

În comuna Bunila nu există rețea de cale ferată.

3.12. ASPECTE SOCIALE DIN COMUNITATE

Administrarea comunei este gestionată de către Primăria Comunei Bunila și de Consiliul Local.

Primăria Comunei Bunila se află amplasată în centrul comunei, în apropierea altor instituții publice, a magazinelor, formând astfel centrul civic și administrativ al comunei.

➤ Administrația publică locală

Primăria Comunei Bunila:

Primar – Stroia Romulus

Viceprimar – Rădoane Dorel

Secretar – Malea Amalia Maria

➤ Aparatul propriu al primăriei:

- Compartiment secretariat
- Compartiment agricol
- Compartiment financiar - contabil
- Compartiment urbanism
- Compartiment deservire
- Compartiment Serviciu Voluntar Situații de Urgență

➤ Adresa primăriei și a Consiliului Local Bunila

Localitatea Bunila, Nr. 7, Cod Postal: 337160, Jud. Hunedoara, Romania

Telefon/fax: 0254735401

e-mail: primaria_bunila@yahoo.com

➤ Poliția

Instituție importantă a statului cu rol de asigurare a ordinii și liniștii cetățenilor comunei a respectării legislației statului, se află amplasată în centrul localității asigurând acesteia servicii pentru întreaga populație.

➤ Învățământul

În comuna Bunila nu mai există școli care să funcționeze în prezent.

3.13. STAREA DE SĂNĂTATE A POPULAȚIEI

În comuna Bunila există două dispensare medicale, din care unul singur funcțional, în care vine un medic odată pe săptămână. Pentru urgențe medicale, locuitorii sunt nevoiți să se deplaseze în alte localități.

Accesul ambulanțelor este îngreunat de starea drumurilor, în special pe perioada de iarnă. Lipsa farmaciilor în comună determină locuitorii să se deplaseze cel puțin până în localitatea Ghelari, unde există cea mai apropiată farmacie.

IV. DEZVOLTAREA ECONOMICĂ

4.1. ACTIVITĂȚILE ECONOMICE – PRIVIRE DE ANSAMBLU

Până la tratatul de la Adrianopol din 1829, economia românească se întemeia pe creșterea vitelor. După desființarea monopolului comercial otoman cultura plantelor începe să ia o amploare din ce în ce mai mare.

Agricultura se făcea cu mijloace rudimentare. Plugul și grapa erau din lemn (cu excepția brăzdarului); semănatul și seceratul se faceau cu mâna; treieratul se făcea cu animale. În ceea ce privește inventarul agricol s-au făcut progrese însemnate prin introducerea tractoarelor, combinelor, semănătorilor, discurilor și prașitorilor mecanice, instalațiilor de erbicidat și a celor de irigat culturile.

După 1864 și 1921 s-au dezvoltat proprietăți individuale. Încep să se utilizeze pluguri și grape de fier. După 1921 au început să practice legumicultura.

Ocupațiile populației din teritoriul studiat au fost determinate de specificul teritoriului și relieful zonei, de flora spontană existentă, de întinderea pădurilor din împrejurimile localităților pădurenești și de specificul climei, dar și de statutul populației care a locuit de-a lungul timpului pe acest teritoriu (până în secolul al XIX-lea, populația satelor era formată din iobagi).

Dat fiind caracterul rural al zonei, ocupațiile tradiționale ale locuitorilor din acest teritoriu au fost creșterea vitelor și agricultura, oieritul, prelucrarea laptelui și a pieilor, meșteșugurile casnice – realizarea de stofe, țesături, obiecte casnice, „pădurăritul” și prelucrarea lemnului.

Practicarea agriculturii a îmbrăcat (și păstrează încă) o formă specifică acestei zone, în care relieful a fost nivelat în trepte, peisajul antropic specific fiind unic, pe culme fiind amplasat satul, înconjurat pe pante de grădini pentru legume și ogrăzi cu pomi fructiferi; puțin mai jos se desfășoară „brâul holdelor” de cereale dispuse în terase, apoi un alt brâu, al fânețelor, apoi al pășunilor și în sfârșit jos, la piciorul dealurilor, pădurea.

Existența dijmei din albine indică de asemenea apicultura ca o ocupație importantă.

În decursul sec. XVIII-XIX, cărbunăritul și mineritul devin ocupații pentru bărbații din sate, care coboară spre minele de fier din zona Hunedoarei.

În ceea ce privește activitățile economice practicate astăzi în teritoriul studiat, se constată în continuare o predominare a sectorului agricol. În cadrul comunei se practică agricultura de subzistență.

Cerealele cultivate în zonă sunt grâul de primăvară, mai rar cel de toamnă, secara, ovăzul și orzul și mai puțin porumbul. Dintre legume un loc principal îl ocupă în cultura locală cartoful, fasolea și varza, iar dintre zarzavaturi, usturoiul, ceapa, morcovul și salata.

Pentru refacerea proprietăților nutritive ale pământului, oamenii folosesc și în prezent procedee tradiționale – lăsarea a jumătate din holdele deținute nelucrate unu-doi ani la rând, pământul devenind astfel izlaz și folosit la pășunat, iar pe izlaz se amenajează la începutul fiecărui an stânele de oi cu scopul de a îngrășa pământul prin gunoierie.

Cadrul natural și condițiile climatice ale comunei Bunila au determinat orientarea activităților agricole mai mult către creșterea animalelor decât către cultivarea pământului.

Suprafața totală agricolă a comunei Bunila este de 3.204 hectare, iar modul de folosință al acesteia este următorul:

Nr. Crt.	Categorie de folosință	Suprafață (ha)
1.	Arabil	114
2.	Pășuni	1.965
3.	Fânețe	1.125

Creșterea animalelor este susținută de pășunile secundare și pajiștile naturale.

Activitatea de creștere a animalelor se desfășoară numai în gospodăriile populației. Principalele categorii de animale care se regăsesc în gospodăriile locuitorilor comunei sunt bovinele, porcinele, ovinele și păsările. În ceea ce privește activitățile de tip agro-industrial, acestea sunt aproape inexistente în comună. Efectivul de animale la finele anului 2015, conform informațiilor furnizate de Primăria Bunila, se prezintă astfel:

	Număr (capete)
Porcine	10
Caprine	13
Ovine	1390
Bovine	113
Cai	47
Păsări	1000

Produsele agricole rezultate din gospodăriile locuitorilor nu sunt nici măcar colectate de către procesatorii din localitățile învecinate. Laptele (unul dintre produsele de bază din gospodării) este prelucrat în gospodării pentru consum propriu, de multe ori locuitorii fiind puși în situația de a-l folosi ca hrană pentru animalele din gospodărie.

Suprafețele de teren din comuna Bunila sunt lucrate în mare parte în exploatații individuale. Datorită așezării și a terenurilor, locuitorii din Bunila cultivă în cea mai mare parte cartofi (10 ha) și legume, care acoperă 6 ha. Legumele sunt cultivate în cantități reduse, fiind destinate doar consumului casnic. Pentru rentabilizarea muncii în agricultură, sunt necesare mașini și utilaje performante de lucru. Conform datelor furnizate cerealele altele decât porumbul, sunt cultivate în suprafețe reduse pe terenurile comunei.

Nr. Crt.	Domenii culturale	Suprafață (ha)
1.	cereale boabe din care	
	porumb	3
2.	cartof	10
3.	legume	6
4.	plante de nutreț	3

În comună, pomii fructiferi sunt prezenți în jurul gospodăriilor și pe suprafețe special amenajate (livezi). Pomicultura este un domeniu ce înregistrează scăderi de la an la an, determinată în principal de lipsa dotărilor tehnice. Ponderea cea mai mare în pomicultură o reprezintă prunul și mărul.

Viticultura se realizează pe teritoriul comunei Bunila doar pentru consumul propriu.

Silvicultura este practică în această zonă datorită poziției geografice silvicultura. Fondul cinegetic este format din câpriori, iepurele de câmp, vulpea, fazanul, prepelița, șoarecele gulerat, veverița, pârșul, pârșul de alun, șoarecele de câmp, șobolanul negru și viezurele, lupul, mistrețul, căprioara, iepurele, gaița, cucul, porumbelul gulerat, ciocănitoarea pestriță și răpitoare diurne și nocturne: ciuful de pădure, huhurezul de pădure, șorecarul nocturn, uliul găinilor și uliul păsărilor, șarpele de pădure, șopârla comună și gușterul. Pădurile sunt preponderent de fag, carpen, iar restrâns putem întâlni păduri de molid.

Industria și comerțul - la nivelul comunei Bunila își desfășoară activitatea PF-uri, SRL-uri având ca domeniu de activitate comerț și panificație, agrozootehnie. Ocupația populației este agricultura, exploatarea silvice precum și creșterea animalelor.

Sunt înregistrate cinci societăți comerciale ce au sediul în comuna Bunila, având ca obiect principale de activitate „Comerț cu amănuntul în magazine nespecializate, cu vânzare predominantă de produse alimentare, băuturi și tutun”, „Hoteluri și alte facilități de cazare similare”, „Activități suport pentru interpretare artistică (spectacole)” și „Tăierea și rindeluirea lemnului”.

Pe raza comunei Bunila își desfășoară activitatea următoarele societăți comerciale:

- **S. C. Universal Aliment Andreea S.R.L.** - societate comercială înființată în 1999, cu sediul în Bunila ce are ca obiect principal de activitate „Comerț cu amănuntul în magazine nespecializate, cu vânzare predominantă de produse alimentare, băuturi și tutun”
 - **S.C. Tina Market Comimpex S.R.L.** – societate comercială înființată în 1994, cu sediul în Vadu Dobrii, ce are ca obiect principal de activitate ”Tăierea și rindeluirea lemnului”
 - **S.C. Video Shop Store Comimpex S.R.L.** – societate comercială înființată în anul 1993, cu sediul în Poienița Voinii, număr, cu obiect principal de activitate „Comerț cu amănuntul în magazine nespecializate, cu vânzare predominantă de produse alimentare, băuturi și tutun”.
 - **S.C. Cosmin & Elisabette S.R.L.** - societate înființată în anul 2012, cu sediul în Cernișoara Florese, obiect principal de activitate „Hoteluri și alte facilități de cazare similare”.
 - **S.C. Alitom Art S.R.L.** – societate înființată în anul 2015, cu sediul în Poienița Voinii, obiect principal de activitate „Activități suport pentru interpretare artistică(spectacole)”
- Alte societăți, cu puncte de lucru pe teritoriul comunei Bunila sunt:
- S.C. Marmosim S.A.

- S.C. Minexflor S.A.
- S.C. Ambassador Alpexim S.R.L.
- S.C. Pamegat S.R.L.
- S.C. Alinaalina Mixt S.R.L.
- S.C. Cozmindan Com S.R.L.
- S.C. Universal Aliment Andreea S.R.L.
- S.C. Tina Market Comimpex S.R.L.
- S.C. Video Shop Store S.R.L.

Distribuția agenților economici ce-și desfășoară activitatea pe teritoriul comunei:

Localitatea	Număr agenți economici
Bunila	7
Alun	5
Cerņișoara-Florese	5
Poienița Voinii	9
Vadu Dobrii	7
Total	33
Total agenți economici cu sediul în comună	20

4.2. POSIBILITĂȚI ȘI ALTERNATIVE DE DEZVOLTARE ECONOMICĂ

Turismul și serviciile

Oamenii ospitalieri, diversitatea etnică, culturală și religioasă, bucatele sănătoase tradiționale, zonele pitorești cu potențial de amenajare a cabanelor turistice sau agro-pensiuni, ansamblul bisericilor sunt tot atâtea motive și atuuri de a demara o afacere în domeniul serviciilor de turism.

Amenajarea de spații de cazare în cadrul unor pensiuni turistice și/sau agroturistice reprezintă o alternativă și o necesitate pentru dezvoltarea socio-economică a comunei Bunila.

Industria

Dezvoltarea industriei prin valorificarea potențialului zonei și a mâinii de lucru ieftină și suficientă. Valorificarea potențialului zonei prin înființarea de activități conexe activităților de exploatare a lemnului : fabrici de mobilă, fabricarea celulozei, hârtiei, fabricarea profilurilor din lemn, fabricarea placajelor, fabrici care să valorifice rumegușul rezultat în urma tăierii lemnului etc.

Pe raza comunei există personal calificat dar și necalificat care ar putea fi angrenat în diverse sectoare de activitate: ferme de creștere a animalelor, carmangerii, centre de colectare a laptelui, centre de colectare a plantelor medicinale și a fructelor de pădure, ciupercarii, ș.a.

Creșterea animalelor

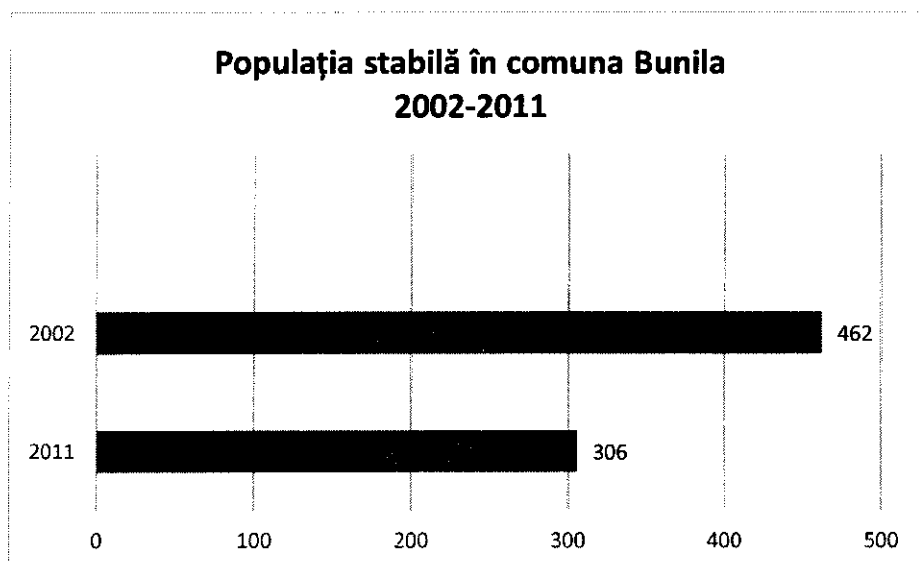
În comuna Bunila creșterea animalelor acoperă nevoile proprii ale gospodăriilor. În această zonă creșterea animalelor poate fi bine reprezentată datorită condițiilor prielnice pentru această activitate.

Se pot realiza investiții în amenajarea unor ferme specializate de creștere a animalelor și a unor centre de prelucrare a produselor de origine animală.

4.3.POPULAȚIA ȘI RESURSELE UMANE

Evoluția cantitativă a populației comunei Bunila este oglindită de recensămintele efectuate începând din 1938. Înainte de această dată, asupra evoluției numerice a populației se pot face estimări legate de informațiile oferite de documentele istorice și cartografice.

Rezultatele recensământului efectuat în 2011, arată că populația comunei Bunila se ridică la un efectiv de 306 locuitori, în scădere față de recensământul anterior din 2002 când s-a înregistrat un efectiv de 462 locuitori.

Analizând graficul referitor la populația stabilă a comunei Bunila în anii 2002-2011, se poate observa o scădere a numărului de locuitori de la 462 (în anul 2002) la 306 (în anul 2011).

Schimbările de populație dintre o regiune și alta sau dintre o localitate și alta reprezintă gradul de atractivitate demografică și reflectă dezvoltarea sau perspectivele de dezvoltare ale regiunii sau localității respective. Marea majoritate a populației migrează spre Hunedoara.

Navetismul reprezintă o formă a mișcării migratorii, navetiștii fiind cei care pendulează între locuință și locul de muncă.

Navetiști care se deplasează în comună sunt reprezentanți de ingineri, medici, cadre didactice și alte categorii de muncitori calificați ce-și desfășoară activitatea în cadrul instituțiilor și unităților economice din comună.

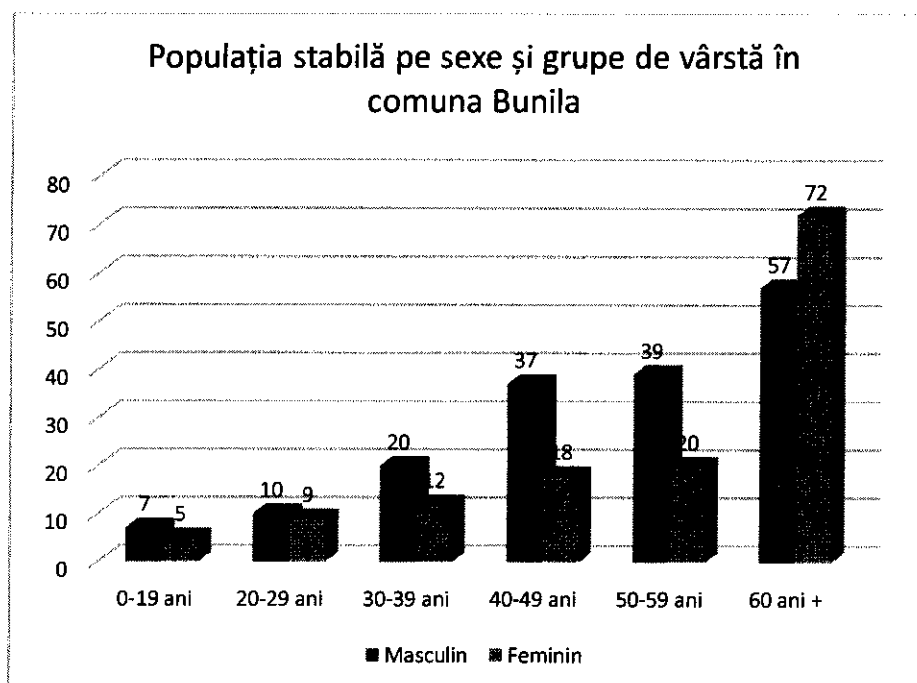
Structura populației - Populația comunei în funcție de vârstă

Structura pe grupe de vârstă este un indicator care reflectă stadiul „îmbătrânirii” sau „întineririi” populației într-o anumită perioadă de timp și, mai ales, perspectivele stadiilor următoare, facilitează analiza posibilităților de asigurare cu forța de muncă tânără, tendințele de îmbătrânire sau întinerire ale populației. Potrivit datelor statistice din anul 2011, structura populației din comuna Bunila este următoarea:

Ambele sexe	12	19	32	55	59	129
Masculin	7	10	20	37	39	57
Feminin	5	9	12	18	20	72

Populația comunei este împărțită aproximativ egal din punct de vedere al sexului masculin și feminin, excepție făcând grupa de vârstă 40-49 ani, unde numărul persoanelor de sex masculin este dublu față de numărul persoanelor de sex feminin. O pondere însemnată o au persoanele cu vârsta peste 60 de ani, urmată de celelalte grupe de persoanele cu vârsta cuprinsă între 50-59 ani și 40 – 49 ani, conform datelor statistice din anul 2011.

Populația tânără înregistrează cea mai mică pondere în totalul populației comunei Bunila, grupa de vârstă 0-19 ani fiind reprezentată de doar 12 persoane.

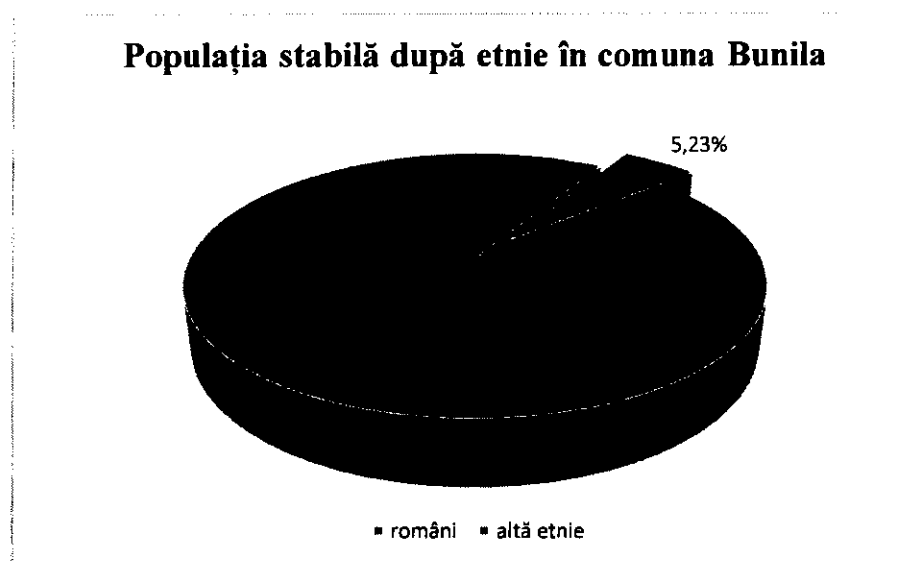

Analizând cifrele de mai sus referitoare la structura populației în funcție de grupele de vârstă (tânăra, adultă, vârstnică) se observă predominarea grupei vârstnice, după care urmează grupa adultă urmată de grupa tânără.

Structura populației - după etnie

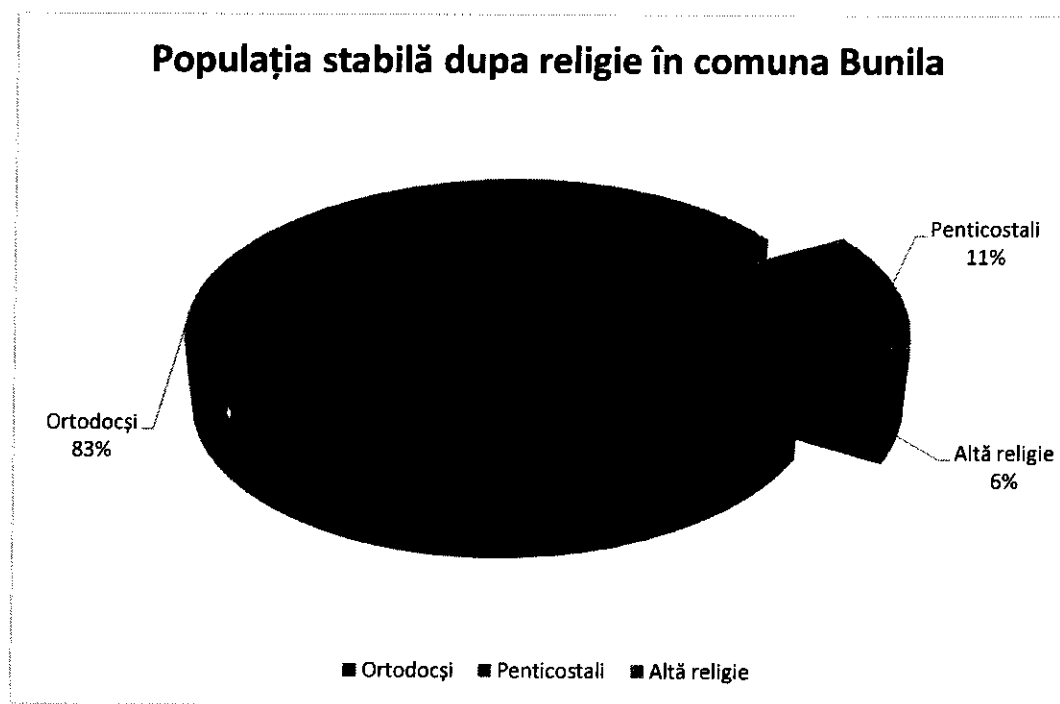
Structura populației după etnie			
Ambele sexe	306	Români	Alte etnii
		290	16

Populația comunei Bunila este formată din români în proporție de peste 94%. Un procent foarte mic, respectiv 5,23% dintre locuitorii comunei Bunila sunt de altă etnie.

Structura populației în funcție de religie

După rezultatele obținute în urma ultimului recensământ cultul preponderent este cel ortodox în proporție de 83%. Pe lângă acest cult mai există și o minoritate de penticostali (11%). Pentru 6% din populație nu este cunoscută apartenența confesională.

4.4. MEDIU

Mediul geografic actual este rezultatul interacțiunii dinamice dintre componentele fizico-geografice și activitățile umane rare care își lasă amprenta asupra peisajului. Intensitatea și formele activității umane, efectele acestora asupra mediului, prezintă diferențe marcante în comuna Bunila.

Exploatarea forestieră are, de asemenea, un impact foarte agresiv asupra mediului. Defrișările masive au dus la modificarea biotopurilor, la degradări și alunecări de terenuri.

În general, aceste activități antrenează modificarea parametrilor factorilor esențiali de mediu: apă, aer, sol și impun măsuri concentrate pentru reabilitarea acestora.

Sunt necesare acțiuni de protecție pentru regenerarea naturală a pădurilor, echilibrarea raportului între tăieri și împăduriri, extinderea regimului restrictiv al exploatării fondului forestier de pe terenurile accidentate, alcătuite din roci friabile, evitându-se declanșarea degradărilor.

Acțiunile de protecție a mediului înconjurător vizează, în primul rând, conservarea unor ecosisteme caracteristice cât mai aproape de starea lor naturală, pentru rolul lor stabilizator în

dinamica peisajelor, pentru contribuția lor la menținerea rezervelor genetice ale naturii și nu în ultimul rând, pentru valoarea lor științifică și estetică.

Printre acțiunile de conservare a mediului înconjurător remarcăm delimitarea și stabilirea unui regim de protecție pentru zone care prezintă o valoare științifică, peisagistică, floristică sau faunistică deosebită.

V. ANALIZA S.W.O.T.

Analiza SWOT reprezintă un tip de analiză simplă și de impact creată de Albert Humphrey la Stanford University ca un instrument de planificare strategică. Deși inițial a fost concepută și utilizată pentru strategiile de dezvoltare corporatiste, domeniul său de aplicare s-a extins fiind utilizată la scară largă pentru planificarea strategică la nivel instituțional. Denumirea reprezintă un acronim provenit din limba engleză, însemnând: Strengths (puncte tari), Weaknesses (puncte slabe), Opportunities (oportunități) și Threats (amenințări).

În esență, analiza ne răspunde la întrebarea "unde ne aflăm?", aceasta implicând analiza mediului intern al comunei și mediul extern general și specific, cu accent asupra punctelor tari, punctelor slabe, oportunităților și amenințărilor.

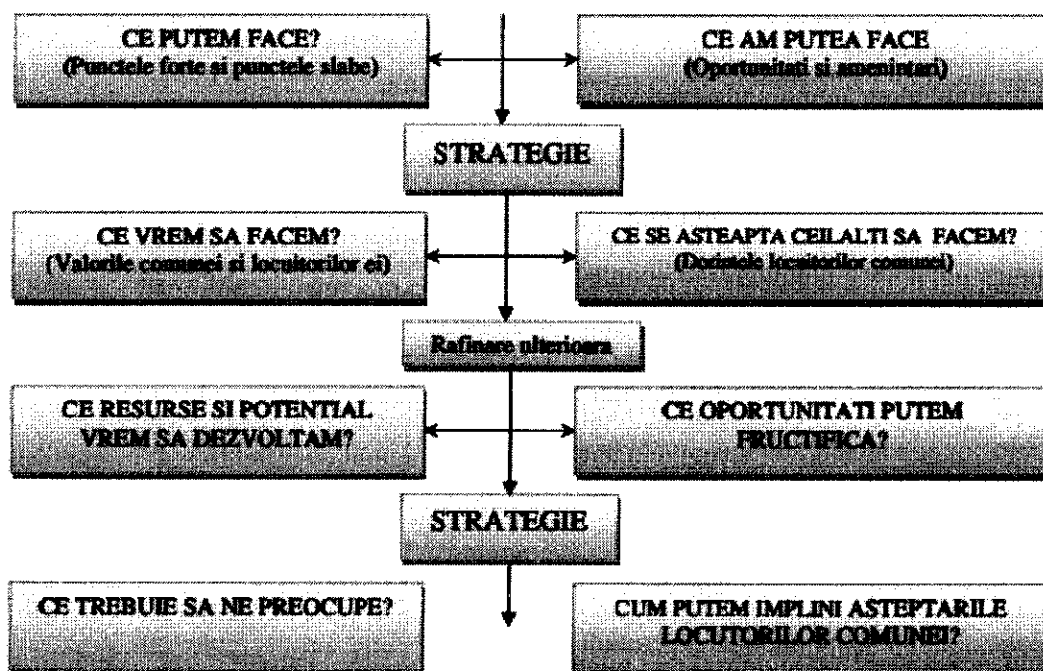
Pentru a avea certitudine că politicile și programele existente corespund necesităților de dezvoltare ale comunei Bunila, în cadrul limitărilor impuse de resursele locale disponibile și pentru accesarea fondurilor prin care Uniunea Europeană susține politica de dezvoltare regională s-a impus elaborarea strategiei de dezvoltare locală pentru perioada 2021-2027.

Punctele forte și cele slabe sunt legate de comună, de strategiile acesteia, și de modul cum se compară cu concurența. Oportunitățile și amenințările vin dinspre mediul de piață și din direcția concurenței; de regulă sunt factori asupra cărora zona în general nu are nici un control. Analiza SWOT ia în considerare organizarea așezării, performanțele acesteia, produsele cheie și piețele strategice.

Analiza SWOT permite concentrarea atenției asupra zonelor cheie și realizarea de prezumții (presupuneri) în zonele asupra cărora exista cunoștințe mai puțin detaliate. În urma acestei analize se poate decide dacă zona își poate îndeplini planul, și în ce condiții.

Unele "oportunități" și "amenințări" vor apărea din "punctele tari" și "punctele slabe" ale comunei. Amenințările pot fi concrete sau potențiale.

Întrebări cheie care îndrumă analiza strategică:

În urma analizei SWOT s-au identificat trei principii prioritare care ar trebui să stea la baza elaborării strategiei în vederea dezvoltării durabile, și anume:

1. Viața economică a comunei Bunila, trebuie revigorată și dezvoltată în toate domeniile sale: agricultură, zootehnie, industrie, comerț și silvicultură. Consiliul Local va trebui să investească pentru revitalizarea vieții economice a comunei, deoarece aceasta produce cele mai multe efecte benefice.

2. Infrastructura necesită îmbunătățiri continue, de aceea investițiile trebuie făcute după anumite criterii economice astfel încât să producă rezultate benefice pentru comună:

- raportul valoare investiție/numărul beneficiarilor;
- raportul valoarea investiție/efecte economico- financiare produse;
- siguranța locuitorilor comunei împotriva calamităților.

Conex factorului economic un alt punct important pentru creșterea atractivității comunei îl constituie facilitățile culturale și de agrement pe care le oferă sau pe care ar putea să le ofere comuna Bunila, astfel încât confortul social al locuitorilor să fie îmbunătățit. Complementar acest lucru va crește și atractivitatea turistică a comunei.

5.1. CAPACITATE ADMINISTRATIVĂ

PROBLEME	PUNCTE DE AMPLASARE
- Existența cadrului legal privind autonomia financiară și administrativă la nivelul autorităților administrației publice locale. - Existența unui program operațional dedicat capacității administrative; - Existența unui mecanism de determinare a autorităților administrației publice locale de a crește gradul de colectare a impozitelor și taxelor locale; - Cadrul legal favorabil încheierii unor parteneriate în vederea aplicării și implementării de proiecte finanțate din fonduri structurale și/sau în vederea dezvoltării și prestării de servicii în comun; - Experiența dobândită în cadrul proiectelor cu diferite surse de finanțare externă; - Existența cadrului legal care permite autorităților administrației publice locale să utilizeze instrumente pentru eficientizarea furnizării serviciilor publice;	- Posturi din organigrama Primăriei nu sunt ocupate în prezent, fapt ce îngreunează furnizarea unor servicii publice de calitate. - Capacitate administrativă redusă de a genera venituri proprii și de a absorbi fonduri nerambursabile; - Climatul general de suspiciune față de alocarea de fonduri către autoritățile locale; - Dotări tehnice și tehnologice insuficiente și/sau depășite moral, aplicații informatice insuficiente sau realizate într-o manieră care nu permite centralizarea, interconectarea și interpretarea integrată a datelor; - Cooperare interinstituțională inadecvată; - Insuficiența informațiilor cu privire la utilizarea instrumentelor de management al calității în administrația publică; - Lipsa unor sisteme și proceduri de monitorizare și evaluare, inclusiv participativă, a performanței furnizării serviciilor publice;

- Creșterea transparenței privind organizarea concursurilor de recrutare și promovare; - Existența unui cadru legal care favorizează/permite accesul cetățenilor la informații de interes public, garantează transparența decizională, asigură respectarea integrității în exercitarea funcțiilor și demnităților publice; - Existența unor angajamente prin care România își asumă priorități majore precum: sporirea gradului de disponibilitate a datelor publice deschise puse la dispoziție de autoritățile publice, creșterea integrității publice, gestionarea eficientă a fondurilor publice, consolidarea responsabilității corporative; - Asigurarea transparenței și deschiderii către mass-media și societatea civilă; - Implicarea directă sau indirectă în proiecte și activități importante cu impact în planul modernizării și eficientizării instituționale și asupra societății civile; - Existența unui cadru legislativ privind managementul situațiilor de urgență;	- Lipsa standardelor de calitate orientate spre rezultatele serviciilor publice; - Utilizarea redusă a parteneriatelor public-privat în vederea eficientizării procesului de furnizare a serviciilor publice; - Recrutare bazată pe evaluarea strictă a cunoștințelor în dauna potențialului și abilităților; - Sistem de carieră bazat pe vechime în detrimentul performanțelor, cu consecințe în ceea ce privește demotivarea personalului; - Reglementare insuficientă în ceea ce privește oportunitatea reorganizărilor instituționale și eliberările din funcția publică; - Grad ridicat de subiectivism în evaluarea performanțelor profesionale individuale; - Formalism în evaluarea gradului de atingere a obiectivelor individuale, însoțită, în multe situații, de stabilirea defectuoasă și nerealistă a acestora; - Lipsa unei reglementări cu privire la perioada minimă obligatorie anuală de perfecționare profesională;
---	---

- Capacitatea de intervenție operativă în situații de urgență, la un nivel acceptabil; - Cultivarea inițiativei personale în cadrul domeniului situațiilor de urgență; - Posibilități de pregătire profesională a personalului; - Parteneriate cu instituții publice, ONG-uri și organizații internaționale; - Capacitatea de a atrage, de a coordona, implementa și monitoriza resurse financiare externe;	- Nivel scăzut de informatizare. Lipsa informatizării circuitului documentelor în cadrul primăriei; - Calitatea redusă a acțiunilor de informare și consultare realizate; - Resurse financiare și logistice insuficiente, spații insuficiente, destinate desfășurării activităților structurilor cu atribuții în domeniul ordinii publice și siguranței cetățeanului; - Dificultăți în corelarea nivelului de expertiză al specialiștilor TIC cu evoluția tehnologiilor și a standardelor în domeniu, în condițiile lipsei alocărilor financiare în acest scop; - Acțiunile de vizibilitate și sensibilizare și parteneriatele cu instituții și ONG-uri sunt puțin valorificate; - Dotare deficitară cu autospeciale de intervenție, precum și insuficiența resurselor financiare și logistice alocate pentru asigurarea disponibilității autospeciălor de intervenție; - Organizare deficitară în domeniul arhivării documentelor (lipsa spațiilor de depozitate și a unui sistem electronic de arhivare); - Existența unui număr semnificativ de sarcini administrative;
---	---

- Dezvoltarea sectorului tehnologiei informațiilor și comunicațiilor; - Preocuparea Guvernului pentru consolidarea finanțelor publice și a stabilității financiare; - Preocuparea Guvernului pentru creșterea gradului de colectare a taxelor și impozitelor; - Preocuparea Guvernului pentru creșterea gradului de absorbție a fondurilor nerambursabile și stimularea investițiilor; - Posibilitatea includerii în programarea viitoare a fondurilor structurale a unor măsuri dedicate dezvoltării capacității administrative a instituțiilor din administrația publică; - Dezvoltarea unor instrumente de management al calității; - Posibilitatea finanțării proiectelor din fonduri structurale sau granturi puse la dispoziție de organizațiile internaționale - Existența unor angajamente asumate la nivel politic național cu privire la reforma procesului politicilor publice la nivelul administrației publice;	- Alocări insuficiente de la bugetul de stat pentru realizarea obiectivelor privind capacitatea administrativă. - Capacitate administrativă redusă - Instabilitatea zonei euro: accentuarea presiunilor economice asupra tuturor statelor membre UE, inclusiv asupra sistemelor administrative ale acestora, care trebuie să reducă drastic costurile privind administrația publică, dar, în același timp să crească eficiența activităților administrației și a intervențiilor statului; - Întârzieri majore care intervin între momentul depunerii cererilor de finanțare și momentul contractării proiectelor cu finanțare externă, datorate cu precădere proceselor de evaluare și contractare și al celor privind achizițiile publice; - Educație civică redusă; - Părăsirea sistemului administrației publice de către personalul cu experiență relevantă pentru sectoare de activitate mai atractive din țară sau străinătate; - Complexitatea decizională, limitarea resurselor de toate tipurile, pe fondul

- Preocuparea guvernului pentru eficientizarea planificării strategice și sistematizarea reglementărilor (adoptarea Codului administrativ, elaborarea și adoptarea Codului finanțelor publice locale și a Codului de procedură administrativă); - Încurajarea de parteneriate public-private și subcontractarea de servicii publice mediului privat; - Creșterea rolului societății civile reprezentate prin patronat, sindicate, organizații neguvernamentale, asociații profesionale și a consumatorilor, alături de autoritatea publică locală; - Evoluția continuă a tehnologiei comunicațiilor mobile care creează premisele dezvoltării unei platforme de comunicații mobile de bandă largă ce ar permite utilizatorilor acces în timp real, de oriunde, la informațiile de care au nevoie. - Îmbunătățirea participării populației alături de reprezentanții structurilor din domeniul ordinii publice și siguranței cetățeanului, pentru realizarea scopului comun de siguranță; - Necesitatea creșterii capacității de reacție și intervenție a structurilor din cadrul Sistemului Situațiilor de Urgență;	crizei economice, pot genera un blocaj strategic și structural; - Complexitatea procedurilor de achiziții poate determina prelungirea de la un an la altul a acestei activități și pierderea bugetului alocat achizițiilor; - Repezițiunea cu care se succed schimbările nu oferă timpul necesar reacției și există riscul apariției unei incompetențe cauzate de faptul că ”ne propunem mai mult decât putem face”; - Deciziile la nivel politic și modificările instituționale frecvente/ potențial nefavorabile ; - Gradul ridicat de neîncredere al populației și actorilor economici în fondurile europene – în contextul dificultăților și birocrăției asociate acestora, cumulat cu o cunoaștere insuficientă a oportunităților și beneficiilor utilizării acestor fonduri.
--	--

- Posibilitatea accesării fondurilor externe nerambursabile; - Fructificarea interesului mass-media pentru domeniul de activitate pentru transmiterea de mesaje către populație. - Eficientizarea utilizării fondurilor și creșterea relevanței prin dezvoltarea unor portofolii de proiecte bine puse la punct, la nivelul tuturor Programelor Operaționale; - Crearea unui mecanism complex de sprijin pentru beneficiari și potențiali beneficiari, în scopul îmbunătățirii întregului ciclu al proiectelor finanțate din fonduri europene, inclusiv prin facilitarea accesului la finanțare.	
---	--

5.2. INFRASTRUCTURĂ ȘI MEDIU ÎNCONJURĂTOR

PROBLEME	PUNCTE DE CLASĂ
- există infrastructură stradală în centrul comunei Bunila - majoritatea drumurilor comunale sunt incluse în programe de modernizare - existența de pubele ecologice amplasate la agenții economici din comună - Comuna Bunila este electrificată - spații verzi/locuitor mari	-lipsa infrastructurii tehnico-edilitare corespunzătoare - lipsa unei gropi de gunoi ecologice - lipsa de fonduri și surse de finanțare pentru dezvoltarea și modernizarea infrastructurii - lipsa unei infrastructuri stradale moderne și în extindere - drumuri nemodernizate la sate, majoritatea drumurilor de interes local fiind drumuri de pământ care necesită modernizare - rețeaua de străzi secundare (ulițe) din localități este nemodernizată - circulația între satele comunei se realizează cu dificultate din cauza distanțelor mari și a stării tehnice precare a drumurilor - sistem deficitar de iluminare și marcarea stradală
- conștientizarea populației privind necesitatea protejării mediului - ecologizarea zonei - accesarea fondurilor structurale pentru rețele de apă și canalizare în satele aparținătoare comunei Bunila.	- imposibilitatea asigurării susținerii financiare în toate domeniile infrastructurii - educație ecologică insuficientă și superficială

5.3. AGRICULTURĂ, DEZVOLTARE RURALĂ ȘI TURISM

- existența unei suprafețe agricole mari - teren productiv pe raza comunei - potențial turistic mare - zonă turistică cu posibilități de dezvoltare - forma de relief corespunzătoare dezvoltării agriculturii, creșterii animalelor și agroturismului - calitatea superioară a terenurilor agricole - situri arheologice - zonă atractivă din punct de vedere turistic și peisagistic - puncte de atracție, rezervații și monumente istorice	- lipsa investitorilor în sectorul agricol - resurse financiare la nivel local insuficiente pentru susținerea/promovarea unor investiții - lipsa specialiștilor și a consultanților pentru atragerea de fonduri - suprafețe întinse de teren nelucrate - împăduriri necontrolate - număr redus de servicii turistice ce pot fi puse la dispoziția turiștilor; - slaba promovare a patrimoniului cultural, peisagistic, a diverselor trasee turistice etc.; - capacitate insuficientă de cazare pentru turiști - număr mic de locuri de recreere, divertisment, de practicare a diverselor sporturi în mediul rural în raport cu potențialul turistic al zonei rurale; - obiectivele turistice locale nu sunt semnalizate prin hărți și indicative
- posibilitatea dezvoltării unei agriculturi moderne din perspectiva fondurilor ptr. dezvoltarea rurală	- dezinteresul față de aceste domenii duce la posibilitatea ca să nu fie valorificate în totalitate

- posibilitatea dezvoltării rapide a sectorului turismului și agroturismului - posibilitatea obținerii de produse ecologice - construire de căsuțe de vacanță în zonele de agrement ale comunei Bunila - posibilitatea realizării unor ferme zootehnice prin accesarea de fonduri europene - zone cu potențial turistic neexploatat pentru dezvoltarea agroturismului - sprijin nemijlocit a specialiștilor din agricultură - dezvoltarea sectorului privat - existența unui potențial de investiții în dezvoltarea agriculturii - posibilitatea dezvoltării microfermelor în mediul rural. - diversificarea și dezvoltarea activităților economice în mediul rural; - sprijinirea construirii infrastructurii aferente formelor asociative; - existența agriculturii ecologice și a produselor tradiționale ce pot fi valorificate prin activitățile de turism rural ca de exemplu agro-turismul - creșterea competitivității sectorului agricol prin sprijinirea tinerilor fermieri în dezvoltarea afacerilor;	- nesiguranța valorificării produselor agroalimentare - concurența cu mari producători agricoli - lipsa informațiilor privind obținerea de fonduri europene în domeniul agriculturii, dezvoltării rurale și turismului - competitivitate pe piața de desfacere a produselor din partea altor producători din alte localități și zone ale țării. - competitivitate cu alte localități care dețin potențial turistic.
--	---

- crearea, dezvoltarea unităților agricole de producție și prelucrare. - amenajarea pensiunilor rurale familiale; - încurajarea micilor producători prin implementarea unor programe de finanțare	
---	--

5.4. ECONOMIA ȘI MEDIUL DE AFACERI

PUNCTE FORTE	PUNCTE DE SLAB
- existența în zonă a unor investiții în domeniul forestier - fond forestier bogat și personal calificat în domeniu - deschiderea autorităților locale pentru dezvoltarea comunității de afaceri	- lipsa de preocupare a populației pentru înființarea de agropensiuni și atragerea de turiști - nu există forță de muncă disponibilă, media de vârstă a populației fiind peste 60 de ani - accesul dificil al IMM - urilor și producătorilor agricoli la sursele de finanțare - dificultatea acaparării pieței de desfacere - insuficienta dezvoltare a parteneriatului public-privat - posibilitate redusă de cofinanțare de la bugetul local a proiectelor - numărul scăzut al întreprinzătorilor privați cu capital mare; - numărul scăzut al unităților ce oferă servicii de cazare și masă. - potențial economic slab promovat - lipsa unor spații adecvate pentru unitățile de prestări servicii - nivel redus de investiții în IMM - număr redus de IMM-uri/microîntreprinderi de interes local; - spirit antreprenorial slab dezvoltat.

	- slaba valorificare a resurselor naturale și a materiilor prime din mediul rural. - lipsa unităților care își procesează producția obținută – lipsa unui sistem de colectare, prelucrare și valorificare superioară a produselor specifice (rezultate din activitățile agricole)
- dezvoltare economică a comunei din perspectiva fondurilor comunitare - atragere investitori - folosirea eficientă a terenurilor agricole - infrastructura de afaceri finanțată prin fonduri structurale poate impulsiona dezvoltarea economică a comunei și zonelor aparținătoare - posibilitatea atragerii unor resurse la bugetul local (resurse guvernamentale, fonduri structurale, resurse private); - dezvoltarea sectorului comerț - creșterea numărului de investitori - crearea de noi locuri de muncă - creșterea productivității economice a localității	- dezvoltare industrială scăzută - resurse insuficiente puse la dispoziția autorităților locale pentru finanțarea unor proiecte majore - emigrarea forței de muncă în statele UE - dezinteresul investitorilor

5.5. SOCIAL ȘI RESURSE UMANE

PROBLEME	PUNCTE SLABE
- existența unui compartiment specializat și bine pregătit în cadrul Primăriei - existența personalului calificat - existența de dispensare medicale, școli, biserici. - tineri care doresc să se perfecționeze în anumite domenii. - funcționarea Compartimentului Asistență Socială din cadrul Primăriei - colaborare eficientă cu structurile județene pentru problemele sociale	- migrarea persoanelor tinere spre mediul urban și străinătate, mai ales a celor cu pregătire profesională - lipsa programelor de integrare în societate a persoanelor cu probleme - accesul dificil pentru anchetele sociale la domiciliul solicitanților de ajutor social - capacitate redusă de cazare a persoanelor vârstnice - procent ridicat de persoane vârstnice cu venituri reduse - lipsa unor unități care să furnizeze servicii sociale (Centre de reconversie profesională, etc.); - lipsa cunoștințelor specifice pentru dezvoltarea afacerilor și crearea de noi locuri de muncă; - investiții scăzute în resursele umane; - adaptarea mai lentă a populației rurale mature și vârstnice la schimbările lumii actuale în general și la fenomenul mobilității și reconversiei profesionale în special.

- dezvoltarea unor programe de reintegrare socială și asigurare unor resurse materiale persoanelor defavorizate - realizarea de mici întreprinderi, ferme și microferme pentru atragerea forței de muncă - protejarea micilor ateliere pentru atragerea forței de muncă - noi surse de investiții, inclusiv fondurile structurale - dezvoltarea sectorului IMM-urilor și crearea de noi locuri de muncă - grad relativ ridicat de șomeri neindemnizați în căutarea unui loc de muncă; - crearea unui mediu de dezvoltare a resurselor umane; - organizarea și dezvoltarea unor programe de integrare pe piața muncii, reconversie profesională, calificare, etc.	- depopularea comunei prin migrarea populației spre alte zone din țară sau în străinătate pentru căutarea unui loc de muncă - lipsa de preocupare pentru calificarea sau recalificarea unor cetățeni - fluctuație mică a personalului spre alte domenii de activitate; - migrația forței de muncă calificată și mai ales înalt calificată către alte localități din județ, alte zone ale țării și către țările membre UE.
---	--

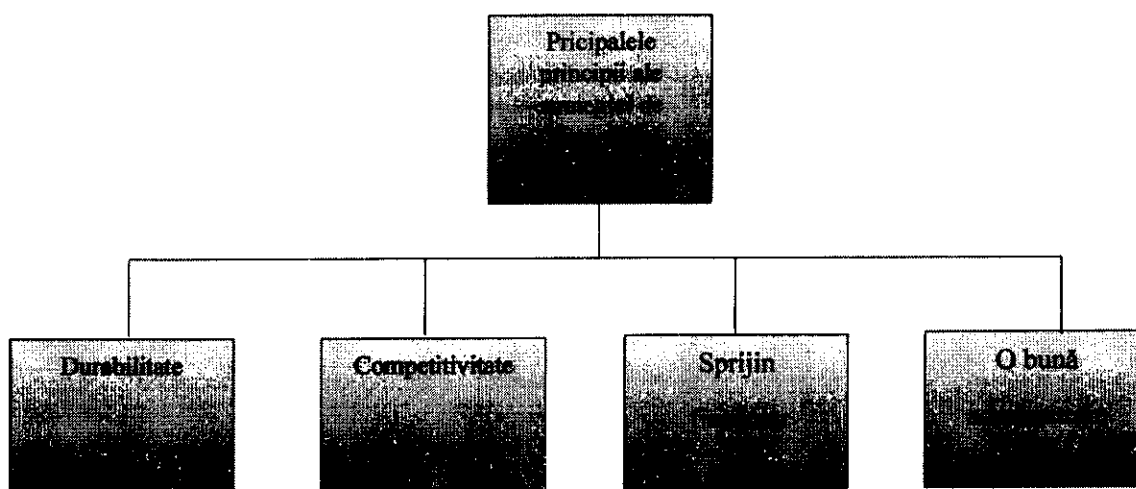
5.6. EDUCAȚIE, CULTURĂ ȘI SPORT

PROBLEME	CAUZE
- organizarea unor evenimente specifice: adunări cetățenești, întâlniri cu autoritățile locale și județene	- lipsa de fonduri în domeniu - implicare redusă a cetățenilor la viața asociativă - lipsa unor programe/activități de angrenare a comunității locale în rezolvarea unor probleme ale comunității și luarea deciziilor.
PROBLEME	CAUZE
- posibilitatea accesării de fonduri pentru dezvoltarea educației, culturii și sportului în comună. - realizarea de investiții pentru desfășurarea activităților de educație, cultură și sport.	- migrarea populației tinere spre alte zone - populație îmbătrânită - scăderea numărului de copii școlari

VI. OBIECTIVELE STRATEGIEI LOCALE DE DEZVOLTARE DURABILĂ

În cazul strategiilor pe termen lung trebuie să se urmărească cu foarte mare atenție viitoarele rezultate. În același timp trebuie luat în calcul și faptul că rezultatul real nu poate fi prevăzut deoarece situațiile neprevăzute pot și ele să exercite o influență importantă asupra lor.

Obiectivele de dezvoltare ale comunei Bunila se pot realiza numai în condițiile unei strategii care să stabilească cu claritate alternativele de dezvoltare ale comunei, în funcție de aceasta, să se stabilească și structura cursurilor de calificare.

Durabilitate - condiții mai bune de trai pentru toți locuitorii comunei dar în special pentru persoanele defavorizate, precum și un minim de condiții necesare pentru un trai decent, sănătatea și bunăstarea tuturor;

Competitivitate - permite dezvoltarea economiei proprii în context regional, național și chiar internațional, promovarea unui sector privat productiv și competitiv;

Sprijin financiar - să poată facilita accesul la o varietate de surse financiare pentru a satisface nevoile de investiții și dezvoltare;

O bună administrare - reacția eficientă și efectivă la problemele comunității prin responsabilizarea autorităților locale și parteneriatul cu societatea civilă.

Principalele obiective ale strategiei de dezvoltare durabilă, sunt:

- orientarea comunei spre dezvoltare economică cu scopul de a crea mai multe locuri de muncă;
- dezvoltarea unui proces comun de organizare pentru a stabili prioritățile comunității, strategia și acțiunile sale;
- sprijinirea autorităților publice locale în prezentarea strategiilor financiare și de investiții;
- să determine eficientizarea managementului.

Realizarea obiectivelor de dezvoltare economico - socială durabilă va lua în considerare următoarele criterii:

- ✓ coeziunea și solidaritatea cetățenilor
- ✓ puterea comunei
- ✓ dezvoltarea durabilă
- ✓ obiective de calitate globale locale - integrare

Pentru fiecare dintre acestea în domeniile de acțiune stabilite se formulează câte un obiectiv strategic (proces), astfel:

Criterii / Planuri	Social	Economic	Urbanism	Mediu înconjurător	Infrastructură
	Plan social	Plan economic	Plan Urbanism	Plan de mediu	Plan infrastructură
Coeziunea / solidaritatea Cetătenilor	Cresterea coeziunii sociale a cetătenilor Acces la informație	Cresterea numărului de locuri de muncă	Politici ale teritoriului în favoarea cetătenilor	Cresterea coeziunii ecologice a cetătenilor	Asigurarea satisfacerii nevoilor de confort și civilizație
Puterea comunei	Cresterea puterii sociale a comunei	Cresterea puterii economice a comunei	Valoare ridicată a comunei	Echilibru între activități antropice și poluare	Nivel ridicat de civilizație
Dezvoltarea Durabilă	Minime probleme sociale	Minime probleme economice	Valorificarea teritoriului ca resursă	Minime probleme de mediu	Optimizarea raportului nevoi / resurse
Obiective CADRU- CALITATIV	Aliniere la standarde sociale europene	Aliniere la standarde economice europene	Aliniere la standarde europene de urbanism	Aliniere la principii standarde de mediu europene	Aliniere la standarde europene de civilizație

Alternativele de optimizare ale proceselor Strategiei de Dezvoltare Locala sunt legate de adoptarea unui anumit model de funcționare, care să poată fi luat ca sistem de referință în

evaluarea continuă a rezultatelor, astfel încât procesul de implementare a acestora să poată fi monitorizat și evaluat de către toți partenerii implicați:

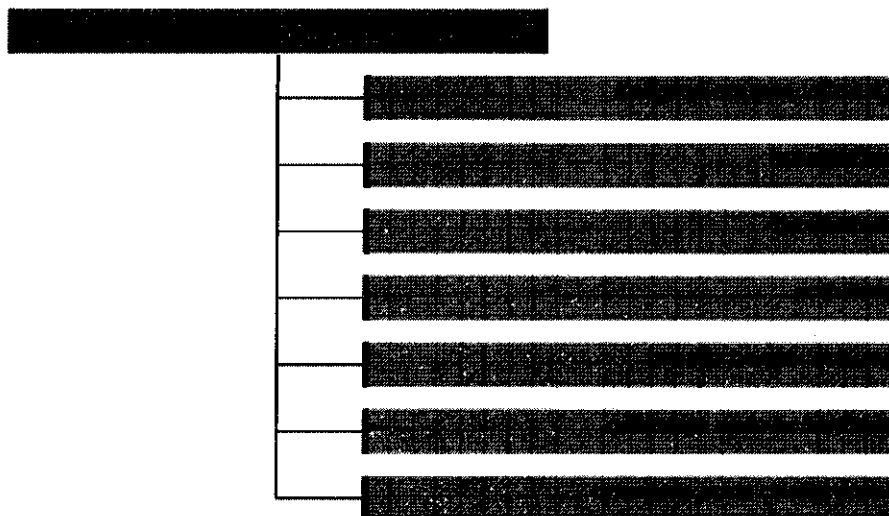
- cetățenii și societatea civilă;
- comunitatea economică și componentele ei majore (administrația, infrastructuri urbane, sisteme financiar-bancare, etc.);
- tehnocrații (experți, evaluatori, auditori, tehnologi).

Cele trei procese de bază principale: social, economic și mediu vor fi completate de alte procese caracteristice comunei Bunila, procesele de urbanism și infrastructură, conturând un proces comunitar integrat, alcătuit din procesele paralele realizând un ansamblu funcțional, cu o viziune unitară integrată.

Acestea corespund domeniilor și sectoarelor definite încă în faza de evaluare a situației existente și a potențialului local.

Capacitatea strategiei și a planurilor de acțiune de a răspunde nevoilor actuale, utilizând eficient resursele existente și adaptându-se viziunii generațiilor tinere reprezintă, de asemenea, un criteriu fundamental de realizare a obiectivelor majore descrise în acest capitol.

Strategia de dezvoltare durabilă are cel puțin șapte trăsături caracteristice care se recomandă managerilor de la nivel local responsabili cu acest domeniu.

Această strategie se adresează în special comunității locale, care și-a arătat interesul pentru obiectivele ei și pe care le susținem, așa cum reiese din consultarea prin chestionar a locuitorilor comunei.

Principalele obiective ale dezvoltării durabile ale comunei Bunila constau în:

- dezvoltarea infrastructurii de bază a comunei;
- protecția mediului;
- întărirea coeziunii sociale și reducerea sărăciei;
- regenerare rurală.

Realizarea strategiei pornește de la următoarele premise:

- îmbunătățirea condițiilor de viață ale populației comunei (locuințe și locuri de muncă la standarde europene);
- ridicarea standardului calitativ al designului comunei, al construcțiilor, serviciilor și al imaginii în general;
- oferirea de oportunități pentru intervenția sectorului privat în operațiunile comunei, fie sub forma investițiilor directe în proiecte izolate, fie sub forma parteneriatelor sau consultărilor permanente între parteneri;
- adaptarea la inevitabilele schimbări ce au loc în comună. De aceea, procesul de planificare trebuie să fie creativ, participativ și anticipativ.

Conform premiselor de formulare a strategiei și a perspectivelor de dezvoltare a comunei Bunila, conceptul strategic trebuie formulat astfel încât transpunerea sa într-un plan strategic să asigure un pachet de acțiuni ce vor duce la creșterea economică, creșterea bazei de impozitare, crearea de locuri de muncă și îmbunătățirea calității mediului de viață al comunității.

Prin dezvoltare, înțelegem o dezvoltare economică la care contribuie favorabil poziția geostrategică a comunei, dezvoltare determinată de atragerea de firme/activități economice/investiții. Ca puncte prioritare în acest sens sunt: creșterea gradului de atractivitate a comunei (prin îmbunătățirea imaginii, a calității vieții, prin revitalizare rurală) și facilități de atragere a firmelor private (prin investiții în infrastructură, oferta de terenuri și clădiri, servicii strategice, facilități fiscale, etc.)

Trebuie luat în considerare faptul că o comună nu este un sistem închis, iar realizarea

celor cinci obiective generale se întemeiază pe aplicarea unui management care să conducă la dezvoltare și/sau regenerare rurală, politicile, planificarea strategică rurală, precum și realizarea programelor și proiectelor se vor face cu respectarea următoarelor principii:

- dezvoltarea durabilă, în așa fel încât pe termen lung să se producă schimbări majore de cultură și atitudine în ceea ce privește utilizarea resurselor de către populație și operatorilor de piață;
- întărirea capacității instituționale: prin management eficient, definirea serviciilor publice în raport cu resursele financiare actuale, cu obiectivele dezvoltării durabile, precum și cu cerințele populației;
- twining rural (rețea/network) în scopul schimbului de informații între localități cu privire la utilizarea celor mai bune practici (în managementul rural sau managementul de proiect);
- realizarea programelor și proiectelor prin parteneriat public-privat;
- realizarea acelor programe și proiecte pe care sectorul privat nu le poate realiza;
- integrarea politicilor atât pe orizontală, pentru a se realiza un efect sinergic simultan între sectoare, cât și pe verticală, având în vedere corelarea și integrarea politicilor de dezvoltare a comunei cu politicile de dezvoltare ale județului Hunedoara și ale regiunii din care face parte;
- managementul resurselor, ce presupune integrarea fluxurilor de resurse energetice, materiale, financiare și umane, precum și integrarea fluxurilor de resurse energetice și materiale într-un ciclu natural;
- utilizarea mecanismelor de piață pentru a atinge ținta durabilității, respectiv emiterea de reglementări pentru eco-taxă și funcționarea utilităților publice în sistem de piață, evaluarea investițiilor după criterii de mediu, luarea în considerare a problemelor de mediu la întocmirea bugetului local;
- descentralizarea managementului în sectorul energetic;
- design-ul durabil arhitectonic în temeiul căruia se stabilesc reguli privitoare la materialele de construcții, design-ul unei clădiri, bioclimatul, densitatea clădirilor într-un areal,

orientarea spațială a clădirilor, „structuri verzi” în jurul clădirilor, microclimat, eficiență energetică;

- realizarea unui program sau proiect fără a afecta cultura unei comunități, ori pentru a recupera moștenirea culturală a unei comunități și/sau tradițiile întregii comunități locale;
- interzicerea multiplicării serviciilor publice, dacă acestea nu servesc unei nevoi locale;
- fixarea regulilor de utilizare rațională a terenurilor pentru toate proiectele de dezvoltare în baza planului de urbanism general, ca instrument de planificare spațială;
- analiza capacității tehnice de execuție;
- evaluarea eficienței utilizării resurselor financiare și umane;
- evaluarea viabilității financiare a unui program sau proiect prin prisma veniturilor fiscale obținute;
- identificarea nevoilor comunității locale și a priorităților acesteia;
- corespondența între lansarea unui program sau proiect și nevoile comunității;
- evaluarea nevoilor comunităților sărace și a capacității municipalității de a asigura accesul acestora la locuință, locuri de muncă și serviciile publice de bază;
- protecția mediului;
- realizarea unui program sau proiect în parteneriat cu sectorul privat, ori realizarea unui program sau proiect de către sectorul privat, pentru a transfera costurile unei investiții, dacă există oportunitatea de a obține profituri viitoare;
- asigurarea publicității informațiilor cu impact în investiții (informații topografice, informații statistice privind economia locală și regională, regulamentul de urbanism, planul de urbanism general și planurile de urbanism zonal).

6.1. OBIECTIVE GENERALE

Principalele obiective ale strategiei de dezvoltare locală a comunei Bunila sunt:

- Crearea condițiilor pentru începerea unor activități rentabile în agricultură și zootehnie;
- Protejarea mediului prin conformarea progresivă cu standardele de mediu din Uniunea Europeană pe care România va trebui să le atingă în totalitate;
- Reabilitarea și modernizarea sistemului de sănătate și protecție socială în comună;
- Asigurarea accesului neîngrădit al populației și al consumatorilor economici la infrastructură (apă, canalizare, căi de transport, telefonie);
- Creșterea ratei de ocupare și combaterea excluderii și dezechilibrelor sociale prin crearea de noi oportunități investiționale.

6.2. OBIECTIVE SPECIFICE

Agricultura și dezvoltarea rurală

Agricultură

- Aplicarea unor tehnici pentru dezvoltarea agriculturii durabile și crearea unor sisteme pentru adaptabilitatea la condițiile climatice;
- Încurajarea și organizarea de asociații ale producătorilor comunei pentru a beneficia de oportunitățile care decurg din aceasta;
- Înființare de ferme zootehnice și puncte de prelucrare și colectare a resurselor
- Eficientizarea practicilor agricole pentru ușurarea și productivitatea lucrării aplicate pe terenurile agricole.

Silvicultura

- Împădurirea terenurilor neproductive ale comunei;
- Întreținerea și ocrotirea capitalului silvic al comunei.

Infrastructură și Mediu

Transport

- Îmbunătățirea drumului județean și a celor comunale care să deservească nevoilor curente ale locuitorilor și activităților economice;
- Corelarea sistemului de transport al persoanelor sau de marfuri cu cel feroviar.

Utilități

- Crearea unor sisteme de furnizare a apei curente și de canalizare, capabile să deservească toți locuitorii comunei;
- Reabilitarea sediului primăriei;
- Dotări pentru intervenții în caz de situații de urgență;

Sănătate

- Îmbunătățirea serviciilor de asistență medicală;
- Reabilitarea și dotarea corespunzătoare a dispensarului uman;
- Acces permanent și prompt la servicii medicale de calitate;
- Educarea populației cu privire la accesarea serviciilor de sănătate la o perioadă regulată de timp pentru prevenirea situațiilor de urgență prin susținerea și promovarea modului de viață sănătos.

Mediu

- Păstrarea calității și prevenirea poluării aerului;
- Informarea populației asupra riscurilor cauzate de deversarea apelor uzate în locuri neamenajate, asupra utilizării durabile a resurselor de apă și a prevenirii poluărilor;
- Acțiuni de promovare a practicilor de agricultură ecologică;
- Curățarea cursurilor de apă și a domeniului public;
- Crearea unor mecanisme de colectare selectivă a deșeurilor;
- Realizarea unei stații de depozitare a deșeurilor;
- Împădurirea suprafețelor degradate, pentru prevenirea alunecărilor de teren.

Economie

- Crearea unei industrii diversificate, dinamice și capabile să ofere posibilitatea de împlinire profesională și materială a locuitorilor comunei Bunila;
- Economie generatoare de venit la bugetul local;
- Crearea unei industrii nepoluante și durabile.

Comerț și Servicii

- Diversificarea de servicii oferite către cetățenii comunei Bunila, prin mărirea numărului societăților comerciale;
- Promovarea și susținerea unor tehnici eficiente de marketing pentru atragerea turiștilor în comună.

Mediu de afaceri

- Încurajarea cetățenilor prin acțiuni de informare și formare profesională în vederea deschiderii de pensiuni agroturistice și promovarea acestora.

Turism

- Utilizarea unor produse turistice variate cu oferte diversificate;
- Susținerea prin acțiuni eficiente de promovare a evenimentelor locale;
- Crearea de programe de pregătire pentru noii practicanți de agroturism;
- Încurajarea cetățenilor prin acțiuni de informare și formare profesională în vederea deschiderii de pensiuni agroturistice și promovarea acestora;
- Promovarea evenimentelor locale, prin acțiuni eficiente de marketing.

Educație și cultură

Cultură

- Instruirea și transmiterea practicilor tradiționale generațiilor viitoare;
- Accesul transparent la sursele de informare tradiționale și moderne;

- Structura spațiilor destinate activităților socio-culturale în concordanță cu necesitățile și mijloacele moderne;
- Reabilitarea și punerea în valoare a patrimoniului cultural din comuna Bunila;
- Reabilitarea căminelor culturale;

Resurse Umane

Populația

- Crearea condițiilor de viață atractive pentru tineri, atât pentru cei din localitate cât și pentru cei din exteriorul comunei pentru atragerea acestora în localitate;
- Crearea de condiții pentru familiile de tineri.

Piața muncii

- Locuri de muncă suficiente și în domenii variate de activitate pentru satisfacerea nevoilor de trai;
- Posibilitatea de a urma cursuri de reconversie profesională în domenii cautate pe piața forței de muncă.

Servicii Sociale

- Dezvoltarea serviciilor de asistență socială pentru persoanele aflate în dificultate (minori, persoane vârstnice, persoane cu dizabilități);
- Întărirea legăturilor dintre Administrația Publică Locală și societatea civilă pentru rezolvarea problemelor de interes comunitar.

6.3.OPERAȚIUNI/ACȚIUNI PROPUSE:

HARD

- Modernizarea zonelor centrale ale comunei;
- Restaurarea, conservarea și consolidarea obiectivelor de patrimoniu cultural și natural

- Conversia funcțională a clădirilor abandonate și punerea în valoare a arealelor rurale părăsite;
- Înlocuirea/ modernizarea mobilierului public învechit;
- Modernizarea și extinderea rețelilor de drumuri din interiorul comunei, drumurilor comunale, vicinale, precum și a drumurilor agricole și forestiere;
- Modernizarea și extinderea rețelei de depozite speciale de colectare, distribuție și valorificare a produselor agricole;
- Modernizarea exploatațiilor agricole prin: dotare cu echipamente moderne, introducerea de noi tehnologii, construirea/ modernizarea clădirilor operaționale;
- Crearea unor laboratoare independente de testare și certificare a produselor agricole și agroalimentare;
- Sprijinirea dezvoltării mediului antreprenorial prin investiții în dezvoltarea IMM-urilor existente și prin sprijinirea creării de noi IMM-uri;
- Introducerea/ extinderea rețelei de utilități (apă, canalizare, electricitate) și telecomunicații (internet) în mediul rural;
- Îmbunătățirea valorificării pădurilor prin: refacerea/ extinderea pădurilor, achiziția de echipamente;
- Investiții pentru îmbunătățirea procesării produselor agricole și forestiere și realizarea de produse cu valoare adăugată ridicată;
- Modernizarea și/sau re tehnologizarea lucrărilor de desecare și drenaj și de corectare a torenților situați pe fondul agricol;
- Sprijinirea dezvoltării turismului în mediul rural, prin crearea/ modernizarea structurilor de cazare și de agrement;
- Achiziționarea de utilaje și echipamente pentru serviciile publice;
- Crearea și amenajarea spațiilor publice de recreere pentru populație;
- Modernizarea și extinderea infrastructurii existente pentru distribuția și comercializarea produselor agro-alimentare (piețe agroalimentare);
- Modernizarea și amenajarea de parcuri tematice (pentru copii, de distracții, etc.);

- Înființarea, amenajarea spațiilor publice de recreere pentru populația rurală (parcuri, spații de joacă pentru copii, terenuri de sport);
- Conservarea patrimoniului și a obiectivelor turistice naturale;
- Crearea/ modernizarea/ extinderea infrastructurii de cazare și de agrement turistic de toate tipurile;
- Valorificarea potențialului turistic montan prin: marcaje, amenajare de trasee și refugii montane;
- Construirea/ modernizarea căilor de acces la principalele obiective turistice.

SOFT

- Îmbunătățirea serviciilor de bază în mediul rural: educație, sănătate, social;
- Dezvoltarea și promovarea produselor tradiționale și/sau ecologice și crearea unor branduri locale și regionale;
- Creșterea competitivității produselor agricole și agro-alimentare și implementarea standardelor europene de calitate;
- Sprijinirea accesului producătorilor locali în calitate de furnizori pentru magazine;
- Dezvoltarea unor rețele specifice de consiliere și consultanță în domeniul agricol și atragerea de fonduri europene nerambursabile;
- Crearea unui mecanism permanent de informare cu privire la prețurile produselor și mărfurilor, atât din piața județeană/regională cât și din piețele cu care există relații comerciale;
- Sprijin pentru activități de marketing și promovare pe plan național a produselor agricole/ agroalimentare locale;
- Încurajarea și promovarea meșteșugurilor tradiționale;
- Formare profesională pentru îmbunătățirea managementului exploatațiilor agricole;

- Sprijin pentru dezvoltarea tinerilor fermieri (training, consultanță, sprijin financiar, etc.);
- Stimularea cercetării de bază și aplicate în domeniul agro-alimentar;
- Sprijinirea ONG-urilor;
- Înființarea unor asociații/clustere pentru promovarea și dezvoltarea turismului, a culturii și a artei;
- Exploatarea și dezvoltarea tipurilor de turism cu potențial: ecoturism și turism activ, etc.
- Dezvoltarea și promovarea ecoturismului și a turismului activ;
- Promovarea obiectivelor și valorilor locale la diverse târguri de turism;
- Realizarea de acorduri și parteneriate cu operatorii de turism străini;
- Crearea și valorificarea unor circuite turistice tematice și a unor produse turistice cu specific local.

VII. PLANUL LOCAL DE ACȚIUNE PENTRU DEZVOLTAREA DURABILĂ

7.1. ASPECTE GENERALE

Planul Local de Acțiune – ca instrument de planificare și implementare, conține un set remarcî pe domenii de activitate ce se aplică într-un termen determinat în scopul realizării obiectivelor generale stabilite într-o strategie. Modul de realizare al Planului Local de Acțiune trebuie să corespundă termenului de 10-20 de ani, fixat pentru realizarea Strategiei de Dezvoltare Locală.

Planul de acțiune este procesul participativ de dezvoltare a unui plan relativ scurt, care utilizează resurse disponibile pentru a atinge obiective limitate, de obicei într-o zonă bine definită.

Periodic, Planul Local de Acțiune va fi revizuit, astfel încât țintele fixate să țină cont de evoluția macroeconomică la nivel național, starea economiei la nivel regional și local, precum și de opiniile comunității locale cu privire la implementarea lui. Cu cât revizuirea se face la intervale mai scurte, cu atât marja de eroare în privința evaluării resurselor la un proiect este mai mică, având în vedere că, pe măsură ce se înaintează în timp, variabilele economice ce trebuie luate în calcul la o prognoza economică se multiplică.

Planul Local de Acțiune pentru implementarea Strategiei Locale de Dezvoltare Durabilă a comunei Bunila, reprezintă un pachet de măsuri și proiecte necesare schimbării comunității locale pentru atingerea unor parametrii specifici societății moderne, astfel ca durabilitatea să devină punctul forte al acesteia.

Dimensiunile dezvoltării actuale economice, sociale, de mediu și tehnologice au fost analizate în cadrul procesului de analiză-diagnostic din cadrul strategiei de dezvoltare, iar țintele-obiective strategice au fost creionate, fixându-se câteva repere ca referințe pentru dezvoltările ulterioare.

„Planul Local de Acțiune”, prezintă principalele măsuri și proiecte necesare fazei de planificare și implementare a dezvoltării durabile, astfel: în procesul de dezvoltare să poată fi

evaluat continuu complexitatea factorilor SEMT (social-economic-mediu-tehnologic) prin indicatorii de dezvoltare durabilă (dimensiuni ale durabilității) selecționați ca relevanți pentru Comuna Bunila. Utilitatea unui plan de acțiune este dată de amploarea și complexitatea acțiunilor ce trebuie executate pentru atingerea obiectivelor strategice definite în Strategia de Dezvoltare Durabilă a Comunei.

Pentru a realiza un management unitar sunt necesare 3 faze distincte astfel încât procesele necesare atingerii obiectivelor să poată fi bine coordonate:

1. Planul de dezvoltare al Planului Local de Acțiune (planificarea activităților);
2. Planul de executare al Planului Local de Acțiune (implementarea activităților);
3. Planul de monitorizare al Planului Local de Acțiune (evaluarea activităților).

Pentru a asigura o dezvoltare coerentă a comunei Bunila, suportul necesar trebuie să fie asigurat de către:

1. Administrația Locală (primăria) și Consiliul Local, care trebuie să-și replanifice dezvoltarea instituțională pentru acordarea unui suport logistic complex necesar Planului Local de Acțiune;
2. Comunitatea Locală - cetățeni și organizații, actorii principali ai dezvoltării locale, prin atitudine și participare activă;
3. Mediul de afaceri - firme și instituții finanțatoare, drept suport financiar și logistic (informații și tehnologii moderne).

7.2. PRINCIPII ȘI CONDIȚII

Pentru îndeplinirea Planului Local de Acțiune, primăria comunei Bunila, ca autoritate publică locală, trebuie să-și întărească capacitatea instituțională la toate nivelele de decizie și execuție, aceasta presupune atragerea și furnizarea de resurse financiare suficiente și mobilizarea resurselor umane, identificarea celor mai eficiente mecanisme de comunicare, dar și analizarea cadrului administrativ de alocare a responsabilităților.

Soluționarea problemelor curente, cât și a celor care vor apărea în viitor depinde în foarte mare măsură de gradul de competență al conducerii administrației publice locale.

Consolidarea capacității instituționale este un proces de durată în care administrația publică trebuie să acționeze pentru schimbarea radicală a atitudinii funcționarului public față de accesul cetățenilor la activitatea administrației.

În acest sens o principală preocupare a primăriei comunei Bunila a fost de armonizare a procedurilor administrative cu cele ale Uniunii Europene.

În ceea ce privește relația cu cetățeanul, primăria comunei Bunila a demarat un amplu proces de consultare a opiniei cetățenilor, cu privire la obiectivele strategice din perioada 2014-2020.

7.3. CONSOLIDAREA CAPACITĂȚII INSTITUȚIONALE A PRIMĂRIEI

Respectarea diversității și a problemelor specifice comunei și asigurarea participării cetățenilor la luarea deciziilor ce vizează rezolvarea propriilor probleme constituie condițiile de bază ale unei dezvoltări social-economice rapide. În acest scop autoritatea publică locală, fiind o interfață între cetățean și nivelul statal, trebuie să elaboreze și să dezvolte un sistem de administrare bazat pe promovarea autonomiei locale reale și consolidarea cadrului instituțional.

Activitatea publică locală va fi orientată spre:

- Sprijinirea dezvoltării comunității în scopul rezolvării tuturor problemelor comunei;
- Susținerea dezvoltării infrastructurii prioritare pentru comunitate (aprovizionarea cu apă, energie electrică, etc.);
- Sporirea responsabilității persoanelor cu funcții de răspundere pentru depășirea limitelor stabilite de cheltuieli și utilizarea neeconomică a alocațiilor bugetare;
- Controlarea strictă a bugetului local și distribuirea lui în mod eficient;

- Ajustarea în continuare a cheltuielilor bugetare la posibilitățile reale de acumulare a veniturilor la buget.

Eficientizarea gestionării mijloacelor publice, prin:

- Organizarea de licitații pentru achiziționarea de mărfuri, lucrări și servicii pentru necesitățile instituțiilor bugetare din banii publici;
- Reevaluarea întregului sistem de servicii publice și transmiterea unor activități către sfera privată;
- Stoparea creșterii volumului de cheltuieli, inclusiv prin reducerea numărului de personal angajat în instituțiile bugetare, acolo unde este cazul.

Consolidarea finanțelor publice:

- Asigurarea cu surse financiare a măsurilor pentru satisfacerea necesităților social economice și culturale ale populației, pentru dezvoltarea comunei;
- Întreprinderea unor măsuri concrete pentru acumularea veniturilor proprii și menținerea echilibrului bugetar;
- Constituirea de fonduri extrabugetare pentru susținerea unor programe de interes local;
- Susținerea dezvoltării antreprenoriatului ca motor de creștere a economiei de piață.

Stabilirea și promovarea parteneriatului:

- Sprijinirea organizațiilor nonguvernamentale;
- Participarea la proiecte investiționale comune cu sectorul economic în domeniile social, cultural și de mediu.

Consolidarea managementului administrației publice locale constă în:

a. Dezvoltarea managementului resurselor umane

- ✓ Preocuparea primăriei comunei Bunila pentru pregătirea continuă a funcționarilor publici pe domeniile prioritare dezvoltării comunei.

b. Dezvoltarea nivelului de pregătire profesională

- ✓ Stabilirea necesităților și oportunităților de instruire;
- ✓ Corelarea necesităților cu potențialul uman existent;
- ✓ Stabilirea unui sistem de training adecvat.

c. Folosirea eficientă a resurselor umane

- ✓ Stabilirea regulamentului de organizare și funcționare a personalului și a regulamentului de ordine interioară;
- ✓ Personalul trebuie să lucreze în domenii de activitate bine definite.

d. Creșterea responsabilității și a independenței profesionale

- ✓ Responsabilitatea funcționarilor publici în conformitate cu prevederile legale;
- ✓ Conștientizarea importanței activității fiecărui angajat;
- ✓ Transparența funcționării sistemului instituțional pentru fiecare angajat;
- ✓ Acordarea de stimulente financiare în funcție de eficiența și competitivitatea activităților depuse.

e. Schimbarea de fond a raportului dintre administrație și cetățean

- ✓ Serviciul public trebuie să fie orientat în folosul cetățeanului;
- ✓ Eliminarea blocajelor birocratice cu care sunt confrunțați cetățenii și agenții economici;
- ✓ Întărirea și extinderea cadrului de participare a societății civile la procesul decizional;
- ✓ Crearea unei strategii de comunicare operativă cu cetățenii;

- ✓ Implementarea unui sistem de management al calității.

f. Realizarea unui sistem de monitorizare a calității serviciilor publice

- ✓ Administrarea eficientă a banilor publici;
- ✓ Dezvoltarea comunei prin atragerea de proiecte și programe cu finanțare nerambursabilă;
- ✓ Cheltuirea eficientă a veniturilor.

g. Dezvoltarea managementului informațiilor

- ✓ Corelarea și integrarea bazelor de date din instituție;
- ✓ Analizarea nevoilor în domeniul software.

7.4. PROIECȚIA FINANCIARĂ

Oricât de interesantă și de novatoare este realizarea unui proiect, un manager este interesat, în cele din urmă, de aspectele financiare ale proiectului în care se implică. Din acest motiv, trebuie acordată toată atenția documentelor referitoare la aspectele financiare ale proiectului prezentate prin intermediul studiului de fezabilitate și proiectului tehnic (evoluția estimată a veniturilor și cheltuielilor pentru următoarea perioadă de timp – de regula următorii câțiva ani, indicatori de rentabilitate etc.).

Un element cheie al oricărui proiect îl reprezintă modul de satisfacere al nevoilor comunității locale.

Volumul cheltuielilor trebuie previzionat cu atenție și monitorizat pe tot parcursul derulării proiectului. Cheltuielile care urmează să se efectueze în vederea realizării proiectului nu vor avea o structură omogenă și, din acest motiv, trebuie să se facă distincția între diferitele destinații ale resurselor de care dispune primăria.

O primă distincție importantă este cea dintre cheltuielile inițiale – care vor fi efectuate pentru a pune în mișcare noul proiect – și cele aferente realizării efective a proiectului.

Primele trebuie efectuate de regulă o singură dată, în perioada inițială. Cea de-a doua categorie de cheltuieli va avea un nivel mai stabil în timp, dar este și mai îndepărtată în timp față de momentul întocmirii studiului de fezabilitate și/sau proiectului tehnic.

Este foarte important să existe un grafic al celor două categorii de cheltuieli și să se determine cu precizie momentul în care proiectul să se realizeze.

În cazul în care acest moment este mai îndepărtat în realitate decât s-a presupus inițial, s-ar putea ca rentabilitatea proiectului să nu mai fie cea scontată. Atunci când se previzionează cheltuielile cu activitatea curentă, va trebui să se determine și mărimea resurselor necesare.

Un volum prea mare va ține resurse immobilizate în mod inutil, în timp ce un volum prea redus creează riscul unor întreruperi forțate ale realizării proiectului. Va trebui să se poată justifica nivelul pentru care s-a optat.

Datele referitoare la veniturile și cheltuielile previzionate vor da o imagine asupra rentabilității proiectului. În aprecierea acestei rentabilități este bine să se evalueze cum vor arăta rezultatele în cazul în care apar evenimente neprevăzute.

De aceea s-a stabilit ca planificarea strategică din punct de vedere financiar este greu de realizat datorită schimbărilor legislației. Din aceeași cauză, bugetul local pe următorii 7 ani nu se poate exprima exact.

VIII. VIZIUNEA COMUNITARĂ

Viziunea cetățenilor din comuna Bunila este în spiritul dezvoltării zonei din punct de vedere economic și social, prin mai buna valorificare a resurselor locale, atragerea investițiilor și investitorilor, revigorarea tradițiilor, crearea/reabilitarea infrastructurilor de tip rural și punerea în valoare a poziționării geografice, în deplin respect față de mediul înconjurător.

Atât Strategia de Dezvoltare Locală, cât și mecanismele instituționale implicate în procesul de implementare trebuie să țină cont de interesele comunității, care au fost exprimate prin intermediul sondajului de opinie și se regăsesc în portofoliul de proiecte prioritare ale comunei.

Prin intermediul sondajului de opinie au fost aplicate 50 de chestionare cetățenilor comunei Bunila pentru a afla atitudinea locuitorilor cu privire la prioritățile de dezvoltare ale comunei pe următorii 6 ani.

Chestionarul care a fost aplicat în cadrul comunei cu privire la realizarea Strategiei de Dezvoltare Locală este sintetizat mai jos:

Chestionar de opinie cetățeni Comuna Bunila

Localitate		Comuna			Județ		
Întrebare		0	1	2	3	Scor	
1.	Cât de mulțumiți sunteți de traiul d-voastră în cadrul comunității?	Deloc	În mică măsură	În mare măsură	În foarte mare măsură		
2	Cât de important considerați că este rolul Primarului în dezvoltarea comunei?	Deloc	În mică măsură	În mare măsură	În foarte mare măsură		
3.	Cât de important considerați că este rolul Consiliului Local în dezvoltarea comunei?	Deloc	În mică măsură	În mare măsură	În foarte mare măsură		

4.	Sunteți dispuși să vă implicați în acțiunile Primăriei privind dezvoltarea comunei?	Deloc	În mică măsură	În mare măsură	În foarte mare măsură	
5	De câte ori ati solicitat sprijinul autorităților locale (Primăriei) în ultimii 2 ani, pentru o problemă personală sau a comunității dumneavoastră?	Niciodată	O dată	De 2 – 3 ori	Mai mult de 3 ori	
6.	Mentionați care au fost motivele / problemele pentru care ați solicitat sprijinul autorităților locale? 1. _____ 2. _____ 3. _____ 4. _____					
7.	Situația a fost rezolvată?	Nu	În mică măsură	În mare măsură	DA - în totalitate	
Subtotal						
8.	Enumerați cel puțin 3 probleme necesar a fi rezolvate pentru comuna dumneavoastră 1. _____ 2. _____ 3. _____ 4. _____					
9.	Care dintre următoarele resurse locale considerați că ar trebui valorificate mai mult: 1.resurse umane _____ 4.fauna _____ 2.resurse naturale _____ 5.sol _____ 3.vegetație _____ 6.NS/NR _____					

10.	În ce sector ar trebui promovate investițiile în comuna dumneavoastră					
	1. Agricultură _____					
	2. Creșterea animalelor _____					
	3. Pomicultura _____					
	4. Viticultura _____					
	5. Silvicultura _____					
	6. Industrie _____					
	7. Turism _____					
Întrebare		0	1	2	Scor	
11.	Considerați că s-a schimba viața d-voastră odată cu intrarea României în UE?	Nicio schimbare	În rău	În bine		
12.	Aveți cunoștință despre finanțările europene pe care le puteți accesa?	Nu am cunoștințe	Vag	Am cunoștințe		
13.	În decursul ultimului an, au fost inițiate în comunitate noi activități productive sau comerciale?	Nu	Nu știu	Da		
14.	Intenționați să începeți o afacere sau să accesați fonduri nerambursabile în următorii 3 ani?	Nu	Nu știu	Da		
Subtotal						
15		În ce măsură considerați necesară îmbunătățirea				
Întrebare		0	1	2	3	Scor
Serviciilor medicale		Mică măsură	Oarecare măsură	Mare măsură	Foarte mare măsură	

Serviciilor de asistență socială	Mică măsură	Oarecare măsură	Mare măsură	Foarte mare măsură	
Învățământului și culturii	Mică măsură	Oarecare măsură	Mare măsură	Foarte mare măsură	
Spațiilor destinate activităților culturale și sportive	Mică măsură	Oarecare măsură	Mare măsură	Foarte mare măsură	
Serviciilor Consiliului Local și Primăriei	Mică măsură	Oarecare măsură	Mare măsură	Foarte mare măsură	
Serviciilor de colectare și depozitare a deșeurilor	Mică măsură	Oarecare măsură	Mare măsură	Foarte mare măsură	
Curățeniei și îngrijirii comunei	Mică măsură	Oarecare măsură	Mare măsură	Foarte mare măsură	
Drumurilor locale	Mică măsură	Oarecare măsură	Mare măsură	Foarte mare măsură	
Serviciilor de transport în comun	Mică măsură	Oarecare măsură	Mare măsură	Foarte mare măsură	
Rețelei de alimentare cu apă	Mică măsură	Oarecare măsură	Mare măsură	Foarte mare măsură	
Rețelei de energie electrică	Mică măsură	Oarecare măsură	Mare măsură	Foarte mare măsură	
Sistemului de canalizare	Mică măsură	Oarecare măsură	Mare măsură	Foarte mare măsură	
Serviciilor de telefonie fixă și/sau mobilă	Mică măsură	Oarecare măsură	Mare măsură	Foarte mare măsură	
Televiziunii prin cablu, internet, presă, bibliotecă	Mică măsură	Oarecare măsură	Mare măsură	Foarte mare măsură	
Locațiilor pentru petrecerea timpului liber în comună	Mică măsură	Oarecare măsură	Mare măsură	Foarte mare măsură	

Aprovizionării cu produse alimentare și nealimentare	Mică măsură	Oarecare măsură	Mare măsură	Foarte mare măsură	
Subtotal					

Anexă la chestionar: date despre respondent, comunitatea relevantă și alte comentarii

Sex M / F	Vârsta:	Etnie:	Studii:	Ocupația:
--------------	---------	--------	---------	-----------

**Statutul
respondentului**
(bifați):

Membru
al
comunității
locale*

al

Reprezentant
al
autorităților
locale

al

Data completării: ____ / ____ / ____

Nume intervievator: _____

IX. PORTOFOLIU DE PROIECTE PRIORITARE PENTRU PERIOADA 2021 – 2027

Direcția de dezvoltare „Infrastructură locală și utilități”

Scopul acestei intervenții este de a îmbunătăți calitatea infrastructurii și a calității mediului înconjurător prin modernizarea sau extinderea drumurilor, rețelelor de apă și canalizare, amenajarea clădirilor existente, iluminatului public, investiții în colectarea deșeurilor menajere și industriale, protejarea comunității de riscurile naturale, precum și activități de conștientizare a locuitorilor cu privire la importanța păstrării curate a mediului în care trăiesc.

Obiective: Îmbunătățirea infrastructurii de drumuri rutiere din comună

Proiecte propuse: 1. REALIZAREA DE CANALE ȘI ȘANȚURI PENTRU SCURGEREA APELOR PLUVIALE ÎN COMUNA BUNILA

A. IDENTIFICARE

1. Titlul proiectului:	REALIZAREA DE CANALE ȘI ȘANȚURI PENTRU SCURGEREA APELOR PLUVIALE ÎN COMUNA BUNILA
2. Managerul de proiect:	<i>Consiliul Local Bunila</i>
3. Categoria proiectului:	investiții: DA
reparații: NU
4. Tipul proiectului:	proiect nou: DA
în continuare: NU

5. Valoarea proiectului:

Se va regăsi în studiu de fezabilitate

B. INFORMAȚII DE BAZĂ

1. Definirea problemei:

În comună nu există canale/șanțuri pentru scurgerea apelor pluviale, fiind necesară realizarea acestora pentru dezvoltarea infrastructurii.

2. Stabilirea necesității investiției: Evaluare proprie: DA

Solicitare cetățeni: DA

3. Scopul:

Dezvoltarea infrastructurii de bază și asigurarea accesului neîngrădit al populației și consumatorilor economici la această infrastructură.

4. Descrierea proiectului:

Realizarea de canale/șanțuri pentru scurgerea apelor pluviale pentru a deservi toți cetățenii comunei Bunila. Proiectul este prins ca obiectiv în Strategia de Dezvoltare Locală. De asemenea, în cadrul consultării opiniei publice realizate în procesul de elaborare a Strategiei de Dezvoltare Locală, majoritatea populației intervievate a răspuns că este foarte importantă realizarea acestui proiect.

5. Rezultate așteptate:

- îmbunătățirea condițiilor de viață ale populației comunei
- reducerea poluării
- reducerea factorilor de risc pentru sănătatea populației
- atragerea de investitori
- dezvoltarea de locuri de muncă

6. Beneficiari:

- cetățenii din comuna Bunila;
- turiștii care tranzitează comuna;

- agenții economici din zonă;

- potențialii investitori

C. SURSE DE FINANȚARE

Sursa

Bugetul local și central

Fonduri nerambursabile ale Uniunii Europene;

Alți finanțatori interni sau externi;

D. CARACTERISTICI ALE PROIECTULUI

1. Stadiul de maturitate al

Idee: **DA**

Proiectului:

SF: **NU**

Execuție: **NU**

2. Durata de realizare :

proiectul se va realiza în etape, în funcție de
posibilitățile de finanțare

E. IMPACTUL PROIECTULUI

Impactul asupra mediului:

pozitiv: **DA**

F. ANALIZA PROIECTULUI

Analiza cost/beneficiu

Se va efectua ulterior

Proiecte propuse: 2. MODERNIZAREA DRUMURILOR COMUNALE

A. IDENTIFICARE

1. Titlul proiectului: **MODERNIZARE DRUMURI COMUNALE**
2. Managerul de proiect: *Consiliul Local Bunila*
3. Categoria proiectului: investiții: DA
reparații: NU
4. Tipul proiectului: proiect nou: DA
în continuare: NU
5. Valoarea proiectului: se regăsește în SF

B. INFORMAȚII DE BAZĂ

1. Definirea problemei: - Dezvoltarea infrastructurii de transport
- Crearea și modernizarea infrastructurii rurale
2. Stabilirea necesității investiției: Evaluare proprie: DA
Solicitare cetățeni: DA
3. Scopul: Acces neîngrădit pentru locuitorii, turiștii și consumatorii economici la infrastructura de bază, aflați în comuna Bunila sau în tranzit.
4. Descrierea proiectului: Modernizarea rețelei de drumuri locale. Proiectul este prins ca obiectiv în Strategia de Dezvoltare Locală. De asemenea, în cadrul consultării opiniei publice realizate în procesul de elaborare a strategiei de dezvoltare locală, majoritatea populației interviuate a răspuns că este foarte importantă modernizarea drumurilor locale din comuna Bunila.

5. Rezultate așteptate:

Infrastructură rutieră modernizată;
fluidizarea circulației;
stabilizarea zonei.

6. Beneficiari:

cetățenii din comuna Bunila;
participanții la traficul rutier care tranzitează comuna;
potențialii investitori

C. SURSE DE FINANȚARE

Sursa

Bugetul local și central

Fonduri nerambursabile ale Uniunii Europene;

Alți finanțatori interni sau externi;

D. CARACTERISTICI ALE PROIECTULUI

1. Stadiul de maturitate al

SF: DA

Proiectului:

PT: NU

Execuție: NU

2. Durata de realizare :

proiectul se va realiza în etape, în funcție de
posibilitățile de finanțare

E. IMPACTUL PROIECTULUI

Impactul asupra mediului:

pozitiv: DA

F. ANALIZA PROIECTULUI

Analiza cost/beneficiu:

Se efectua ulterior.

Proiecte propuse: 3. MODERNIZARE STRĂZI ȘI ULIȚE

A. IDENTIFICARE

1. Titlul proiectului:	MODERNIZARE STRĂZI ȘI ULIȚE
2. Managerul de proiect:	<i>Consiliul Local Bunila</i>
3. Categoria proiectului:	investiții: DA
reparații: NU
4. Tipul proiectului:	proiect nou: DA
în continuare: NU
5. Valoarea proiectului:	Se regăsește în SF

B. INFORMAȚII DE BAZĂ

1. Definirea problemei:	Modernizarea sistemului rutier necesară în dezvoltarea infrastructurii
2. Stabilirea necesității investiției:	Evaluare proprie: DA
Solicitare cetățeni: DA
3.Scopul:	Accesul tuturor locuitorilor, turiștilor si consumatorilor economici la infrastructura de bază, aflați în comuna Bunila sau tranzitând teritoriul acesteia.
4. Descrierea proiectului:	Modernizarea rețelei de drumuri locale. Proiectul este prins ca obiectiv în Strategia de Dezvoltare Locală. De asemenea, în cadrul consultării opiniei publice realizate în procesul de elaborare a strategiei de dezvoltare locală, majoritatea populației intervievate a răspuns că este foarte importantă modernizarea drumurilor locale din comuna Bunila.

5. Rezultate așteptate:

Infrastructură rutieră modernizată;
fluidizarea circulației;
stabilizarea zonei.

6. Beneficiari:

cetățenii din comuna Bunila;
participanții la traficul rutier care tranzitează comuna;
potențialii investitori

C. SURSE DE FINANȚARE

Sursa

Bugetul local și central

Fonduri nerambursabile ale Uniunii Europene;

Alți finanțatori interni sau externi;

D. CARACTERISTICI ALE PROIECTULUI

1. Stadiul de maturitate al

SF: DA

Proiectului:

Execuție: NU

2. Durata de realizare :

proiectul se va realiza în etape, în funcție de
posibilitățile de finanțare

E. IMPACTUL PROIECTULUI

Impactul asupra mediului:

pozitiv: DA

F. ANALIZA PROIECTULUI

Analiza cost/beneficiu

Se va efectua ulterior.

Proiecte propuse: 4. MONITORIZARE VIDEO A COMUNEI BUNILA

A. IDENTIFICARE

1. Titlul proiectului:	MONITORIZARE VIDEO A COMUNEI BUNILA
2. Managerul de proiect:	<i>Consiliul Local Bunila</i>
3. Categoria proiectului:	investiții: DA
reparații: NU
4. Tipul proiectului:	proiect nou: DA
în continuare: NU
5. Valoarea proiectului:	Se va regăsi în studiul de fezabilitate

B. INFORMAȚII DE BAZĂ

1. Definirea problemei:	În comuna Bunila nu există sistem pentru supraveghere video, este necesară realizarea acestuia întrucât reprezintă o măsură de securitate eficientă în ceea ce privește siguranța cetățenilor.
2. Stabilirea necesității investiției:	Evaluare proprie: DA

Solicitare cetățeni: DA |
| 3.Scopul: | Realizarea unui sistem de monitorizare video care să ofere un plus de siguranță atât pentru cetățenii comunei cât și pentru bunurile aflate în posesia autorităților publice. |
| 4. Descrierea proiectului: | Realizarea unui sistem de monitorizare video în comuna Bunila. Proiectul este prins ca obiectiv în Strategia de Dezvoltare Locală. De asemenea, în cadrul consultării opiniei publice realizate în procesul de elaborare a strategiei de dezvoltare locală, majoritatea populației |

intervievate a răspuns că este foarte importantă realizarea unui sistem de supraveghere video în comuna Bunila.

5. Rezultate așteptate:

- prevenirea furtului;
- siguranța cetățenilor comunei

6. Beneficiari:

- locuitorii comunei Bunila;
- potențialii investitori

C. SURSE DE FINANȚARE

Sursa

Bugetul local și central

Fonduri nerambursabile ale Uniunii Europene;

Alți finanțatori interni sau externi;

D. CARACTERISTICI ALE PROIECTULUI

1. Stadiul de maturitate al

Idee: **DA**

Proiectului:

SF: **NU**

Execuție: **NU**

2. Durata de realizare :

proiectul se va realiza în etape, în funcție de posibilitățile de finanțare

E. IMPACTUL PROIECTULUI

Impactul asupra mediului:

pozitiv: **DA**

F. ANALIZA PROIECTULUI

Analiza cost/beneficiu

Se va efectua ulterior

Proiecte propuse: 5. REALIZARE STAȚIE DE EPURARE ȘI TRATARE A APELOR REZIDUALE

A. IDENTIFICARE

1. Titlul proiectului: **REALIZARE STAȚIE DE EPURARE ȘI TRATARE A APELOR REZIDUALE**
2. Managerul de proiect: *Consiliul Local Bunila*
3. Categoria proiectului: investiții: DA
reparații: NU
4. Tipul proiectului: proiect nou: DA
în continuare: NU
5. Valoarea proiectului: Se regăsește în SF și PT

B. INFORMAȚII DE BAZĂ

1. Definirea problemei: În comună nu există stație de epurare și tratare a apelor reziduale; este nevoie de realizarea ei pentru dezvoltarea infrastructurii de bază a comunei
2. Stabilirea necesității investiției: Evaluare proprie: DA
Solicitare cetățeni: DA
3. Scopul: Dezvoltarea infrastructurii de bază și asigurarea accesului neîngrădit al populației și consumatorilor economici la aceasta infrastructură.
4. Descrierea proiectului: Realizarea stației de epurare și tratarea apelor reziduale pentru a deservi locuitorii comunei Bunila. Proiectul este prins ca obiectiv în Strategia de Dezvoltare Locală. De

asemenea, în cadrul consultării opiniei publice realizate în procesul de elaborare a Strategiei de Dezvoltare Locală, majoritatea populației intervievate a răspuns că este foarte importantă realizarea stației de epurare a apelor uzate.

5. Rezultate așteptate:

- îmbunătățirea condițiilor de viață ale populației comunei
- diminuarea poluării
- reducerea factorilor de risc pentru sănătatea populației
- atragerea de investitori
- dezvoltarea de locuri de muncă

6. Beneficiari:

cetățenii din comuna Bunila;
turiștii care tranzitează comuna;
agenții economici din zonă;
potențialii investitori

C. SURSE DE FINANȚARE

Sursa

Bugetul local și central

Fonduri nerambursabile ale Uniunii Europene;

Alți finanțatori interni sau externi;

D. CARACTERISTICI ALE PROIECTULUI

1. Stadiul de maturitate al

Idee: **NU**

Proiectului:

SF: **DA**

Execuție: **NU**

2. Durata de realizare : proiectul se va realiza în etape, în funcție de
posibilitățile de finanțare

E. IMPACTUL PROIECTULUI

Impactul asupra mediului: pozitiv: DA

F. ANALIZA PROIECTULUI

Analiza cost/beneficiu Se va efectua ulterior

Proiecte propuse: 6. REABILITAREA SEDIULUI PRIMĂRIEI BUNILA

A. IDENTIFICARE

1. Titlul proiectului:	REABILITAREA SEDIULUI PRIMĂRIEI BUNILA
2. Managerul de proiect:	<i>Consiliul Local Bunila</i>
3. Categoria proiectului:	investiții: NU
reparații: DA
4. Tipul proiectului:	proiect nou: NU
în continuare: DA
5. Valoarea proiectului:	Se va regăsi în studiul de fezabilitate

B. INFORMAȚII DE BAZĂ

1. Definirea problemei:	Este necesară reabilitarea sediului primăriei pentru siguranța și protecția angajaților și locuitorilor comunei
2. Stabilirea necesității investiției:	Evaluare proprie: DA
Solicitare cetățeni: DA
3.Scopul:	Regenerarea mediului rural și a valorilor acestuia
Asigurarea siguranței cetățenilor
4. Descrierea proiectului:	Prin modernizarea și reabilitarea sediului primăriei Bunila se urmărește crearea condițiilor moderne persoanelor care lucrează și apelează la serviciile oferite de către autoritatea publică locală. Proiectul este cuprins ca obiectiv în Strategia de Dezvoltare Locală. De asemenea, în cadrul consultării opiniei publice realizate

în procesul de elaborare a strategiei de dezvoltare locală, o mare parte a populației intervievate a răspuns că este importantă reabilitarea sediului administrației locale.

5. Rezultate așteptate:

- îmbunătățirea condițiilor de viață a populației comunei
- reducerea riscului de îmbolnăvire a angajaților primăriei
- crearea de noi locuri de muncă

6. Beneficiari:

- locuitorii comunei Bunila
- agenții economici din zonă
- salariații primăriei

C. SURSE DE FINANȚARE

Sursa

Bugetul local și central

Fonduri nerambursabile ale Uniunii Europene;

Alți finanțatori interni sau externi;

D. CARACTERISTICI ALE PROIECTULUI

1. Stadiul de maturitate al

Idee: **DA**

Proiectului:

SF: **NU**

Execuție: **NU**

2. Durata de realizare :

proiectul se va realiza în etape, în funcție de posibilitățile de finanțare

E. IMPACTUL PROIECTULUI

Impactul asupra mediului: pozitiv: DA

F. ANALIZA PROIECTULUI

Analiza cost/beneficiu Se va efectua ulterior

**Proiecte propuse: 7. SERVICII DE REALIZARE MĂSURĂTORI TOPOGRAFICE ÎN
VEDEREA ELIBERĂRII TITLURILOR DE PROPRIETATE**

A. IDENTIFICARE

1. Titlul proiectului: **SERVICII DE REALIZARE MĂSURĂTORI
TOPOGRAFICE ÎN VEDEREA ELIBERĂRII
TITLURILOR DE PROPRIETATE**
2. Managerul de proiect: *Consiliul Local Bunila*
3. Categoria proiectului: investiții: DA
reparații: NU
4. Tipul proiectului: proiect nou: DA
în continuare: NU
5. Valoarea proiectului: Se va regăsi în studiul de fezabilitate

B. INFORMAȚII DE BAZĂ

1. Definirea problemei: Este nevoie de realizarea măsurătorilor topografice și delimitare a terenurilor în vederea eliberării titlurilor de proprietate.
2. Stabilirea necesității investiției: Evaluare proprie: DA
Solicitare cetățeni: DA
3. Scopul: Eliberarea titlurilor de proprietate, delimitare terenuri intravilan și extravilan
4. Descrierea proiectului: Realizarea lucrărilor de măsurători topografice în vederea eliberării titlurilor de proprietate. Proiectul este cuprins ca obiectiv în Strategia de Dezvoltare Locală. De asemenea, în cadrul consultării opiniei publice realizate în procesul

de elaborare a strategiei de dezvoltare locală, o mare parte a populației interviuate a răspuns că este foarte importantă realizarea lucrărilor pentru eliberarea titlurilor de proprietate.

5. Rezultate așteptate:

- delimitarea teritoriului - intravilan și extravilan
- atragerea de investitori în zonă

6. Beneficiari:

- locuitorii comunei Bunila;
- potențialii investitori

C. SURSE DE FINANȚARE

Sursa

Bugetul local și central

Fonduri nerambursabile ale Uniunii Europene;

Alți finanțatori interni sau externi;

D. CARACTERISTICI ALE PROIECTULUI

1. Stadiul de maturitate al

Idee: **DA**

Proiectului:

SF: **NU**

Execuție: **NU**

2. Durata de realizare :

proiectul se va realiza în etape, în funcție de posibilitățile de finanțare

E. IMPACTUL PROIECTULUI

Impactul asupra mediului:

pozitiv: **DA**

F. ANALIZA PROIECTULUI

Analiza cost/beneficiu

Se va efectua ulterior

Proiecte propuse: 8. ORGANIZAREA SISTEMULUI DE COLECTARE SELECTIVĂ, A SPAȚIULUI DE DEPOZITARE TEMPORARĂ ȘI TRANSPORTUL DEȘEURILOR

A. IDENTIFICARE

- 1. Titlul proiectului:** ORGANIZAREA SISTEMULUI DE COLECTARE SELECTIVĂ, A SPAȚIULUI DE DEPOZITARE TEMPORARĂ ȘI TRANSPORTUL DEȘEURILOR
- 2. Managerul de proiect:** *Consiliul Local Bunila*
- 3. Categoria proiectului:** investiții: DA
reparații: NU
- 4. Tipul proiectului:** proiect nou: DA
în continuare: NU
- 5. Valoarea proiectului:** Se va regăsi în studiul de fezabilitate

B. INFORMAȚII DE BAZĂ

- 1. Definirea problemei:** În comună nu există un sistem de colectare selectivă a deșeurilor, este necesară realizarea lui pentru dezvoltarea infrastructurii de bază.
- 2. Stabilirea necesității investiției:** Evaluare proprie: DA
Solicitare cetățeni: DA
- 3. Scopul:** Asigurarea accesului neîngrădit al locuitorilor, turiștilor și consumatorilor economici la infrastructura de bază
- 4. Descrierea proiectului:** Realizarea sistemului de colectare selectivă a deșeurilor. Proiectul este prins ca obiectiv în Strategia de Dezvoltare Locală. De asemenea, în cadrul consultării opiniei publice realizate în procesul de elaborare a strategiei de

dezvoltare locală, majoritatea populației interviewate a răspuns că este foarte importantă organizarea sistemului de colectare selectivă a spațiului de depozitare temporară și transportul deșeurilor în comuna Bunila.

5. Rezultate așteptate:

- reducerea poluării din comună;
- asigurarea sănătății populației.

6. Beneficiari:

- locuitorii comunei Bunila;
- potențialii investitori

C. SURSE DE FINANȚARE

Sursa

Bugetul local și central

Fonduri nerambursabile ale Uniunii Europene;

Alți finanțatori interni sau externi;

D. CARACTERISTICI ALE PROIECTULUI

1. Stadiul de maturitate al Idee: **DA**

Proiectului: SF: **NU**

Execuție: **NU**

2. Durata de realizare : proiectul se va realiza în etape, în funcție de posibilitățile de finanțare

E. IMPACTUL PROIECTULUI

Impactul asupra mediului: pozitiv: **DA**

F. ANALIZA PROIECTULUI

Analiza cost/beneficiu Se va efectua ulterior

Proiecte propuse: 9. DOTĂRI ADMINISTRAȚIE LOCALĂ (CALCULATOARE, COPIATOARE, ETC.)

A. IDENTIFICARE

1. Titlul proiectului: DOTĂRI ADMINISTRAȚIE LOCALĂ (CALCULATOARE, COPIATOARE ETC)

2. Managerul de proiect: *Consiliul Local Bunila*

3. Categoria proiectului: investiții: DA
reparații: NU

4. Tipul proiectului: proiect nou: DA
în continuare: NU

5. Valoarea proiectului: Se va regăsi în studiul de fezabilitate

B. INFORMAȚII DE BAZĂ

1. Definirea problemei: Starea precară a clădirii primăriei și lipsa dotărilor adecvate conform normelor europene.

2. Stabilirea necesității investiției: Evaluare proprie: DA

Solicitare cetățeni: DA

3.Scopul: Prin dotarea administrației locale cu echipamente electronice (calculatoare, copiatoare, xerox, etc.) se urmărește crearea condițiilor de lucru rapide și moderne pentru beneficiarii direcți, care sunt: funcționarii publici, persoanele contractuale din cadrul administrației publice

locale și cetățenii care apelează la personalul administrativ pentru oferirea diferitelor servicii.

4. Descrierea proiectului:

Achiziționarea de echipamente pentru administrația publică locală. Proiectul este cuprins ca obiectiv în Strategia de Dezvoltare Locală. De asemenea, în cadrul consultării opiniei publice realizate în procesul de elaborare a strategiei de dezvoltare locală, o mare parte a populației intervievate a răspuns că este importantă dotarea administrației locale cu echipamente electronice.

5. Rezultate așteptate:

- îmbunătățirea condițiilor de viață ale populației comunei;
- atragerea de noi investitori.

6. Beneficiari:

- locuitorii comunei Bunila;
- potențialii investitori

C. SURSE DE FINANȚARE

Sursa

Bugetul local și central

Fonduri nerambursabile ale Uniunii Europene;

Alți finanțatori interni sau externi;

D. CARACTERISTICI ALE PROIECTULUI

1. Stadiul de maturitate al

Idee: **DA**

Proiectului:

SF: **NU**

Execuție: **NU**

2. Durata de realizare proiectul se va realiza în etape, în funcție de posibilitățile de finanțare

E. IMPACTUL PROIECTULUI

Impactul asupra mediului: pozitiv: DA

F. ANALIZA PROIECTULUI

Analiza cost/beneficiu Se va efectua ulterior

Proiecte propuse: 10. MODERNIZARE ILUMINAT PUBLIC

A. IDENTIFICARE

1. Titlul proiectului: **MODERNIZARE ILUMINAT PUBLIC**
2. Managerul de proiect: ***Consiliul Local Bunila***
3. Categoria proiectului: investiții: DA
reparații: NU
4. Tipul proiectului: proiect nou: DA
în continuare: NU
5. Valoarea proiectului: Se va regăsi în studiul de fezabilitate

B. INFORMAȚII DE BAZĂ

1. Definirea problemei: Este nevoie de modernizarea rețelei de iluminat public în comuna Bunila
2. Stabilirea necesității investiției: Evaluare proprie: DA
Solicitare cetățeni: DA
3. Scopul: Modernizare iluminat public.
4. Descrierea proiectului: Modernizarea rețelei de iluminat public este un proiect care se dorește a fi realizat în comuna Bunila, acesta fiind prins ca obiectiv în Strategia de Dezvoltare Locală. De asemenea, în cadrul consultării opiniei publice realizate în procesul de elaborare a strategiei de dezvoltare locală, majoritatea populației interviuete a răspuns că este foarte

importantă modernizarea iluminatului public în comuna Bunila.

5. Rezultate așteptate:

- îmbunătățirea condițiilor de viață a populației comunei
- reducerea poluării
- atragerea de investitori în zonă
- crearea de noi locuri de muncă

6. Beneficiari:

- locuitorii comunei Bunila;
- potențialii investitori

C. SURSE DE FINANȚARE

Sursa

Bugetul local și central

Fonduri nerambursabile ale Uniunii Europene;

Alți finanțatori interni sau externi;

D. CARACTERISTICI ALE PROIECTULUI

1. Stadiul de maturitate al

Idee: **DA**

Proiectului:

SF: **NU**

Execuție: **NU**

2. Durata de realizare :

proiectul se va realiza în etape, în funcție de posibilitățile de finanțare

E. IMPACTUL PROIECTULUI

Impactul asupra mediului: pozitiv: DA

F. ANALIZA PROIECTULUI

Analiza cost/beneficiu Se va efectua ulterior

Proiecte propuse: 11. DOTĂRI PENTRU INTERVENȚII ÎN CAZ DE SITUAȚII DE URGENTĂ

A. IDENTIFICARE

1. Titlul proiectului: **DOTĂRI PENTRU INTERVENȚII ÎN CAZ DE SITUAȚII DE URGENTĂ**
2. Managerul de proiect: *Consiliul Local Bunila*
3. Categoria proiectului: investiții: DA
reparații: NU
4. Tipul proiectului: proiect nou: DA
în continuare: NU
5. Valoarea proiectului: Se va regăsi în studiul de fezabilitate

B. INFORMAȚII DE BAZĂ

1. Definirea problemei: Lipsa dotărilor pentru intervenții în caz de urgență
2. Stabilirea necesității investiției: Evaluare proprie: DA
Solicitare cetățeni: DA
3. Scopul: Achiziționarea de echipamente pentru administrația publică locală în vederea asigurării siguranței locuitorilor comunei
4. Descrierea proiectului: Dotarea cu echipamente necesare acționării în caz de urgență (inundații, alunecări de terenuri, căderi masive de zăpadă etc). Proiectul este prins ca obiectiv în Strategia de Dezvoltare Locală. De asemenea, în cadrul consultării

opinie publice realizate în procesul de elaborare, majoritatea populației intervievate a răspuns că este foarte importantă dotarea administrației locale cu echipamente necesare acționării în caz de urgență.

5. Rezultate așteptate:

- îmbunătățirea condițiilor de viață a populației comunei
- reducerea riscului de producere a dezastrelor naturale
- reducerea riscului blocării drumurilor de acces și tranzit în comună
- atragerea de investitori în zonă
- crearea de noi locuri de muncă.

6. Beneficiari:

- locuitorii comunei Bunila;
- potențialii investitori

C. SURSE DE FINANȚARE

Sursa

Bugetul local și central

Fonduri nerambursabile ale Uniunii Europene;

Alți finanțatori interni sau externi;

D. CARACTERISTICI ALE PROIECTULUI

1. Stadiul de maturitate al

Idee: **DA**

Proiectului:

SF: **NU**

Execuție: **NU**

2. Durata de realizare :

proiectul se va realiza în etape, în funcție de posibilitățile de finanțare

E. IMPACTUL PROIECTULUI

Impactul asupra mediului: pozitiv: DA

F. ANALIZA PROIECTULUI

Analiza cost/beneficiu Se va efectua ulterior

Proiecte propuse: 12. CONSTRUIRE CENTRU RECREATIV PENTRU PERSOANE VÂRSTNICE ÎN COMUNA BUNILA

A. IDENTIFICARE

1. Titlul proiectului:	CONSTRUIRE CENTRU RECREATIV PENTRU PERSOANE VÂRSTNICE ÎN COMUNA BUNILA
2. Managerul de proiect:	<i>Consiliul Local Bunila</i>
3. Categoria proiectului:	investiții: DA
reparații: NU
4. Tipul proiectului:	proiect nou: DA
în continuare: NU
5. Valoarea proiectului:	Se regăsește în SF

B. INFORMAȚII DE BAZĂ

1. Definirea problemei:	Este necesară construirea unui centru recreativ pentru persoane vârstnice în comuna Bunila.
2. Stabilirea necesității investiției:	Evaluare proprie: DA
Solicitare cetățeni: DA
3. Scopul:	Scopul proiectului este creșterea calității vieții în mediul rural – comuna Bunila, prin construirea unui centru recreativ pentru persoane vârstnice.
4. Descrierea proiectului:	Construirea unui centru recreativ pentru persoane vârstnice în comuna Bunila. Proiectul este prins ca obiectiv în Strategia de Dezvoltare Locală. De asemenea, în cadrul consultării opiniei publice realizate în procesul de elaborare a strategiei de dezvoltare locală, majoritatea populației intervievate a răspuns că este foarte important construirea unui centru recreativ pentru persoane vârstnice în comuna Bunila.

- 5. Rezultate așteptate:**
- îmbunătățirea condițiilor de viață a populației comunei
 - atragerea de investitori
 - crearea de locuri de muncă
- 6. Beneficiari:**
- Locuitorii întregii unități administrativ teritoriale a comunei Bunila

C. SURSE DE FINANȚARE

Sursa

Bugetul local și central

Fonduri nerambursabile ale Uniunii Europene;

Alți finanțatori interni sau externi;

D. CARACTERISTICI ALE PROIECTULUI

- 1. Stadiul de maturitate al Proiectului:**
- SF: NU
- PT: NU
- Execuție: NU
- 2. Durata de realizare :**
- proiectul se va realiza în etape, în funcție de posibilitățile de finanțare

E. IMPACTUL PROIECTULUI

Impactul asupra mediului: pozitiv: DA

F. ANALIZA PROIECTULUI

Analiza cost/beneficiu Se va efectua ulterior

Proiecte propuse: 13. REALIZARE REȚEA DE CANALIZARE ÎN COMUNA BUNILA

A. IDENTIFICARE

- 1. Titlul proiectului:** REALIZARE REȚEA DE CANALIZARE ÎN COMUNA BUNILA
- 2. Managerul de proiect:** *Consiliul Local Bunila*
- 3. Categoria proiectului:** investiții: DA
reparații: NU
- 4. Tipul proiectului:** proiect nou: DA
în continuare: NU
- 5. Valoarea proiectului:** Se regăsește în SF

B. INFORMAȚII DE BAZĂ

- 1. Definirea problemei:** În comună nu există rețea de canalizare; este nevoie de realizarea ei pentru colectarea apelor menajere produse în gospodăriile comunei.
- 2. Stabilirea necesității investiției:** Evaluare proprie: DA
Solicitare cetățeni: DA
- 3. Scopul:** Construirea rețelei de canalizare pentru a deservi locuitorii comunei Bunila.
- 4. Descrierea proiectului:** Realizarea rețelei de canalizare pentru a deservi locuitorii comunei Bunila. Proiectul este prins ca obiectiv în Strategia de Dezvoltare Locală. De asemenea, în cadrul consultării opiniei publice realizate în procesul de elaborare a Strategiei de Dezvoltare Locală, majoritatea

populației interviewate a răspuns că este foarte importantă realizarea canalizării cu fosă septică.

5. Rezultate așteptate:

- îmbunătățirea condițiilor de viață ale populației comunei
- diminuarea poluării
- reducerea factorilor de risc pentru sănătatea populației
- atragerea de investitori
- dezvoltarea de locuri de muncă

6. Beneficiari:

cetățenii din comuna Bunila;
turiștii care tranzitează comuna;
agenții economici din zonă;
potențialii investitori

C. SURSE DE FINANȚARE

Sursa

Bugetul local și central

Fonduri nerambursabile ale Uniunii Europene;

Alți finanțatori interni sau externi;

D. CARACTERISTICI ALE PROIECTULUI

1. Stadiul de maturitate al

Idee: NU

Proiectului:

SF: NU

Execuție: NU

2. Durata de realizare :

proiectul se va realiza în etape, în funcție de posibilitățile de finanțare

E. IMPACTUL PROIECTULUI

Impactul asupra mediului: pozitiv: DA

F. ANALIZA PROIECTULUI

Analiza cost/beneficiu Se va efectua ulterior

Proiecte propuse: 14. MODERNIZARE STRĂZI ȘI DRUMURI COMUNALE ÎN SATELE COMUNEI BUNILA

A. IDENTIFICARE

1. Titlul proiectului: **MODERNIZARE STRĂZI ȘI DRUMURI COMUNALE ÎN SATELE COMUNEI BUNILA**
2. Managerul de proiect: ***Consiliul Local Bunila***
3. Categoria proiectului: investiții: DA
reparații: NU
4. Tipul proiectului: proiect nou: DA
în continuare: NU
5. Valoarea proiectului: Se regăsește în SF

B. INFORMAȚII DE BAZĂ

1. Definirea problemei: Modernizarea sistemului rutier necesară în dezvoltarea infrastructurii
2. Stabilirea necesității investiției: Evaluare proprie: DA
Solicitare cetățeni: DA
3. Scopul: Accesul tuturor locuitorilor, turiștilor și consumatorilor economici la infrastructura de bază, aflați în comuna Bunila sau tranzitând teritoriul acesteia.
4. Descrierea proiectului: Modernizarea rețelei de drumuri locale. Proiectul este prins ca obiectiv în Strategia de Dezvoltare Locală. De asemenea, în cadrul consultării opiniei publice realizate în procesul de elaborare a strategiei de dezvoltare locală, majoritatea populației interviuete a răspuns că este foarte importantă modernizarea drumurilor locale din comuna Bunila.
5. Rezultate așteptate: infrastructură rutieră modernizată;
fluidizarea circulației;

stabilizarea zonei.

6. Beneficiari:

cetățenii din comuna Bunila;

participanții la traficul rutier care tranzitează comuna;

potențialii investitori

C. SURSE DE FINANȚARE

Sursa

Bugetul local și central

Fonduri nerambursabile ale Uniunii Europene;

Alți finanțatori interni sau externi;

D. CARACTERISTICI ALE PROIECTULUI

1. Stadiul de maturitate al

SF: NU

Proiectului:

Execuție: NU

2. Durata de realizare :

proiectul se va realiza în etape, în funcție de
posibilitățile de finanțare

E. IMPACTUL PROIECTULUI

Impactul asupra mediului:

pozitiv: DA

F. ANALIZA PROIECTULUI

Analiza cost/beneficiu

Se va efectua ulterior

Proiecte propuse: 15. REALIZARE REȚEA DE ALIMENTARE CU APĂ ÎN SATELE COMUNEI BUNILA

A. IDENTIFICARE

1. Titlul proiectului: REALIZARE REȚEA DE ALIMENTARE CU APĂ ÎN SATELE COMUNEI BUNILA

- 2. Managerul de proiect:** *Consiliul Local Bunila*
- 3. Categoria proiectului:** investiții: DA
reparații: NU
- 4. Tipul proiectului:** proiect nou: DA
în continuare: NU
- 5. Valoarea proiectului:** Se va regăsi în studiu de fezabilitate

B. INFORMAȚII DE BAZĂ

- 1. Definirea problemei:** În satele comunei Bunila nu există rețea de alimentare cu apă, fiind necesară realizarea acesteia pentru a putea oferi apă potabilă de calitate superioară cu parametri calitativi îmbunătățiți pentru toți locuitorii .
- 2. Stabilirea necesității investiției:** Evaluare proprie: DA
Solicitare cetățeni: DA
- 3. Scopul:** Realizarea rețelei de apă potabilă și asigurarea accesului neîngrădit al populației și consumatorilor economici la aceasta.
- 4. Descrierea proiectului:** Realizarea rețelei de apă potabilă pentru a deservi toți cetățenii din satele comunei Bunila. Proiectul este prins ca obiectiv în Strategia de Dezvoltare Locală. De asemenea, în cadrul consultării opiniei publice realizate în procesul de elaborare a Strategiei de Dezvoltare

Locală, majoritatea populației interviewate a răspuns că este foarte importantă realizarea acestui proiect.

5. Rezultate așteptate:

- îmbunătățirea condițiilor de viață ale populației comunei
- reducerea poluării
- reducerea factorilor de risc pentru sănătatea populației
- atragerea de investitori
- dezvoltarea de locuri de muncă

6. Beneficiari:

- cetățenii din comuna Bunila;
- turiștii care tranzitează comuna;
- agenții economici din zonă;
- potențialii investitori

C. SURSE DE FINANȚARE

Sursa

Bugetul local și central

Fonduri nerambursabile ale Uniunii Europene;

Alți finanțatori interni sau externi;

D. CARACTERISTICI ALE PROIECTULUI

**1. Stadiul de maturitate al
Proiectului:**

Idee: DA

SF: NU

Execuție: NU

2. Durata de realizare :

proiectul se va realiza în etape, în funcție de
posibilitățile de finanțare

E. IMPACTUL PROIECTULUI

Impactul asupra mediului:

pozitiv: DA

F. ANALIZA PROIECTULUI

Analiza cost/beneficiu

Se va efectua ulterior

ANEXĂ

PROIECTE ȘI INVESTIȚII DERULATE ÎN COMUNA BUNILA

PROIECTE FINALIZATE:

✓ ACHIZIȚIE UTILAJ MULTIFUNCȚIONAL PENTRU LUCRĂRI DE REPARAȚII ȘI ÎNTREȚINERE DRUMURI ȘI LUCRĂRI DE REPARAȚII ȘI ÎNTREȚINERE ALIMENTARE CU APĂ, ÎN COMUNA BUNILA JUDEȚUL HUNEDOARA - finantare AFIR

PROIECTE ÎN DERULARE PNDL:

✓ MODERNIZARE DC103A: TOPLIȚA-VALARI-VADU DOBRII, ÎN COMUNA BUNILA;
✓ MODERNIZARE DC 111A: CERNIȘOARA FLORESE – BUNILA;
✓ MODERNIZARE DC 111 BUNILA-ALUN
✓ MODERNIZARE DRUMURI DE INTERES LOCAL ÎN COMUNA BUNILA, JUDEȚUL HUNEDOARA .

PROIECTE DERULATE PRIN ADMINISTRATIA FONDULUI DE MEDIU:

✓ CREȘTEREA EFICIENȚEI ENERGETICE A SISTEMULUI DE ILUMINAT PUBLIC ÎN COMUNA BUNILA SATELE BUNILA,CERNIȘOARA-FLORESE ȘI POIENIȚA VOINII, JUDEȚUL HUNEDOARA.

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ

- Site Primăria Bunila: <https://primariacomuneibunila.ro/bunila/>
- <http://www.adeh.ro/despre-hunedoara>
- <http://www.judetultau.ro/judetul/index.php/hunedoara/judet-hunedoara>
- <https://blog.travelminit.ro/parcul-national-retezat-o-evadare-din-cotidian/>
- https://www.meteoblue.com/ro/vreme/historyclimate/climatemodelled/hunedoara_ro_m%C3%A2nia_675918
- <https://www.ziarulnatiunea.ro/2018/01/09/valea-nandrului-din-hunedoara-si-pesterile-sale-locuite-de-mii-de-ani/>
- <http://www.glasul-hd.ro>
- <https://gddhd.ro>
- <http://apmhd.anpm.ro/-/arii-naturale-protejate>
- <http://cronica.cimec.ro/detaliu.asp?k=1654>
- Strategia Națională pentru Dezvoltare Durabilă a României Orizonturi 2013-2020-2030, site: http://www.mmediu.ro/beta/wp-content/uploads/2012/06/2012-06-12_dezvoltare_durabila_snddfinalromana2008.pdf
- http://ro.wikipedia.org/wiki/Dezvoltare_durabil%C4%83
- <http://strategia.ncsd.ro/docs/sndd-final-ro.pdf>
- <http://arhiva.replicahd.ro/?p=11722>
- <http://romaniainterbelica.memoria.ro/judete/hunedoara/>
- http://enciclopediaromaniei.ro/wiki/Jude%C5%A3ul_Hunedoara

COLECTIV DE ELABORARE

SC MULTIPROD CONSULTING

OMMA SRL

